

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Urška Učakar

Kandidature v okviru Organizacije združenih narodov

Magistrsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Urška Učakar

Mentor: red. prof. dr. Zlatko Šabič

Kandidature v okviru Organizacije združenih narodov

Magistrsko delo

Ljubljana, 2015

»Združeni narodi služijo kot velika klirinška hiša za zunanjo politiko.«

Sir David Hannay

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju red. prof. dr. Zlatku Šabiču

za strokovno pomoč in številne nasvete.

Iskrena hvala vsem intervjuvancem za deljenje njihovih mnenj in

predvsem vsem tistim, ki mi predstavljajo izjemen vzor.

Najlepša hvala moji družini, ki je z menoj vedno in za vse.

Kandidature v okviru Organizacije združenih narodov

Kandidature v Organizaciji združenih narodov bistveno vplivajo na delovanje organizacije, saj je članstvo v večini organov določeno z volitvami v organ ali imenovanjem na funkcije. Magistrsko delo se zato osredotoča na candidature v Organizaciji združenih narodov in pripadajoče kampanje, pri čemer posebej izpostavlja ključne organe Organizacije združenih narodov, med katere glede na prestiž prištevam članstvo v Varnostnem svetu, Svetu za človekove pravice, mesto sodnika na Meddržavnem sodišču, mesto predsednika Generalne skupščine ter mesto generalnega sekretarja. Delo skuša analizirati ključne elemente volilnih procesov v Organizaciji združenih narodov. Magistrsko delo proučuje dejavnike, ki jih mora država upoštevati pri sprejemanju odločitve za najavo določene kandidature, pripravi strategije in vodenju kampanje za to kandidaturo. Med te dejavnike prištevam zunanjepolitične cilje, element geopolitike, zaprtosti organizacij in skupin, zmogljivosti države, institucionalne dejavnike in določila ter subjektivne dejavnike.

Ključne besede: volitve, kandidatura, organ, kampanja, Združeni narodi

Candidatures in the United Nations

Candidatures in the United Nations have a significant impact on the functioning of the Organization, as the membership of the majority of its bodies is determined by elections or appointments to functions. The Master's thesis therefore focuses on the candidatures in the United Nations and corresponding campaigns, with particular emphasis on the key bodies of the United Nations, among which are, also with regard to the prestige of membership of these bodies, the memberships of the Security Council and the Human Rights Council, the position of a judge at the International Court of Justice, the President of the General Assembly and the position of the Secretary-General. The assignment analyzes key elements of electoral processes in the United Nations. It examines the factors which a country must consider when making a decision to announce a particular candidature, preparing the strategy and carrying out a campaign. Among these factors I include foreign policy goals, geopolitics, the closeness of organizations and groups, capabilities, institutional factors and provisions, and subjective factors.

Key words: elections, candidature, body, campaign, United Nations

VSEBINSKO KAZALO

1 UVOD	7
1.1 CILJ DELA IN OMEJITVE	8
1.2 RAZISKOVALNO VPRAŠANJE	9
1.3 STRUKTURA IN UPORABLJENA METODOLOGIJA	9
2 KONCEPTUALNI OKVIR	11
2.1 ZUNANJA POLITIKA DRŽAV	11
2.2 KONCEPT KANDIDATUR.....	13
2.3 ORGANIZACIJA ZDRUŽENIH NARODOV IN KANDIDATURE ZNOTRAJ NJE	16
3 ZUNANJEPOLITIČNI CILJI IN KANDIDATURE	22
3.1 ZAVEZE DRŽAV ZA ČLANSTVO V ORGANIH.....	24
4 GEOPOLITIKA, ZAPRTOST ORGANIZACIJ IN SKUPIN	27
4.1 ZAPRTE ORGANIZACIJE IN SKUPINE DRŽAV	28
4.2 GEOPOLITIKA	31
5 ZMOGLJIVOSTI DRŽAV IN KANDIDATURE	34
5.1 FINANČNE ZMOGLJIVOSTI.....	34
5.2 RAZVOJNA POMOČ	35
5.3 DIPLOMATSKA MREŽA	36
5.4 DRUGE ZMOGLJIVOSTI	37
6 INSTITUCIONALNI DEJAVNIKI IN KANDIDATURE	38
6.1 USTANOVNA LISTINA IN DRUGA DOLOČILA.....	38
6.1.1 Imenovanje generalnega sekretarja OZN	39
6.1.2 Volitve sodnikov Meddržavnega sodišča	43
6.1.3 Imenovanje predsednika Generalne skupščine OZN.....	44
6.1.4 Volitve v Varnostni svet OZN.....	46
6.1.5 Volitve v Svet za človekove pravice	47
6.2 REGIONALNE SKUPINE	50
6.2.1 Afriška skupina.....	51
6.2.2 Azijsko-pacifiška skupina.....	52
6.2.3 Latinskoameriška in karibska skupina.....	53
6.2.4 Skupina zahodnoevropskih in drugih držav	54
6.2.5 Vzhodnoevropska skupina.....	55
6.3 VZPOSTAVLJENE PRAKSE GLEDE IZVEDBE KAMPANJ.....	56
6.3.1 Pridobivanje zavez volivk	56

6.3.2 Vloga drugih organov	57
6.3.3 Časovnica kandidatur	57
6.3.4. Komuniciranje	59
6.3.5 Etika.....	61
7 SUBJEKTIVNI DEJAVNIKI IN KANDIDATURE	62
7.1 PREDSTAVNIKI DRŽAV	62
7.2 KANDIDATI	63
8 ZAKLJUČEK.....	65
9 LITERATURA	70
PRIOGA: Seznam ključnih dokumentov za izbrane organe OZN	79

KAZALO TABEL IN SLIK

Slika 2.1: Prikaz vpliva dejavnikov v procesu kandidature v okviru OZN.....	21
Tabela 6.1: Porazdelitev sedežev izbranih organov ali funkcij glede na regionalne skupine.	51
Tabela 6.2: Afriška skupina ima 54 držav članic.....	52
Tabela 6.3: Azijsko-pacifiška skupina ima 54 držav članic.....	53
Tabela 6.4: Latinskoameriška in karibska skupina ima 33 članic.....	54
Tabela 6.5: Skupina zahodnoevropskih in drugih držav za namen volitev vključuje 29 držav	55
Tabela 6.6: Vzhodnoevropska regionalna skupina ima 23 članic.....	55

SEZNAM KRATIC

EU	Evropska unija (<i>European Union</i>)
GS OZN	Generalna skupščina Organizacije združenih narodov (<i>United Nations General Assembly</i>)
SČP	Svet za človekove pravice (<i>Human Rights Council</i>)
MS	Meddržavno sodišče (<i>International Court of Justice</i>)
UL OZN	Ustanovna listina Organizacije združenih narodov (<i>United Nations Charter</i>)
VS OZN	Varnostni svet Organizacije združenih narodov (<i>United Nations Security Council</i>)
OZN	Organizacija združenih narodov (<i>United Nations</i>)

1 UVOD

Organizacija združenih narodov (OZN) je prepoznana kot največja mednarodna organizacija z univerzalnim članstvom, ki se ukvarja s številnimi raznolikimi področji dela in tako vpliva na življenje posameznikov po celem svetu. Le v plenarnem organu OZN, Generalni skupščini (GS OZN), delujejo vse članice organizacije, saj je članstvo v drugih organih določeno z volitvami v organ ali imenovanji na funkcije. Tema magistrskega dela so kandidature v okviru OZN, ki igrajo pomembno vlogo pri delu organizacije in postavljanju prioritet posameznih organov. Kandidature v mednarodnih organizacijah so podcenjena, v literaturi malokrat obravnavana, a vendarle izjemno pomembna tematika pri proučevanju mednarodnih organizacij. Še posebej je presenetljivo, da pri tem niti univerzalna organizacija, OZN, ni izjema. Pomanjkljiva literatura na tem področju je še toliko bolj presenetljiva, ker lahko država, ki stalno ali začasno sodeluje v poglavitnih organih OZN, pomembno soustvarja in usmerja politiko ter delo te mednarodne organizacije.

Ustanovna listina OZN¹, ki opredeljuje tudi članstvo v organih organizacije, predvideva, da Generalno skupščino sestavljajo vse države članice OZN in da v Varnostnem svetu (VS OZN) sedi pet stalnih članic (Ustanovna listina OZN, 9. čl., 23. čl.). Za ostala mesta v organih, vključno z vodilnim mestom v Sekretariatu, je predvideno, da se izvedejo volitve, ki omogočajo izbiro med državami in posamezniki, ki za mesta kandidirajo (prav tam, 21. čl., 23. čl., 61. čl., 97. čl.; Statut Meddržavnega sodišča 1. čl, 4.–15. čl.).² Poleg kandidatur za glavne organe OZN potekajo še kandidature za članstvo v številnih drugih pomožnih organih, entitetah in funkcijah znotraj sistema ZN, npr. Odboru za pravice otrok, Mednarodnem tribunalu za pravo morja, Odboru zelenega sklada za podnebje itn. (UN Elections 2014).

Članstvo v organih znotraj sistema Združenih narodov³ prinaša določene odgovornosti in prestiž, zato se države in posamezni kandidati za zmago na volitvah poslužujejo vedno bolj dodelanih strategij in taktik, ki jih tudi v mednarodnem okolju imenujemo kampanje (Malone 2000, 3; Security Council Report 2013). Od šestdesetih let prejšnjega stoletja se članstvo OZN nagiba k sprejemanju odločitev s konsenzom (Šabič 1999, 148), kar je še posebej izrazito po koncu hladne vojne (Petersen v Hosli in drugi 2010, 5). V zadnjih letih se tak način sprejemanja odločitev uporablja tudi za nekatere volitve oz. imenovanja v organe,

¹ Ustanovna listina Organizacije združenih narodov – *Charter of the United Nations*, podpisana 26. junija 1945 v San Franciscu, v veljavi od 24. oktobra 1945.

² Statut Meddržavnega sodišča – *Statute of the International Court of Justice*, sprejet kot priloga Ustanovni listini Združenih narodov, podpisani 26. junija 1945 v San Franciscu, v veljavi od 24. oktobra 1945.

³ Sistem Združenih narodov poleg OZN tvorijo še številni programi, skladi in agencije (Türk 2007, 361).

vendar pa volilni rezultati kažejo, da je konsenzualna izvolitev navkljub številnim kandidaturam z zaprto listo kandidatov (*clean slate candidature*), ko za določeno število mest kandidira enako število držav, pravzaprav redka (Security Council Report 2013). Članstvo v poglavitnih organih OZN je tako še vedno ostalo prestižno, postopek izvolitve pa načeloma visoko tekmovalen (Carrel-Billiard 2013, 28), pri čemer je treba poudariti, da se to razlikuje ne le glede na organ temveč tudi med posameznimi regionalnimi skupinami znotraj OZN (Security Council Report 2011; Dreher in drugi, 2013, 57). Kampanje so posebej intenzivne v primeru več napovedi za eno mesto, kar se zgodi približno v petini volitev (Dreier in drugi 2013, 54), njihov potek in dovoljene taktike pa v dokumentih niso širše opredeljeni. Natančna določila o poteku kandidatur in kampanj znotraj OZN niso zapisana, vseeno pa obstajajo določena pravila, ki predstavljajo ustaljeno prakso vodenja kampanj (Urquhart in Childers 1996; Malone 2000, 4, 5, 15; Sekretariat OZN 2006; Keith 2010, Generalna skupščina OZN 2011). Države morajo zato pri sprejemanju odločitve glede kandidature za posamezen organ in pripravi kampanje analizirati številne dejavnike.

1.1 CILJ DELA IN OMEJITVE

Cilj magistrskega dela je izpostaviti in analizirati tiste dejavnike, ki jih mora država upoštevati pri sprejemanju odločitve za napoved določene kandidature. To so dejavniki, ki vplivajo na napoved kandidature, potencialno kampanjo za določeno mesto v poglavitnem organu OZN in seveda v končni fazi na uspeh kandidature. Čeprav številni avtorji trdijo, da recepta za uspeh ni in da se determinante uspešnosti med različnimi kandidaturami močno razlikujejo (Malone 2000, 18; Byrne 2011, 10; Dreier in drugi 2013, 54), njihova analiza lahko ponudi nekatere odgovore glede priprave in izvedbe kandidatur. Dejavniki bodo v magistrskem delu uvrščeni v pet ključnih sklopov, in sicer: (1) zunanjepolitični cilji države, (2) zaprtost organizacij, skupin in vloga geopolitike, (3) zmogljivosti države, (4) institucionalni dejavniki in (5) subjektivni dejavniki. Kot izpostavlja Hill, je za vsakega analitika zunanje politike lahko ključen praktičen izziv vprašanje, kako procese zunanje politike narediti bolj transparentne in jih približati javnosti, saj so ti procesi oblikovanja politik po navadi skrivnostni in nejasni (2003, 18), kar zagotovo predstavlja izziv tudi pri analizi kandidatur. Četudi, kot rečeno, recepta za uspeh ne bo mogoče ponuditi, pa lahko magistrsko delo izpostavi dejavnike, ki naj jih država upošteva pri pripravi svoje strategije, da bi le-ta omogočala uspešno kampanjo in zmago na volitvah v OZN.

Kot že omenjeno, je magistrsko delo relevantno s stališča proučene literature, ki dokazuje, da je tematika pomanjkljivo proučena. O njenem pomenu, ne samo za Slovenijo, ki je dvakrat za nestalno članstvo v VS OZN kandidirala dvakrat in trenutno kandidira za Svet za človekove pravice, ampak tudi za druge države, kot tudi za disciplino mednarodnih odnosov samo, je prav tako mogoče govoriti. Kandidature in kampanje znotraj OZN so za proučevanje mednarodnih odnosov pomembne tako z vidika analize procesov znotraj organizacije kot tudi dejstva, da rezultati volitev močno vplivajo na delo in sprejemanje odločitev v OZN, kar je še posebej očitno v primeru glavnih organov OZN. Za države pa so analize kandidatur lahko pomemben pripomoček za nadaljnje strategije in analize (z)možnosti kandidatur za (nestalno) članstvo v organih mednarodnih organizacij nasploh, ne samo v OZN.

1.2 RAZISKOVALNO VPRAŠANJE

Cilj magistrskega dela je torej proučiti dejavnike, ki jih morajo države upoštevati pri sprejemanju odločitev za najavo določene kandidature za članstvo v organih mednarodnih organizacij in vodenju kampanje za to kandidaturo. To so obenem isti dejavniki, ki so ključni za sprejemanje odločitev glede volilne podpore na strani držav, ki volijo. Delo se bo osredotočilo na kandidature za članstvo v poglavitnih organih OZN, za katera med državami članicami vlada veliko zanimanje, ne samo zaradi želje po vplivu na procese odločanja, temveč tudi zaradi prestiža. Med ta članstva prištevam članstvo v Varnostnem svetu, Svetu za človekove pravice (SČP), mesto sodnika na Meddržavnem sodišču (MS), mesto predsednika Generalne skupščine in mesto generalnega sekretarja OZN. Sklop dejavnikov, ki jih morajo države analizirati, je isti za vse organe, a se njihov pomen med organi razlikuje.

Temeljno raziskovalno vprašanje magistrskega dela je: Katere dejavnike morajo države upoštevati pri napovedi kandidatur v okviru OZN, da bi s tem povečale možnosti svoje izvolitve?

1.3 STRUKTURA IN UPORABLJENA METODOLOGIJA

V magistrskem delu je bila z namenom celovite analize dejavnikov, ki vplivajo na kandidature v okviru OZN, uporabljena kombinacija raziskovalnih metod.

Pri pripravi konceptualnega okvirja se bo magistrsko delo osredotočilo na OZN in zunanjo politiko držav. Kandidature znotraj OZN še niso široko raziskana tema, zato bo analiza temeljila tudi na podlagi zunanje politike in delovanja držav znotraj mednarodnih organizacij. Konceptualni okvir bo temeljil na analizi primarnih in sekundarnih virov.

Konceptualnemu okvirju bo sledilo pet poglavij, ki bodo sistematično obravnavala posamezne sklope dejavnikov, ki jih morajo države upoštevati pri napovedi kandidatur in pripravi kampanj za članstvo v organih OZN. Prvo poglavje bo obravnavalo pomen zunanjepolitičnih ciljev, ki so vsebinsko vezani na kandidaturu in način promoviranja zunanjepolitičnih prioritet kandidatki skozi formalne ter neformalne dokumente. Sledila bo analiza vloge geopolitičnega dejavnika, zaprtosti organizacij in skupin, ki je ključna z vidika delovanja kandidatki ter pridobivanja podpore. V tretjem poglavju bodo izpostavljene za kandidaturu pomembne zmogljivosti posamezne države, kot so finančna sredstva, razvojna pomoč, diplomatska mreža in druge zmogljivosti. Sledilo bo poglavje o institucionalnih dejavnikih, ki vključuje analizo vzpostavljenih regionalnih skupin znotraj OZN, pregled določil Ustanovne listine OZN (UL OZN) in drugih določil ter obstoječe prakse pri kandidaturah in kampanjah. V petem poglavju je predstavljen pomen subjektivnih dejavnikov, ki vključujejo osebne vezi znotraj diplomatske skupnosti in osebne lastnosti kandidatov v primeru individualnih kandidatur. Poglavja bodo zasnovana na podlagi posebnega analitičnega okvirja, ki bo vsak sklop dejavnikov proučeval na podlagi kandidatur, pri katerih je ta dejavnik izstopal.

Vsa poglavja, ki analizirajo sklope dejavnikov, temeljijo na analizi primarnih in sekundarnih virov. To analizo dopolnjuje serija intervjujev z vladnimi predstavniki in predstavniki stroke ter globinski intervjuji glede poteka kandidatur in kampanj v sistemu OZN, kot se te izvajajo na glavnem sedežu OZN v New Yorku, kjer je dinamika dela na področju kandidatur bistvena za uspeh določene kandidature. Izvedbi intervjujev je sledila primerjalna metoda, katere cilj je bilo raziskovanje raznolikosti in, na podlagi prej narejene analize literature, razvijanje teorije na področju kandidatur v multilateralnem okolju. Navedene metode so dopolnile tudi metoda opazovanja z udeležbo ter analiza že obstoječih študij primerov. Študije primerov so omejene na primere kandidatur za izbrane organe OZN, saj so ta mesta najbolj zaželena, prav zaradi tekmovalnosti pa države uporabljajo vedno bolj raznovrstne taktike. Pri izboru metod mi je bilo v pomoč tudi to, da sem imela priložnost opraviti štirimesečno prakso na Stalnem predstavništvu Republike Slovenije pri OZN, in to v času rednega letnega zasedanja Generalne skupščine, kar mi je dalo dodatne možnosti poglobljanja mojega poznavanja OZN kot tudi nabiranja materiala za empirične raziskave.

2 KONCEPTUALNI OKVIR

2.1 ZUNANJA POLITIKA DRŽAV

Kandidature držav za članstvo v organih mednarodnih organizacij so eden izmed najmanj proučenih pojavov v zunanji politiki. Čeprav predstavljajo podlago za doseganje članstva v ključnih organih OZN in drugih mednarodnih organizacijah, se zaradi tajnosti in zaprtega tipa sprejemanja odločitev v zvezi s kandidaturami soočamo s pomanjkanjem informacij za analizo tega pojava. V nadaljevanju umeščam candidature kot pojav v zunanji politiki prek pregleda zunanjepolitičnega procesa in okolja, v katerem se ta proces nahaja.

Kot poudarja Hill, je kratka definicija zunanje politike lahko »seštevek zunanjih aktivnosti, ki jih izvaja neodvisen akter (po večini država) v mednarodnih odnosih« (2003, 3). Avtorji ponujajo različne definicije zunanje politike, ki se razlikujejo glede na vsebino in akterje, ki jih vključujejo. Benko (1997, 227) zunanjo politiko npr. definira kot »proces in sistem akcij, ki jih kaka v državi organizirana družba izvaja v mednarodnem okolju z namenom vplivati nanj skladno s cilji in interesi njenih političnih akterjev, delujočih v njenem imenu«. Na drugi strani se Deborah Gerner pri definiciji zunanje politike osredotoča tudi na druge države in akterje, saj zunanjo politiko definira kot »namere, izjave in aktivnosti akterja – pogosto, a ne vedno, države – usmerjene v zunanji svet in odgovor drugih akterjev na te namere, izjave in aktivnosti« (Gerner v Neack 2008, 9). Države zunanjo politiko izvajajo nasproti drugim državam in drugim akterjem v mednarodni skupnosti, pri tem morajo zato upoštevati okolje, v katerem se nahajajo, in zmogljivosti, ki so jim na voljo.

Države so pri svojem delovanju v zunanji politiki omejene, med omejitve pa poleg interesov drugih držav in mednarodnega prava (Benko 1997, 222) kot izjemno pomembne prištevam tudi omejene zmogljivosti države. Russet in Starr poudarjata, da imajo nacionalne značilnosti ali zmogljivosti močan vpliv na izbiro razpoložljivih dejavnosti neke države (1996, 224). Kot jih pozneje opredelita, zmogljivosti »vključujejo katerikoli fizični objekt, sposobnost ali lastnost, ki jih je mogoče uporabiti za vplivanje na ravnanje drugih, vključno z njihovimi zaznavami naše države, s tem, kar smo sposobni ali pripravljeni storiti«, kot take pa jih lahko delimo na oprijemljive in neoprijemljive (Russet in Starr 1996, 225). Zmogljivosti države so le eden od elementov, ki jih mora država proučiti pri načrtovanju zunanje politike.

Pri načrtovanju zunanjepolitičnih aktivnosti mora namreč država natančno proučiti celotno okolje, v katerem se nahaja. Holsti kot ključni dve okolji, ki vplivata na oblikovanje

odločitve, izpostavlja zunanje oz. sistemske vplive in notranji kontekst (1995, 252–67). Kot zunanje vplive našteva strukturo sistema, strukturo svetovne ekonomije, namene in aktivnosti drugih akterjev, globalne in regionalne probleme ter mednarodno pravo in svetovno mnenje. Med notranje vplive prišteva družbeno-ekonomske/varnostne potrebe, geografske in topografske značilnosti, nacionalne lastnosti, vladno strukturo/filozofijo, javno mnenje, birokracijo ter etične razmisleke (prav tam). Pri načrtovanju zunanje politike je tako potrebno proučiti obe okolji in pri tem upoštevati, da zunanjo politiko ni nikoli mogoče popolnoma ločiti od notranjih dinamik v določeni državi, iz katerih zunanja politika izhaja (Hill 2003, 37), saj je zunanja politika načrtovana in izvedena v kompleksnih domačih ter zunanjepolitičnih okoljih (Neack 2008, 6).

Po podrobni obravnavi okolja in možnosti, ki jih to okolje ponuja, država oblikuje svoje zunanjepolitične cilje. Zunanjepolitični cilji so »pričakovano ali zeleno prihodnje stanje ali konkreten učinek oz. učinki v mednarodni skupnosti ali v odnosu z drugo državo ali državami« (Petrič 2013, 92). Cilje delimo glede na njihovo splošnost (specifični ali splošni), časovni okvir (kratkoročni, srednjeročni ali dolgoročni), prednost (prioritetni ali manj pomembni) in vsebino (vezani na geografska območja ali vsebinska področja). Cilji kandidature države znotraj sistema OZN so glede na našete kriterije raznoliki, saj lahko mednje prištevamo pozicioniranje države v mednarodni skupnosti, članstvo v organu in posledično doseganje drugih zunanjepolitičnih ciljev.

Doseganje ciljev zahteva pregled uporabe zmogljivosti neke države, kar se kaže kot izvajanje trde ali mehke moči te države. Država mora pri tem upoštevati, da v določeni situaciji niso vse zmogljivosti ključnega pomena (Holsti 1995, 122). Z uporabo primernih zmogljivosti države izvajajo vpliv, ki se kaže kot relacijska moč enega akterja na druge akterje v mednarodnem okolju. Da bi dosegla svoje cilje, država izvaja vpliv z dejansko uporabo zmogljivosti v odnosu do drugih akterjev, kar opredeljujemo kot sredstva zunanje politike (Russet in Starr 1996, 244–74). Zunanja politika sredstva deli v tri večje sklope in sicer: diplomatska, vojaška in ekonomska sredstva (prav tam). Države kandidatke v procesu kandidiranja uporabljajo vse tri sklope sredstev, kar se kaže v izvajanju kampanje kot diplomatskega sredstva, povečanju razvojne pomoči kot ekonomskega sredstva ter večjem obsegu mirovnih sil kot vojaškega sredstva.

V izbranem multilateralnem okolju, torej sistemu ZN, in osrednjem zunanjepolitičnem procesu kandidature držav je sklop dejavnikov, ki vplivajo na odločevalski proces države

kandidatke, in dejavnikov, ki vplivajo na odločevalski proces volivk ter s tem na uspeh kandidature, isti. Dejavniki, ki jih država upošteva pri napovedi kandidature, so namreč isti dejavniki, ki nato vplivajo na implementacijo te odločitve s strani kandidatke kot tudi sprejemanje odločitev držav volivk. Dejavnike, ki jih ocenjujem kot ključne za celoten proces kandidature, zato delim v pet ključnih sklopov: (1) zunanjepolitični cilji države, (2) zaprtost organizacij, skupin in vloga geopolitike, (3) zmogljivosti države, (4) institucionalni dejavniki in določila ter (5) subjektivni dejavniki.

Analiza zunanje politike v veliki meri poudarja večplastnost zunanjepolitičnega procesa, kar se nanaša tako na analizo različnih faz zunanjepolitičnega procesa kot tudi številčnost akterjev, ki so vanj vključeni. Kot osnovne ravni analize zunanje politike Russet in Starr (1996, 73–85) naštevata posameznika (odločevalci), vlogo, vlado, družbo, odnose (odnosi med nacionalno državo in drugimi akterji) ter svetovni sistem. Za analizo primerov zunanjepolitičnega delovanja je treba vključiti različne ravni analize, saj so ravni medsebojno prepletene in ne nujno izključujoče (Russet in Starr 1996, 83–4). Zaradi določenih omejitev⁴ bo delo v večji meri omejeno na analizo ravni države in mednarodnega sistema. Omenjeni ravni razumem kot bilateralno in multilateralno okolje, v katerem se država kandidatka nahaja, preostale štiri ravni analize (posameznik, vloga, vlada in družba) pa gradijo njeno notranjepolitično okolje. V procesu kandidature je ključno zunanjepolitično okolje države multilateralno okolje, v katerem država deluje kot članica ali opazovalka določene mednarodne organizacije, v izbranem primeru je to okolje sistema ZN.

2.2 KONCEPT KANDIDATUR

Mednarodne organizacije za učinkovito delovanje in doseganje ciljev poleg glavnih organov ustanavljajo številne pomožne organe, ki omogočajo sprejemanje odločitev izven plenarnega organa. Sestavo ostalih organov države določijo prek volitev. Četudi v neplenarne organe niso vključene vse države članice, se pričakuje, da članice teh organov delujejo v imenu vseh držav članic (Schermers in Blokker 2011, 61), zato morajo države članice, izvoljene v te organe, predstavljati tako svoje interese kot tudi interese drugih članic. V ta namen so volitve v univerzalnih organizacijah največkrat izvedene na podlagi regionalne porazdelitve, v nekaterih organih pa so upoštevani tudi drugi elementi, kot so aktivnosti nekaterih držav na določenih področjih ali njihovi prostovoljni prispevki, kot so npr. prostovoljni prispevki v Sklad Združenih narodov (ZN) za otroke. Prednost neplenarnih organov, četudi v teh ne

⁴ Med te omejitve prištevam omejitve dolžine dela in omejitve v zvezi z dostopom do informacij, kar je posledica pomanjkanja raziskav, tajnosti volitev ter prikritih aktivnosti.

sodelujejo vse države članice, je pričakovano bolj učinkovito delo in lažje sprejemanje odločitev (Schermers in Blokker 2011, 237). Tudi v primeru plenarnih organov, npr. Generalne skupščine OZN, se izvajajo volitve, saj države članice vsako leto volijo predsednika GS OZN, člane biroja glavnih odborov GS OZN, člane splošnega odbora in člane odbora za poverilna pisma (PGA Handbook 2011, 19).

Kandidature v mednarodnih organizacijah predstavljajo celoten postopek napovedi kandidature za določeno mesto v organizaciji in pripadajočo kampanjo, ki zaobjema aktivnosti, skozi katere skuša država predstaviti svojo primernost ali primernost individualnega kandidata za opravljanje te funkcije.

Zaradi razvejenosti sistema ZN in univerzalnosti OZN so kandidature v sistemu ZN eden izmed najbolj zanimivih primerov kandidatur v mednarodnih organizacijah. Kandidature v sistemu ZN lahko v grobem delimo glede na organe, saj razlikujemo bolj prestižne, glavne organe OZN na eni strani, kot je Varnostni svet OZN, in malce manj prestižne, največkrat pogodbene organe ali izvršne organe pridruženih organizacij na drugi strani, h katerim prištevamo npr. Izvršni odbor Agencije ZN za ženske. Delimo jih lahko tudi glede na tip kandidata, saj poznamo kandidature posameznikov in kandidature držav. Pri kandidaturah posameznikov lahko razlikujemo med kandidaturami strokovnjakov, npr. za sodnika Meddržavnega sodišča, in kandidaturami za vodilna mesta znotraj sistema ZN, kot so npr. mesto generalnega sekretarja OZN ali mesto generalnega ali izvršnega direktorja mednarodnih organizacij, programov in skladov v sistemu OZN, kot so Organizacija ZN za prehrano in kmetijstvo, Okoljski program ZN ali Sklad ZN za otroke.

Kandidature se med različnimi organi in regionalnimi skupinami razlikujejo, na vsake volitve pa zagotovo vpliva tudi trenutno dogajanje v mednarodni skupnosti, zato recepta za uspeh kandidatur ni. Primeri kandidatur, ki so podrobneje predstavljeni tekom dela, kažejo, da lahko vendarle določimo najpomembnejše sklope dejavnikov, ki pa imajo v različnih kandidaturah različen vpliv.

Glavna omejitev določanja dejavnikov za kandidature sta zagotovo tajnost volitev in prikrite aktivnosti – dogovori za zaprtimi vrati, ki so v primeru kandidatur še vedno eno glavnih sredstev, ki jih država uporablja, četudi države v zadnjih letih v sklopu kandidatur organizirajo številne aktivnosti, ki so dostopne javnosti.

Volilni organi niso le plenarni organi mednarodnih organizacij, temveč tudi drugi glavni in pogodbeni organi. V primeru OZN Generalna skupščina, Varnostni svet ter Ekonomski in

socialni svet opravljajo volitve za številne organe, kot so Izvršni odbor Agencije ZN za ženske, imenovanje sodnikov MS, izvolitev članic Komisije za izgradnjo miru itn. Za nekatere pogodbene organe, kot je Odbor o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, volitve opravijo države pogodbenice Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk⁵ na podlagi 17. člena te konvencije. Za določila glede natančnega postopka volitev je zato potrebno pregledati ne le postopkovna pravila glavnih organov, temveč v prvi vrsti dokument, ki predstavlja pravno podlago za delovanje organa, v katerega se volitve opravljajo. Ti dokumenti določajo postopek volitev in porazdelitev mest.

Sam postopek volitev v primeru kandidatur v OZN poteka prek tajnega postopka, v katerem države izmed vseh kandidatov izberejo tistega, ki mu želijo nameniti glas. Vendar pa države niso omejene z izbiro kandidatov, temveč lahko svoj glas namenijo katerikoli državi. Velikokrat se zato zgodi, da tudi po odstopu od kandidature država še vedno prejema glasove ali pa da države glasujejo za državo, ki kandidature ni najavila. V primeru enih od najdaljših volitev v zgodovini OZN, ko sta se za mesto v VS OZN za obdobje 2007–2008 potegovali Gvatemala in Venezuela, je tekom 48 krogov volitev glasove dobilo še deset drugih držav iste regionalne skupine, ki se za mesto niso potegovale. Mesto je na koncu prek kompromisa med kandidatoma pripadlo Panami (Security Council Report 2013a, 29–30).

Volitve se od standardnih glasovanj glede resolucij in drugih oblik odločitev v OZN razlikujejo prav v načinu izvedbe (Rudzinski 1959, 81). Ko poteka glasovanje glede osnutka resolucije, amandmaja ali postopkovnega predloga, volilni organ določeno odločitev sprejme ali zavrne, torej glasuje za ali proti (prav tam). V primeru volitev, ko se glasuje za zasedanje enega ali več mest, pa države, ki volijo, tehnično ne glasujejo, temveč izberejo državo ali osebo, ki bo mesto zasedla (prav tam). Le volitve, ki imajo zaprto listo kandidatov, omogočajo, da se izbira pravzaprav spremeni v glasovanje, kjer države potrdijo ali zavrnejo kandidate, a tudi v tem primeru države, ki volijo, državo izberejo z zapisom kandidatke na volilni listič. Edine volitve, kjer dosedanja praksa narekuje, da je del volitev vedno le glasovanje, so volitve za mesto generalnega sekretarja, kjer le VS OZN opravi volitve, GS OZN pa nato o predlogu glasuje. Ker so volitve z glasovanjem za glavne organe z zaprtimi listami kandidatov v OZN še vedno redke, bom v magistrskem delu za vse volitve dosledno uporabljala izraz volitve.

⁵ Konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije – *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*, podpisana 18. decembra 1979 v New Yorku, v veljavi od 3. septembra 1981.

Druga ključna razlika je vezana na rezultat glasovanja oz. volitev. V primeru glasovanja za odločitve organizacije je zavrnitev predloga popolnoma legitimna, z njo pa tudi ohranitev *statusa quo*. Negativen rezultat volitev na drugi strani ni sprejemljiv, saj organ ne more nemoteno delovati brez celotnega članstva, zato volitve ponavljajo, dokler mesto ni zapolnjeno, saj je pozitiven rezultat, tj. izvoljen kandidat, nujen (Rudzinski 1959, 82).

Specifičnih pravil za vodenje kandidatur ni. Obstajajo vzpostavljene prakse koordinacije znotraj regionalnih skupin, med katerimi ima le Afriška skupina na osnovi sprejetega dokumenta Afriške unije določena zavezujoča pravila, kar podrobneje predstavim v podpoglavju o delovanju regionalnih skupin. Države se pri promociji kandidatur zato poslužujejo raznolikih in inovativnih aktivnosti, ki jih izvajajo v sklopu t. i. kampanje. Med te aktivnosti lahko vključimo bilateralne obiske, dejavnosti na sedežu organizacije in v prestolnici, promocijo dolgoročnih dejavnosti, kot so sodelovanje v mirovni operacijah ali aktivno vključevanje v določene razprave, ter izdajo raznolikih dokumentov. Aktivnosti so največkrat usmerjene v promocijo določene države in njenega dela na bilateralni ter multilateralni ravni, nekatere države pa se poslužujejo tudi negativnih kampanj proti drugim kandidatom. Zaradi vedno daljših kampanj in nezmožnosti razlikovanja med rednimi aktivnostmi države ter dejavnostmi, ki so del same kampanje, kampanj v sklopu kandidature v mednarodnih organizacijah ni mogoče popolnoma jasno definirati, primeri aktivnosti znotraj različnih kampanj v OZN pa bodo podrobneje predstavljeni tekom dela.

2.3 ORGANIZACIJA ZDRUŽENIH NARODOV IN KANDIDATURE ZNOTRAJ NJE

Države ustanavljajo mednarodne organizacije, ko lahko prek njihovega neodvisnega in centraliziranega delovanja dosežejo cilje, ki jih same ne bi mogle doseči (Abbott in Snidal 1998, 29). Mednarodne organizacije se med seboj razlikujejo po področjih delovanja, mandatih, dejavnostih in pravnih značilnostih (Türk 2007, 318). Imajo ustanovni dokument, ki med drugimi definira cilje organizacije, njeno strukturo in pravila delovanja (Berridge 2005, 156) ter naloge posameznih organov (Grašek 2013, 203–7), med katera povečini prištevamo vsaj tri glavne organe – plenarni organ, izvršilni organ in sekretariat (Klabbers 2002, 171–5).

Področje dela OZN je izjemno široko in Conforti piše, da je lažje identificirati, na katerih področjih OZN ne deluje, kot opredeliti vsa, s katerimi se ukvarja (2005, 6). Cilji organizacije so sicer zelo široko opredeljeni v 1. členu UL OZN, ki določa, da OZN ohranja mednarodni

mir in varnost, razvija prijateljske odnose med narodi na podlagi enakih pravic ter samoodločbe narodov, sodeluje v reševanju mednarodnih ekonomskih, socialnih, kulturnih in humanitarnih problemov ter promovira spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter predstavlja center za harmonizacijo aktivnosti narodov za doseganje teh skupnih ciljev. Delegiranje moči in dela mednarodnim organizacijam s strani držav prinaša pomembne prednosti, med katere prištevamo specializacijo, olajšano kolektivno sprejemanje odločitev, reševanje sporov in povečevanje kredibilnosti (Hawkins in drugi 2006, 23).

UL OZN določa strukturo, načela, pristojnosti in funkcije OZN. Kot poudarjata Bennett in Oliver (2002, 59), vse prakse in načela ne morejo biti določeni izključno s prebiranjem UL OZN, zato so izjemnega pomena branje in uporaba dokumenta, saj lahko le s proučevanjem prakse OZN razumemo funkcije, ki jih OZN ima, nima ali so neuporabne. Delo OZN dalje vodijo načela organizacije, ki služijo kot vodilo celotnemu članstvu, ki danes šteje 193 držav. Struktura organizacije zaobjema šest glavnih organov (Generalna skupščina, Varnostni svet, Ekonomski in socialni svet, Skrbniški svet, Meddržavno sodišče in Sekretariat), katerih delo podpirajo številni subsidiarni organi, sistem ZN pa vključuje še druge agencije, sklade in pridružene organizacije. V te organe in izvršne organe entitet niso vključene vse države članice, temveč sestavo teh organov države članice določajo z volitvami. Države članice se morajo zato pri pripravi prioritet za delo znotraj OZN zaradi institucionalne razvejenosti in številnih področij dela velikokrat omejiti. Izbira prioritet zato narekuje tudi izbiro kandidatur, saj se države glede na zainteresirana področja dela vključujejo predvsem v delo organov, ki delujejo na teh področjih.

Uspešne kandidature so način, prek katerega se države pozicionirajo v OZN in mednarodni skupnosti, saj skozi določeno kandidaturo jasno izrazijo svoj mednarodni profil, ki odraža njihove prioritete ter zmogljivosti. Za aktivno vlogo v OZN je zato potrebno biti izvoljen v različne organe, ki tvorijo to organizacijo (Türk 2014). Za države, katerih zunanja politika v veliki meri sloni tudi na multilateralni diplomaciji, je analiza kandidatur v poglavitnih organih OZN lahko izhodišče za pripravo kandidatur v prihodnosti tako s stališča sprejemanja odločitve glede najave kandidature za posamezen organ kot tudi priprave kampanje.

Kot že izpostavljeno, so v mednarodnih vladnih organizacijah vse članice zastopane le v plenarnih organih (Schermers in Blokker 2011, 224). Za razumevanje vloge kandidatur v OZN je torej potrebno upoštevati, da med glavnimi organi le pri delu GS OZN in njenih odborov sodelujejo vse države, članstvo drugih organov pa je odvisno od agende organov in

volitev, ki jih povežem s prioriteta držav ter njihovimi aktivnostmi v mednarodni skupnosti.⁶ Določila za članstvo v organih so odvisna od funkcij tega organa, največkrat pa so vezana na regionalno porazdelitev, saj se na splošno predvideva, da so mnenja in interesi držav iste regije primerljivi (Schermers in Blokker 2011, 225). V primeru odstopa od nestalnega članstva Savdske Arabije v VS OZN v obdobju 2014–2015 je obstajalo prepričanje, da bo sedež zagotovo prevzela druga arabska država (Security Council Report 2013b), kar se je z izvolitvijo Jordanije uresničilo. Rotacija se upošteva tudi pri strokovnih organih, saj tovrstna ureditev vodi k večji reprezentativnosti.

Rotacija članstva v neplenarnih organih OZN je pomembna, saj omogoča občutek vključenosti članic v delo organizacije (Schermers in Blokker 2011, 225), njen pomen pa je bil načrtan že kmalu po začetku dela OZN, saj je bila uradno vključena s sprejemom resolucije GS OZN 1991 (XVIII),⁷ ki določa rotacijo v VS OZN in za mesta predsednika GS OZN ter predsedujočih njenim odborom. Vključenost celotnega članstva v proces odločanja o kandidaturah se največkrat zagotovi z volitvami, ki jih opravijo glavni organi. Volilni organ oz. njegove članice se lahko poleg obveznih določil, ki se največkrat eksplicitno dotikajo le regionalne porazdelitve, odločijo upoštevati tudi druge interese, kot npr. porazdelitev med različno razvitimi državami ali zastopanost regij. Članstvo v Komisiji za izgradnjo miru (*Peacebuilding Commission*) tako npr. zaobjema pet skupin članic, med njimi so države članice VS OZN, države članice Ekonomskega in socialnega sveta, države izvoljene s strani GS OZN, države z najvišjimi prispevki in prostovoljnimi prispevki v proračun OZN ter mirovni operacij, in države, ki prispevajo največ osebja v mirovne operacije (resolucija GS OZN 60/180,⁸ resolucija VS OZN 1645)⁹. Regionalna porazdelitev torej ni ključen kriterij pri volitvah v Komisijo za izgradnjo miru, četudi je delno upoštevana.

Komisija za izgradnjo miru je glede na način izvolitve vseh članic sicer eden najbolj raznolikih organov v sistemu, njen primer pa kaže, zakaj je potrebno dobro poznati način izvolitve v določen organ za morebitno sodelovanje države v njem. Država mora pred odločitvijo za kandidaturo dobro proučiti proces izbire in praktične izkušnje pri vodenju kampanj. Do določene mere so kandidature sicer lahko primerljive, a se zaradi številnih organov v OZN na določenih točkah med seboj tudi pomembno razlikujejo. Razlike najdemo

⁶ Potrebno je opomniti, da so tudi za delo Generalne skupščine in njenih odborov kandidature izjemnega pomena, saj je za predsedovanje GS OZN in članstvo v birojih njenih odborov vzpostavljen sistem rotacij med regionalnimi skupinami.

⁷ Generalna skupščina. 1963. *Resolucija 1991 A (XVIII)*, A/RES/1991 A (XVIII).

⁸ Generalna skupščina. 2005. *Resolucija 60/180*, A/RES/60/180.

⁹ Varnostni svet. 2005. *Resolucija 1645*, S/RES/1645.

v načinu napovedi in promocije kandidatur, številu kandidatk za določeno mesto ter seveda prestižu samega organa. Nekatere volitve recimo ne vključujejo dejanskega glasovanja, temveč le potrditev kandidature z aklamacijo, kot npr. večina imenovanj predsednika GS OZN.

Država mora pri napovedi kandidature sprejeti pomembne odločitve glede načrtovanja dejavnosti in prioritet v organizaciji. Razen v primerih večjih članic, se države, ki najavijo svoje kandidature, zaradi omejenih človeških, mestoma tudi finančnih virov ne morejo podrobno vključiti v vse aktivnosti, ki so jim v interesu. Zato morajo kandidature napovedati skladno s svojimi vsebinskimi prioritetami (Türk 2014), ob proučitvi preteklih kandidatur in glasovanj o njih pa je treba upoštevati še dinamiko znotraj volilnega organa (npr. VS OZN, GS OZN, Ekonomski in socialni svet), aktualen razvoj dogodkov na določenem področju in institucionalna določila, ki vključujejo UL OZN, Statut MS, Postopkovna pravila GS OZN¹⁰ in Začasna postopkovna pravila VS OZN.¹¹

UL OZN vsebuje nekatera določila za kandidature (člena 23 in 97), a so dokaj splošne narave in določajo le najbolj osnovne zahteve za glavne organe. Snovalci ustanovnega dokumenta vsekakor ne morejo predvideti prihodnjega razvoja organizacije in področij dela, zato se številne organizacije že od ustanovitve dalje poslužujejo vzpostavitve nadaljnjih in natančnejših pravil za implementacijo ter dopolnitev splošnih usmeritev. Tovrstna pravila se dotikajo postopkov, dela zaposlenih, financ in revizij, mandata posameznih organov, kot so administrativni tribunali, komisije in druge organe (Seyersted 2008, 107–8). Države se lahko, predvsem na podlagi politične volje določenega števila članic, odločijo za vzpostavitev raznovrstnih pravil, ki so lahko obvezujoče narave za članice ali služijo kot vodilo. Resolucija GS OZN 64/289¹² npr. vzpostavlja podrobna pravila za delovanje Agencije ZN za ženske, ki določajo način izvolitve v Izvršni odbor, nadzor nad delom entitete, financiranje ter načela dela in mandat. Primer Agencije ZN za ženske je zanimiv, ker določila glede porazdelitve sedežev zaobjemajo regionalno porazdelitev 35 mest, preostalih šest mest pa se razdeli med deset držav, ki namenjajo najvišje prostovoljne prispevke za delo Agencije (4 mesta) in med države v razvoju, ki niso članice Odbora za razvojno pomoč Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj ter so med desetimi takimi državami, ki namenjajo največje prispevke za delo Agencije (2 mesti).

¹⁰ Generalna skupščina. 2011. *Postopkovna pravila GS OZN*, A/520/Rev.17.

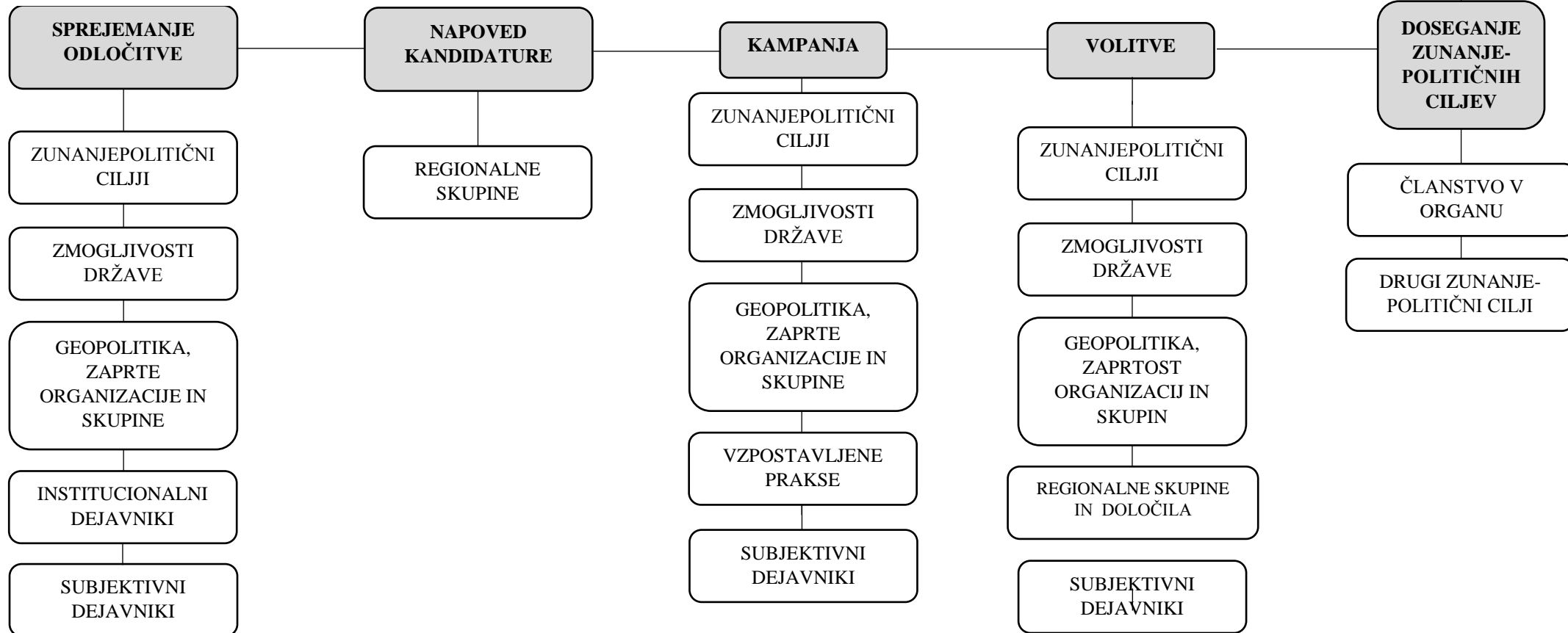
¹¹ Varnostni svet. 1983. *Začasna postopkovna pravila VS OZN*, S/96/Rev.7.

¹² Generalna skupščina. 2010. *Resolucija 64/289*, A/RES/64/289.

Specifičnih pravil poleg postopkov volitev za potek samih kandidatur, kot že omenjeno, ni, a obstajajo neformalna in formalna pravila v posameznih regionalnih skupinah, ki bodo podrobneje predstavljena v nadaljevanju.

PRIKAZ VPLIVA DEJAVNIKOV V PROCESU KANDIDATURE V OKVIRU OZN

Slika 2.1: Prikaz vpliva dejavnikov v procesu kandidature v okviru OZN

3 ZUNANJEPOLITIČNI CILJI IN KANDIDATURE

Cilji in nameni zunanje politike so tiste stvari, za katere si prizadevajo voditelji držav (Holsti 1995, 84). Države praviloma previdno identificirajo namene in cilje svojega delovanja v zunanji politiki ter nato primerno organizirajo sredstva, ki jih je treba uporabiti za doseganje ciljev (prav tam). Cilji so lahko definirani v zunanjepolitičnih strategijah, lahko pa jih identificiramo tudi na podlagi drugih dokumentov ali govorov predstavnikov držav. Zagotavljanje mednarodnega miru in varnosti, spoštovanje človekovih pravic, regionalno sodelovanje in trajnostni razvoj so najpogostejši cilji zunanje politike, ki se navezujejo na delo OZN in jih države navajajo v svojih govorih v OZN (Generalna skupščina 2013a). Glede na določen cilj lahko država presodi, kateri izmed organov bo na podlagi njegovih nalog, pristojnosti in dnevnega reda najbolj primeren za doseganje tega cilja.

Pomembno je tudi, kako so države v preteklosti dosegale svoje cilje in kakšni so dokazani dosežki ter zanesljivost (*track record*) njihovih aktivnosti v mednarodni skupnosti. Največkrat se pri volitvah v VS OZN poudarjajo dosežki in zanesljivost na področju mirovnih operacij ali razvojne pomoči. Nizozemska kandidatura za VS OZN za obdobje 1999–2000 se je osredotočila predvsem na razvojno pomoč države in to temo postopoma vedno močneje poudarjala. Med drugimi je izdala promocijska gradiva s statističnimi podatki, ki so protikandidatko Kanado prikazali kot državo, ki prispeva neprimerljivo manj (Malone 2000, 8).

V povezavi z zunanjepolitičnimi cilji države kandidatke lahko izpostavimo tri že prej omenjene sklope ciljev: pozicioniranje države v mednarodni skupnosti, članstvo v določenem organu in doseganje drugih zunanjepolitičnih ciljev (npr. stabilnost regije). Cilji, povezani s članstvom, so lahko neposredni in manj oprijemljivi, kot je dostop do informacij, ali posredni in oprijemljivi, kot je dokazana večja vključenost v programe Mednarodnega denarnega sklada z manjšim pogojevanjem (Kuziemko in Werker 2006). Cilji so lahko povezani z odnosi z državami, npr. sodelovanje s sosedami ali regionalnimi organizacijami, lahko pa so vezani na določeno področje mednarodnih odnosov, kot so pravice mladih ali boj proti ekstremistom. Predvsem slednji in pozicioniranje države v mednarodni skupnosti so eden izmed pomembnih dejavnikov sprejemanja odločitev glede kandidatur. Država, katere dolgoročen zunanjepolitičen cilj je zaščita človekovih pravic, bo kandidaturo napovedala za Svet za človekove pravice; država, katere cilji se osredotočajo na trajnostni razvoj družbe, bo kandidirala za Ekonomski in socialni svet ter podobno. Zunanjepolitične cilje mora država

spretno povezovati s primerjalnimi prednostmi, ki jih ima kot akter v mednarodni skupnosti, kot so zgodovinsko dobri stiki z določeno regijo, aktivnosti na določenem področju ali aktivno delo na posameznih resolucijah organov OZN.

Dejstvo je, da se tudi glavni organi med seboj razlikujejo glede na prestiž. Večji uspeh tako predstavlja zmaga na volitvah za VS OZN kot SČP, kot tudi zmaga posameznika na volitvah za generalnega sekretarja OZN nasproti volitvam za predsednika GS OZN ali člana MS. Vsekakor pa tudi druge kandidature in posledično članstva v drugih organih predstavljajo sredstvo za doseg drugih ciljev, kot je v primeru zaščite otrokovih pravic članstvo v Izvršnem odboru Sklada ZN za otroke. Tudi 'manjše' kandidature niso zanemarljive, saj lahko država s specifičnim znanjem z določenega področja izgradi pomemben profil v mednarodni skupnosti.

Glede zunanjepolitičnih ciljev UL OZN in druga določila ne ponujajo točnih zahtev, vsebujejo pa osnovne kriterije, glede na katere naj bi države volile. V primeru VS OZN, UL OZN (23. člen) predpisuje, da naj bi nestalne članice VS ZN izvolili glede na prispevek k mednarodnemu miru in varnosti ter drugim ciljem organizacije, pri tem pa upoštevali geografsko porazdelitev. V zvezi s članstvom v SČP resolucija 60/251¹³ v svojem 8. členu določa, da bo pri volitvah upoštevan prispevek kandidatke k promociji in zaščiti človekovih pravic ter zatorej tudi njihove zaveze. Poleg ciljev organov je ključna tudi agenda organa. V kolikor so zunanjepolitični cilji države in posledično tudi njene aktivnosti tesno povezani z delom določenega organa, bo članstvo države, ki je z nekim področjem dela dobro seznanjena, seveda dobrodošlo, saj lahko prispeva k boljšemu delu samega organa in ne le zasleduje svoje cilje.

V primeru kandidatur za SČP so ključni pretekli dosežki in zanesljivost na področju človekovih pravic. Države le-te poudarjajo v bilateralnih pogovorih z drugimi državami, v govorih ob različnih priložnostih ter v t. i. zavezah (*pledges, commitments*). Zaveze Schelling sicer opredeli kot »strateški korak, ki spodbudi drugega igralca, da izbere v prid določenega akterja« (v Kubálková 2001, 80), kar je prav v primeru volitev cilj kandidatke, ki se zavezujejo k določenim aktivnostim in prioritetam.

¹³ Generalna skupščina. 2006a. *Resolucija 60/251*, A/RES/60/251.

3.1 ZAVEZE DRŽAV ZA ČLANSTVO V ORGANIH

V primeru kandidatur v OZN so zaveze tudi uraden dokument, s katerimi države predstavijo svoje preteklo delo na področju človekovih pravic, nacionalno zakonodajo, podajo informacije o pristopih k mednarodnim dokumentom, se zavežejo k promociji določenih področij zaščite človekovih pravic ali promociji vzpostavljenih mehanizmov ter državam posredujejo druge informacije, ki se jim zdijo relevantne za kandidaturo. Zaveze, ki so značilne predvsem za kandidature za bolj prestižne organe, so postale sestavni del kandidatur, zato v nadaljevanju sledi analiza zavez kandidatk za nestalno članstvo v VS OZN v obdobju 2015–2016 in članstvo v SČP v obdobju 2015–2017.

Zaveze za kandidaturo za SČP sicer niso obvezne, a resolucija GS OZN 60/251 (odstavek 8) določa, da bodo države pri odločitvi o tem, kateri državi bodo namenile svoj glas, upoštevale tudi prostovoljne zaveze. Zaveze so posredovane prek uradnih dokumentov OZN (pisem ali verbalnih not) vsem stalnim predstavništvom. V nadaljevanju podrobneje predstavljen pregled dokumentov za volitve v SČP za obdobje 2015–2017 kaže, da so te zaveze precej splošne narave in da se države načeloma ne zavezujejo k promociji najbolj razdvajajočih področij zaščite človekovih pravic, kot bi lahko bile pravice, vezane na reproduktivno zdravje.

Države v zavezah poudarjajo napredek v nacionalnih zakonodajah in notranji ureditvi. Na globalni ravni se osredotočajo na vlogo mehanizmov v sistemu ZN za zaščito človekovih pravic, npr. Pisarne visokega komisarja za človekove pravice ali SČP. V zvezi s tem se države največkrat zavezujejo k promociji njihovega dela, uporabi multilateralne diplomacije kot sredstva za zaščito človekovih pravic, promociji univerzalnega periodičnega pregleda in sodelovanju z drugimi državami ter regionalnimi organizacijami. Številne države v svojih zavezah navedejo tudi, članice katerih institucij oz. mednarodnih instrumentov za zaščito človekovih pravic so.

Velik pomen kandidatke dajejo svojemu preteklemu delu znotraj sistema OZN. Indija je v svoji kandidaturi za SČP za obdobje 2015–2017 (A/69/583,¹⁴ odstavek 8) poudarila svoj prispevek pri snovanju in sprejemanju Splošne deklaracije človekovih pravic, Tajska je države spomnila na svoje članstvo v izvršnih odborih Sklada ZN za otroke in Agencije ZN za ženske ter Komisije o statusu žensk, s čimer je poudarila svoje mednarodne in regionalne

¹⁴ Generalna skupščina. 2014a. *Verbalna nota 69/538, A/69/538.*

aktivnosti na področju zaščite pravic žensk ter otrok (A/69/175,¹⁵ odstavek 3), Latvija pa je izpostavila svoje prostovoljne prispevke za aktivnosti Pisarne visokega komisarja ZN za begunce in Pisarne visokega komisarja za človekove pravice (A/69/352,¹⁶ odstavek 6).

Večina kandidatk poudarja tudi svojo aktivnost izven dvoran OZN, zato se posebej osredotočajo na sodelovanje s civilno družbo, nevladnimi organizacijami in regionalnimi akterji. Indonezija (A/69/375,¹⁷ odstavek 13) je izpostavila vlogo Medvladne komisije za človekove pravice Združenja držav jugovzhodne Azije in sodelovanje z Organizacijo islamskega sodelovanja, Latvija (A/69/352, odstavek 14) sodelovanje z Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi ter Svetom Evrope, Katar in Tajsko (A/69/403,¹⁸ odstavek 9; A/69/175, odstavek 14) pa aktivnosti na regionalni ravni povezane s transnacionalnim organiziranim kriminalom ter mirnim reševanjem sporov prek mediacije.

Države v zavezah izpostavljajo tudi nekatere specifične človekove pravice, s katerimi želijo poudariti svoje primerjalne prednosti in pretekle aktivnosti oz. dosežke ali pa se enostavno osredotočiti na področja, ki so za državo izjemnega pomena. Bangladeš je poudaril pravice delavcev migrantov (A/69/393,¹⁹ odstavek 8), Bolivija pravico do varne pitne vode in sanitarij ter pravice domorodnih ljudstev (A/69/220)²⁰ Indonezija sodelovanje med religijami (A/69/375, odstavek 13), Nizozemska zaščito zagovornikov človekovih pravic, pravico do zasebnosti in osebnih podatkov ter svobodo izražanja (A/69/74,²¹ odstavek 18) in Portugalska promocijo prepovedi smrtne kazni (A/69/280)²².

Pomembna značilnost SČP je dejstvo, da obravnava širok spekter človekovih pravic, kar pomeni, da lahko država svoje siceršnje prioritete dokaj enostavno vključi v aktivnosti tega organa. V primeru držav, katerih prioriteta je razvoj, a kandidirajo za SČP, lahko to vidimo prek zaščite in promocije pravice do razvoja ali pristopa k razvoju z vidika človekovih pravic (*rights-based approach to development*). Tak pristop je pri kandidaturi za SČP za obdobje 2015–2017 ubrala Nizozemska, ki je sicer prepoznavna država na področju razvoja. V svojih zavezah je izpostavila, da zagovarja pristop razvoja z vidika človekovih pravic v snovanju

¹⁵ Generalna skupščina. 2014b. *Pismo z dne 22. julija 2014*, A/69/175.

¹⁶ Generalna skupščina. 2014c. *Pismo z dne 25. julija 2014*, A/69/352.

¹⁷ Generalna skupščina. 2014č. *Verbalna nota 69/375*, A/69/375.

¹⁸ Generalna skupščina. 2014d. *Pismo z dne 16. septembra 2014*, A/69/403.

¹⁹ Generalna skupščina. 2014e. *Verbalna nota 69/393*, A/69/393.

²⁰ Generalna skupščina. 2014f. *Pismo z dne 1. julija 2014*, A/69/220.

²¹ Generalna skupščina. 2014g. *Verbalna nota 69/74*, A/69/74.

²² Generalna skupščina. 2014h. *Verbalna nota 69/280*, A/69/280.

razvojne agende po letu 2015, pri katerem se povezujejo razvojne problematike s človekovimi pravicami, kot so npr. prehranska varnost (A/69/74, odstavek 12).

V primeru kandidatur za nestalno članstvo VS OZN ni prakse posredovanja uradnih dokumentov, vezanih na candidature držav, a slednje vseeno v neuradnih pogovorih in prek neformalnih dokumentov, predstavljajo svoje prioritete za čas nestalnega članstva oz. poudarjajo svoje dosežke in zanesljivost. Države, ki so uspešno kandidirale za položaje v VS OZN za obdobje 2015–2016, so v obliki brošur posredovale informacije o svojih aktivnostih znotraj OZN in v povezavi s področji dela OZN. Angola je državam posredovala informacije o članstvu v organih OZN, zavezala pa se je določenim prioriteta s področja miru in varnosti, preprečevanja in razreševanja konfliktov ter mirovnih operacij in humanitarnih misij (Združeni narodi 2014a). Malezija (Ministrstvo za zunanje zadeve Malezije 2014) je predstavila svoje delo na številnih področjih, kot so razoroževanje, človekove pravice, trajnostni razvoj, mir in varnost, mirovne operacije, podnebne spremembe, tehnično sodelovanje ter podala svoje zaveze za delo v VS OZN. Tudi Nova Zelandija je predstavila številne aktivnosti z različnih področij, še posebej pa je poudarila sodelovanje z različnimi akterji, prisotnost v regiji, prispevek k mirovnih operacijam ter predstavljanje malih držav (NZ VS OZN 2014). Španska brošura je bila najbolj podrobna glede prispevka k miru in varnosti, saj je državam predstavila raznolike pobude ter aktivnosti Španije na področju preprečevanja konfliktov, dialoga in razumevanja, boja proti mednarodnemu terorizmu, boja proti piratstvu in transnacionalnemu organiziranemu kriminalu, razoroževanja ter mirovnih operacij. Podrobno so predstavljene tudi aktivnosti na področju boja proti revščini, zavezanosti k trajnostnemu razvoju in zaščite človekovih pravic, v zaključku pa so podali zaveze za delo v VS OZN (Ministrstvo za zunanje zadeve in sodelovanje Španije 2014). Pregled neformalnih zavez kandidatk za volitve v letu 2015 kažejo, da za članstvo ni pomemben le prispevek k miru in varnosti, temveč tudi delo na številnih drugih področjih, ki prispevajo k mirnemu in trajnostnemu razvoju družbe. Prav tako lahko opazimo, da države sicer podajo konkretne informacije o svojih dosežkih in zmogljivostih, a so ključni poudarki njihovih kampanj precej podobne, saj poudarjajo enake zaveze in prispevek k mirovnim operacijam.

Vsebinski zunanjepolitični cilji in prioritete pravzaprav v največji meri le upravičujejo kandidaturo določene države in ji omogočajo, da prek promocije svojih aktivnosti ostane prepoznavna. Pri tem je ključna komunikacijska strategija, za katero je pomembno, da izpostavlja tako odnose z državami kot vsebinska področja. Izvrsten primer tovrstne strategije

je Nizozemska kandidatura za VS OZN za obdobje 1999–2000, ko so uspeli svojo kampanjo osredotočiti na razvojno pomoč, prispevek k mirovnim operacijam ter sodelovanje z malimi državami (Malone 2000, 8). V primeru volitev za nestalno članstvo v VS OZN za obdobje 2013–2014 se je pokazalo, da je poleg osredotočanja na problematike OZN treba promovirati tudi državo in se na bilateralni ravni osredotočiti na prioritete posameznih volivk, kar je bila glede na analize ena glavnih omejitev finske kandidature (Carrel-Billiard 2013, 21). V bilateralnih pogovorih je tako treba proučiti zunanjepolitične cilje in prioritete držav volivk ter se na tej podlagi odločiti, katere aktivnosti in prioritete promovirati. V primeru pogovorov s Somalijo bi kandidatka lahko izpostavila delo na področju boja proti piratstvu, v primeru Bangladeša ali Pakistana, ki v mirovne operacije prispevata največje število pripadnikov mirovnih sil, pa delo na področju mirovnih operacij.

Volitve v glavne organe ne pritegnejo le pozornosti mednarodne skupnosti in medijev, temveč se v kampanje velikokrat vključijo tudi nevladne organizacije. Te za posamezne volitve izdajo analize dela kandidatke na posameznih področjih. V praksi te organizacije analizirajo prispevek države k določenemu cilju, te analize pa javno objavljajo. Primer tovrstnih analiz so dokumenti Globalnega centra za odgovornost zaščiti (*Global Center for Responsibility to Protect*) (Global R2P 2014). V primeru kandidature Sirije za SČP za obdobje 2012–2014 je bila vzpostavljena mednarodna koalicija za preprečitev sirske izvolitve v SČP. Koalicijo so sestavljali zagovorniki človekovih pravic, njihove dejavnosti pa so javno podprli številni državniki in diplomati, ki so kandidaturi nasprotovali (UN Watch 2011). Tudi druge nevladne organizacije in raziskovalno-svetovalne skupine (*think tank*) se s svojimi sporočili za javnost in analizami vključujejo v kampanje; med njimi recimo najdemo vplivne Amnesty International, Human Rights Watch in Freedom House (UN Elections 2015a). Tovrstne analize lahko državam, ki so pozitivno ocenjene, pripomorejo pri pridobivanju podpore, saj potrjujejo kredibilnost kandidature. Nekaterim volivkam ali nacionalnim strokovnjakom, ki odločajo o glasovanju države, pa lahko analize pomagajo pri sprejemanju odločitev ali argumentaciji predlogov pri posvetovanju s prestolnico.

4 GEOPOLITIKA, ZAPRTOST ORGANIZACIJ IN SKUPIN

Države se morajo tekom kandidature velikokrat opredeliti do problematik, povezanih s specifičnimi področji ali regijami, zato je lahko njihova povezava z zaprtimi organizacijami, predvsem regionalnimi, izjemno pomembna, saj morajo pri tem podati primerno perspektivo, ki jim bo omogočala pridobivanje podpore držav iz regije, organizacij oz. skupin. Poleg

podpore regije v širšem pomenu so za države ključne tudi podpore drugih zaprtih organizacij, katerih članic so oz. s katerimi sodelujejo, med njih prištevam regionalne organizacije, organizacije držav z določenimi skupnimi lastnostmi, kot so npr. jeziki, ter specializirane zaprte organizacije (Schermers in Blokker 2011, 52–3).

Regijo razumemo kot skupino držav, ki se nahajajo na določenem geografskem področju (Mansfield in Milner 1999, 590), aktivnosti drugih držav regije pa so odločilne za sprejemanje odločitev in izvajanje zunanje politike (Nye v Kacowicz 1998). V OZN ima vloga regionalizma zunanji element, ki se kaže v sodelovanju OZN z regionalnimi organizacijami, ter notranji element, ki se kaže v oblikovanju raznolikih regionalnih volilnih koalicij v organizaciji (Schreuer 1995, 479–80). Te volilne skupine razvijajo skupna stališča, izkazujejo solidarnost in podpirajo iste kandidate (prav tam). Sodelovanje med regijami se je skozi zgodovino preoblikovalo, zato so se sčasoma razvile današnje regionalne skupine in porazdelitve (prav tam), ki jih sama prištevam v sklop institucionalnih dejavnikov in so zato podrobneje predstavljene v tistem poglavju. Navkljub institucionaliziranim regionalnim skupinam še vedno lahko opazimo močan vpliv številnih drugih regionalnih skupin in organizacij, ki veljajo kot močne volilne skupine, kot npr. Organizacija islamskega sodelovanja ali Skupnost latinskoameriških in karibskih držav.

4.1 ZAPRTE ORGANIZACIJE IN SKUPINE DRŽAV

Čeprav so z vidika volilnega procesa regionalne skupine v OZN pomembne, v času pridobivanja podpor večjo vlogo igrajo mednarodne skupine, bodisi regionalne organizacije ali druge, tudi neformalne oblike zavezništev (Amaral in drugi 2010, 34). Amaral in drugi med njih prištevajo politične regije (npr. Karibi), skupine s široko politično naravo (npr. Gibanje neuvrščenih), skupine z enakimi političnimi, kulturnimi ali verskimi interesi (npr. Arabska liga), skupine, ki naslavlajo specifična vprašanja (npr. male otoške države), ali druge tematske in regionalne organizacije (prav tam).

V primeru Nove Zelandije, ki je v začetku leta 2015 začela dvoletni mandat kot nestalna članica VS OZN, so tovrstne organizacije in skupine predstavljale močno orožje za pozicioniranje znotraj določenih regij kot tudi sodelovanje z določenimi državami, ki niso le skupek geografsko bližnjih držav. Primer Nove Zelandije je še posebej zanimiv, ker je država poznana po tesnih vezeh z Zahodom, tako kot Avstralija, čeprav je geografsko uvrščena v drug del sveta. Nova Zelandija je izkoristila svoje prednosti članstva v Skupini zahodnoevropskih in drugih držav, saj ji je uspelo zagotoviti močno podporo regionalne

skupine in je bila vseskozi favoritka na volitvah za dve mesti, za kateri sta se potegovali še Španija in Turčija. Čeprav je članica druge skupine, je njen geografski prostor pomemben tudi za identifikacijo njene vloge kot članice VS OZN.

Poleg njene regionalne skupine je bilo pomembno, da se Nova Zelandija v svojih aktivnostih v zunanji politiki tesno povezuje z manjšimi pacifiškimi državami in je kot aktivna članica mednarodne skupnosti, npr. na področju boja proti podnebnim spremembam, izjemno prepoznana v regijah, ki jih podnebne spremembe ogrožajo (Buchanan 2012). Nova Zelandija je zaradi svoje geografske lege sicer znana kot pacifiška država, a so njene geopolitične dejavnosti prepoznane mnogo širše. Med drugim je članica neformalnega združenja Kanade, Avstralije in Nove Zelandije, aktivno pa sodeluje tudi z Azijsko-pacifiško regionalno skupino, Zavezništvom malih otoških držav in Gibanjem neuvrščenih. Skupine držav, ki so zaradi ozkega področja sodelovanja sicer relativno malo prisotne v multilateralnem okolju OZN, lahko odigrajo močno vlogo, ko država kandidatka išče podporo članstva (v primeru Nove Zelandije sta to Forum pacifiških držav ali Male otoške države v razvoju). S pristopom do raznolikih držav in plurilateralnih zavezništev, kot je Forum pacifiških držav, je Novi Zelandiji uspelo nasloviti široko članstvo, ki ji ni le geografsko blizu, temveč je s svojimi prioritetami uspela poudariti večstransko vlogo, saj je pomemben akter v več regijah in na več vsebinskih področjih.

Regionalne organizacije lahko z internimi postopkovnimi pravili vplivajo tudi na volitve v OZN, kar je znala uspešno izkoristiti Afriška unija. Afriška unija se znotraj organizacije usklajuje glede kandidatur članic Afriške unije v celotnem sistemu ZN, kar podrobneje predstavim v nadaljevanju. Evropska unija (EU) pri volitvah še ne zna sodelovati tako učinkovito kot na nekaterih drugih področjih zunanje politike. EU je tekom delovanja v OZN znotraj GS OZN sicer dokazano uspela delovati vedno bolj enotno, predvsem na področjih visoke zunanje politike, ki po mnenju raziskovalcev predstavlja varnostna vprašanja (Hosli in drugi 2010). Navkljub temu EU usklajevanja na področju kandidatur nima, kar se lahko delno pripisuje tudi dejstvu, da so članice EU članice treh regionalnih skupin v OZN (zahodnoevropske in druge države, vzhodnoevropske države ter azijsko-pacifiška skupina). V veliki meri pa je to potrebno pripisati predvsem pomanjkanju politične volje držav in dejstvu, da sta dve državi članici stalni članici VS OZN, kar bi dalje onemogočalo usklajevanje. Četudi se pojavlja argument, da kandidatur na EU ravni ni mogoče usklajevati, ker je to v pristojnosti držav članic EU, se je pojavilo že nekaj rotacijskih shem, ki so jih blokirale večje države članice EU (Amaral in drugi 2010, 37).

Tekmovanje za zmago na volitvah med državami članicami EU na eni strani razdvaja države članice EU in po drugi strani pomaga kandidatkam, ki niso članice EU, saj jim takšna razdvojenost omogoča krepitev njihovih kandidatur. Pomanjkanje usklajevanja kaže na pomanjkanje enotnosti in solidarnosti (Carrel-Billiard 2013, 28), to pa vodi v zmanjšanje mehke moči EU in njene zmožnosti vplivanja na preostalo članstvo OZN. Glede na uspešno sodelovanje držav članic Afriške unije in sicer močno prepletenost politik držav članic EU bi bil premislek o usklajevanju držav članic za kandidature v OZN zagotovo smiseln.

Izjemnega pomena so tudi druge volilne skupine, ki močno vplivajo na dinamiko glasovanj (Malone 2000, 11), a lahko občasno delujejo neenotno. Eden izmed primerov je Organizacija islamskega sodelovanja, katere članice se v zvezi s kandidaturami držav članic organizacije usklajujejo ter jih s sprejemom posebne resolucije na seji Sveta zunanjih ministrov tudi podprejo. Primer resolucije iz l. 2012 vključuje različne kandidature, vezane na mesto predsednika Generalne skupščine OZN, mesta v Ekonomskem in socialnem svetu, Varnostnem svetu OZN, Svetu za človekove pravice in mesta v ostalih entitetah znotraj sistema ZN (Resolucija 1/39-ORG).²³ Tovrstna podpora velja le za kandidature članic organizacije, do kandidatur ostalih držav se pisno ne opredeljujejo. Članice imajo namreč, tako kot v večini organizacij, različna stališča v odnosu do nekaterih vprašanj. V primeru odnosa do Združenih držav Amerike se članstvo npr. jasno deli na tiste, ki jih dojemajo kot »velikega satana« in tiste, ki so z njo pripravljene sodelovati tudi v zvezi z gostovanjem vojaških baz (Akbarzadeh in Connor 2005, 83). Navkljub slabšim bilateralnim odnosom z nekaterimi državami članicami organizacije Združenim državam Amerike torej ni treba skrbeti, da bi Organizacija islamskega sodelovanja poenoteno skušala vzpostaviti blokirajočo koalicijo. Tovrstna razdeljenost ali enotnost držav znotraj tradicionalnih volilnih blokov v odnosu do nekaterih držav ali zunanjepolitičnih vprašanj lahko pomembno vpliva na volilne rezultate. Gibanje neuvrščenih je npr. pred naslednjimi volitvami za generalnega sekretarja OZN že podalo izjavo skupine, v kateri je izpostavilo, da je skupina naklonjena ženskim kandidatkam za mesto generalnega sekretarja OZN (Jagtiani in Maresca 2014). Skupine, znotraj katerih si države tradicionalno tudi izmenjujejo podporo so še Skupina 77, Karibska skupnost in številne druge.

Pomembne so ne le vsebinske in geografske skupine, temveč tudi verske in jezikovne (Intervjuvanec A 2015), njihova vloga pa se razlikuje med različnimi volilnimi procesi in v različnih časovnih obdobjih. Organizacijska islamskega sodelovanja je pred leti odigrala

²³ Svet zunanjih ministrov Organizacije islamskega sodelovanja. 2012. *Resolucija 1/39-ORG*.

pomembno vlogo pri kandidaturi Azerbajdžana za mesto v VS OZN obdobju 2012–2013, ni pa zmogla zagotoviti zmage Turčije za nestalni sedež v VS OZN za obdobje 2015–2016 (Russell Lee 2014). Kandidatke se pri svojih kandidaturah poslužujejo tudi promocije jezikovnega profila države. Tu je posebej močna frankofonska skupina, a so pomembne tudi druge bolj neformalne skupnosti, kot npr. špansko govoreča skupnost, ki je še posebej številna. V primeru Luksemburga je znana njegova promocija portugalsko govoreče manjšine, s katero je skušal pridobiti podporo portugalsko govorečih držav, kot so Angola, Mozambik, Brazilija in druge (Intervjuvanec A 2015).

Članstvo v določenih organizacijah in pripadnost skupinam je poleg zunanjepolitičnih dosežkov eden izmed ključnih elementov t. i. profila države. »Splošen političen profil države je lahko pri kandidaturah zelo pomemben, saj ima diplomacija v tem primeru nekoliko lažje delo, ker mora promovirati nekaj, kar so druge države že ponotranjile.« (Türk 2014). Političen profil lahko povezujemo tudi z ugledom, za katerega Taylor trdi, da je postal pomemben element delovanja držav v OZN in da se povečanje aktivnosti držav lahko opravičuje v okviru t. i. nacionalnega interesa (1997). Političen profil ne pomeni izključno seštevka zunanjepolitičnih prioritet, prispevka države in njenega geopolitičnega položaja, temveč tudi implementacijo zunanjepolitičnih odločitev s strani različnih akterjev zunanje politike in notranjepolitične procese, ki so lahko odmevni tudi v mednarodni skupnosti.

V sklop vloge regij lahko prištevamo tudi raznolikost na mednarodni ravni, kot se kaže znotraj OZN, saj nekatere države polariziranost učinkovito izkoriščajo za izvajanje svojega vpliva znotraj regij. Tak je primer Brazilije, ki je za obdobje nestalnega članstva VS OZN 1999–2000 močno lobirala za Portugalsko (Malone 2000, 12). Volilni vpliv držav je sicer še posebej močan znotraj regionalnih skupin in s strani stalnih članic VS OZN (Malone 2000, 11–17), čeprav se zadnje izogibajo javni podpori kandidatom.

4.2 GEOPOLITIKA

Nekatere države znajo vlogo regije vključiti za pridobivanje podpore in sodelovanje z državami, saj geopolitiko uporabljajo kot ključen element kandidature. Geopolitiko lahko razumemo kot interakcijo med geografskim okoljem in političnimi procesi. Med prvega prištevamo geografske lastnosti, vzorce in večplastne regije ki jih gradijo. Politični procesi vključujejo sile na mednarodni ravni in tiste na nacionalni ravni, ki vplivajo na mednarodno ravnanje (Cohen 2009, 12). Geopolitika je ključen dejavnik, ki ga mora država proučiti pred najavo kandidature, v analizi možnosti podpor in pri pripravi kampanje, pri tem pa

upoštevati, da je geopolitika dinamičen pojav, ki odraža politične realnosti (Chapman 2011, 3). Geopolitika je pri ocenjevanju možnosti za zmago na volitvah pomembna z dveh vidikov – delovanja kandidatke in pridobivanja podpore. Države namreč ocenjujejo, kakšno vlogo kandidatka igra v svoji regiji in kako bo ta vplivala na njeno delovanje v določenem organu. Na drugi strani je geopolitika seveda ključna tudi za nabiranje glasov, saj so izjemnega pomena odnosi z državami določene regije in regionalnimi organizacijami, kar je že bilo predstavljeno.

Izvolitev v glavni organ OZN, ki poteka tudi glede na regionalno distribucijo sedežev, predstavlja povezavo med vlogo države v določenem geografskem okolju v političnih procesih v tem okolju in globalnem političnem procesu, saj lahko kot država iz regije pomembno vpliva na sprejemanje odločitev. Pričakovano je tudi, da se bodo države glede izvolitve določene države v poglaviten organ odločale na podlagi njihove vloge v regiji, kar se je izkazalo tudi v času prve slovenske kandidature za VS OZN za obdobje 1998–1999 (Kunič in ostali 2002, 112).

Slovenija se je v primerjavi z drugo kandidaturo za VS OZN (za obdobje 2012–2013; prva, uspešna kandidatura je Sloveniji omogočila nestalno članstvo v obdobju 1998–1999) nahajala v popolnoma drugačnih geopolitičnih okoliščinah. Kot mlada država, dobro seznanjena z dogajanjem na Balkanu, močnimi zunanjepolitičnimi prioritetami, opredeljenimi v zunanjepolitičnimi deklaraciji, in kot primer uspešno demokratizirane države je predstavljala dobro kandidatko za članstvo v obdobju nemudoma po balkanskih vojnah. Ključen cilj takratne kandidature s strani Slovenije je bil pozicioniranje nove države v mednarodni skupnosti, druge članice OZN pa so jo videle kot pomemben člen v povezovanju in razumevanju nemirne regije. Druga kandidatka, Makedonija, je bila v primerjavi s Slovenijo manj stabilna in razvita in tudi v luči diplomatskega spora s Helensko republiko in dokaj počasnega procesa priznavanja (Ramet 2005, 219) manj primerna kot država, ki bi v danem trenutku igrala odločilno vlogo v regiji. Glede na to, da sta bili Slovenija in Makedonija edini kandidatki za volitve leta 1997, ni mogoče oceniti, ali bi bila slovenska geopolitična pozicija močnejša tudi v primerjavi z neko tretjo kandidatko. Njena geopolitična vloga v času članstva vsekakor ni zanemarljiva; Slovenija se je s svojimi članstvom v VS OZN izkazala kot poznavalka problematik in vprašanj varnosti na Balkanu in v Evropi (Kunič in drugi 2002, 112). K delu VS OZN je doprinesla s posredovanjem informacij, poznavanjem razmer in razčlenjenimi stališči o problematikah v povezavi z Bosno in Hercegovino, Hrvaško in Kosovom (Kunič in drugi 2002, 114–22).

Na drugi strani Turčija, ki sicer predstavlja pomembnega akterja v regiji, na zadnjih volitvah ni uspela zasesti sedeža v VS OZN prav zaradi aktivne vloge, ki jo igra. Ravno v času volitev se je mednarodna skupnost spopadala s perečo problematiko Islamske države in bojem za mesto Kobani. Navkljub menda močni podpori Organizacije islamskega sodelovanja so Turčiji nasprotovale posamezne države regije, kot so Savdska Arabija, Egipt in Združeni arabski emirati, ki so zagovarjali drugačen pristop k regionalnemu konfliktu (Russell Lee 2014).

Geopolitičen dejavnik je pomemben predvsem z dolgoročnega vidika, ko si država v regiji izgradi posebno vlogo. Tvrsten primer je, kot je bilo izpostavljeno v enem izmed intervjujev, Jordanija, katere pozicioniranje in geopolitična vloga v regiji danes presega njeno moč, objektivne dejavnike in geopolitičen položaj, zato je njeno izhodišče pri kandidaturah zelo dobro (Türk 2014). Kot država, ki je na 15. mestu po skupnem prispevku policije in vojske v mirovne operacije (Združeni narodi 2015a), ter meji na tri varnostno problematična območja (Izrael/Palestina, Irak in Sirija), je Jordanija ena izmed redkih mirnih držav regije, ki je bila zmožna doprinesiti regionalno in ne le izključno nacionalno perspektivo v vprašanja varnosti na Bližnjem vzhodu (Security Council Report 2013b). Med drugimi je aktivno sodelovala v mirovnih pogajanjih med Izraelom in Palestino ter gostila številna regionalna srečanja (Global Memo 2013b), njena vloga odgovornega akterja mednarodni skupnosti pa je bila potrjena s hitro pridobljeno podporo dveh regionalnih skupin, Afriške in Azijsko-pacifiške skupine, ki si delita arabski nihajoči sedež (*Arab Swing Seat*). Ta ureditev predvideva, da na liho volilno leto sedež v organu zasede arabska država (Novinarski center ZN 2013a).

Čeprav je geopolitičen dejavnik pomemben pri več kandidaturah, najpomembnejšo vlogo igra ravno pri kandidaturah za VS OZN. Prvi razlog, ki ga temu pripisujem, je, da posamezniki, npr. za mesto generalnega sekretarja OZN, predsednika GS OZN ali sodnika MS, kandidirajo na individualnih volitvah in so zatorej načeloma neodvisni od držav, četudi jih te predlagajo in vodijo kampanjo. V primeru SČP so izjemno pomembne pretekle aktivnosti in prioritete, a tudi geopolitičen dejavnik ni zanemarljiv. Drugi razlog za pomen tega dejavnika pri volitvah v VS OZN je sama agenda VS OZN, ki je v večjem delu vezana na specifična geografska področja, zato so primerjalne prednosti poznavanja določene regije lahko ključna za sprejemanje odločitev v zvezi s kandidaturami. A vendar se je v vseh kandidaturah, tako držav kot posameznikov, vloga regionalnih organizacij in skupin izkazala kot izjemno pomembna pri pridobivanju podpore.

5 ZMOGLJIVOSTI DRŽAV IN KANDIDATURE

Zmogljivosti so eden izmed odločilnih kriterijev ne le pri izvedbi kampanje, temveč predvsem pri odločitvi za kandidaturo. Že sama kandidatura zahteva izkaz aktivnega dela znotraj organizacije in na bilateralni ravni, na podlagi česar se države nato odločajo za podporo, to pa zahteva močne okrepitve na določenih področjih dela države. Pri tem je treba opozoriti na zunanje in notranje omejitve (Udovič 2011, 20), ki jih mora država pri kandidaturi upoštevati. Nacionalni atributi ali zmogljivosti imajo velik vpliv na izbiro aktivnosti določene države, saj na možnosti uporabe sredstva vpliva, ali je neka aktivnost sploh mogoča, kar je posebej pomembno pri ocenjevanju določene reakcije ali aktivnosti v zvezi z določeno državo v določeni situaciji (Russet in Starr 1996, 224).

Tako morajo države tudi pri napovedi kandidature in načrtovanju kampanje oceniti svoje zmogljivosti. Russet in Starr (prav tam) med zmogljivosti prištevata katerikoli fizični objekt, talent ali drugo kvaliteto, s katerimi lahko vplivamo na delovanje drugih, vključno z vplivom na države. Zmogljivosti lahko delimo na oprijemljive (*tangible*) in neoprijemljive (*intangible*) (Russet and Star, 225–9). Med zmogljivostmi, ki so za kandidature ključnega pomena, so predvsem finančne zmogljivosti (Carrel-Billiard 2013, 29), razvojna pomoč in struktura diplomatske mreže tako z vidika števila diplomatskih predstavništev kot tudi vloge stalne misije pri OZN v New Yorku (Carrel-Billiard 2013, 12; Malone 2000, 13). Velikost države pri kandidaturah v OZN ni odločilnega pomena, saj obstajajo številni primeri, ko je mala država dobila mesto, za katerega je kandidirala tudi večja država, kot npr. v primeru kandidature za VS OZN za obdobje 2011–2012, ko je Kanada volitve izgubila proti Portugalski (in Nemčiji). To se lahko pripisuje dejstvu, da velik del članstva OZN predstavljajo male države, ki so tudi bolj naklonjene drugim malim državam (Malone 2000, 5). Zmogljivosti imajo vpliv na izbiro taktik, ki jih bo država uporabila pri prepričevanju drugih držav in nabiranju podpornikov za določeno kandidaturo.

5.1 FINANČNE ZMOGLJIVOSTI

Finančne zmogljivosti določene kandidatke velikokrat odražajo njeno volilno strategijo. Finančna sredstva so za kandidaturo ključna z dveh vidikov – investicij v kampanjo in investicij v projekte. Številne kandidatke med kandidaturo okrepijo svoje misije v New Yorku in ekipo v prestolnici. Poleg tega se poslužujejo dodatnih potovanj zunanjepolitičnih predstavnikov in v tem obdobju organizirajo dodatne aktivnosti, s katerimi krepijo svojo prisotnost in gradijo na svoji prepoznavnosti v mednarodni skupnosti. Praksa preteklih let

kaže, da se države z močnimi finančnimi sredstvi poslužujejo finančno vedno bolj zahtevnih kampanj, ki med drugimi obsegajo potovanja uradnikov za volitve (*election officer*) in številna darila.

Zaradi narave kampanj, ki so prepletene z drugimi diplomatskimi aktivnostmi, je težko določiti natančno vrednost finančnih vložkov. V primeru kandidature Savdske Arabije za SČP za obdobje 2014–2016 so se ob izbruhu afere glede trgovanja z glasovi in podkupovanja sicer pojavile ocene finančnega vložka (Neurer 2015), a točnega zneska država ni objavila. Na drugi strani so nekatere države glede finančnih virov, ki jih namenijo za kandidaturo, popolnoma transparentne in podatke objavijo na javno dostopnih mestih, kot je bilo v primeru kandidatki za nestalno članstvo VS OZN za obdobje 2013–2014 (Carrel-Billiard 2013, 29).

Dodatna sredstva so porabljena za potovanja predstavnikov držav. Ravno potovanja so lahko eden izmed izjemno pomembnih vzvodov za pridobivanje podpore, saj ne ponujajo le možnosti za bilateralne pogovore, temveč tudi izkazujejo naklonjenost države določenemu bilateralnemu odnosu. V primeru individualnih kampanj so lahko potovanja odločilnega pomena, saj se kandidat lahko predstavi predstavnikom držav, ki volijo. V primeru kampanje trenutnega generalnega sekretarja OZN so nekateri kot pomemben element njegove kandidature ocenili prav njegovo takratno funkcijo zunanjega ministra, ki je omogočala, da je v času delovnih in uradnih obiskov lobiral za podporo (Beeston in drugi, 2006).

V primeru kandidature za VS OZN za nestalno članstvo za obdobje 2013–2014 je Avstralija namenila 24 milijonov avstralskih dolarjev (približno 17,4 milijonov evrov) v obdobju petih let, Luksemburg en milijon evrov in Finska dva milijona evrov v zadnjih dveh letih (Carrel-Billiard 2013, 14–5).²⁴ Stroški med drugimi vključujejo prispevke za določene sklade in projekte, organizacijo konferenc, seminarjev ter drugih dogodkov in stroške potovanj enote za kampanjo. Dosedanja praksa je pokazala, da so najvišji stroški povezni s kandidaturo za VS OZN, a tudi kandidature za druge organe zahtevajo vedno več sredstev (Carrel-Billiard 2013, 29).

5.2 RAZVOJNA POMOČ

Države, ki si tovrstne investicije lahko privoščijo, se poslužujejo tudi dodatnih aktivnosti. Razvojna pomoč je eden izmed redkih oprijemljivih kazalcev prispevka držav k ciljem organizacije (drugi so npr. število pripadnikov mirovnih sil ali prostovoljni prispevki v

²⁴ Stroški se močno razlikujejo tudi zato, ker so države med njih prištele različne stroške. Luksemburg in Finska npr. nista upoštevala stroškov dodatnega osebja na misiji in v prestolnici.

proračun OZN), ki ga države lahko enostavno dokažejo in promovirajo. Z njimi na eni strani krepijo svojo kredibilnost, na drugi strani pa si pridobivajo podporo držav, v katerih se projekti izvajajo. Zaradi sumljivih finančnih tokov, ki so se v primerih nekaterih držav v letih pred volitvami znatno povečali (Intervjuvanec A 2015), se v zadnjih letih v OZN pojavljajo razprave o morebitnih zavezah držav glede stanovitnosti njihove razvojne pomoči. Te zaveze so npr. Avstralija, Finska in Luksemburg spoštovale, a so k njim pozneje pristopile države, ki so v zameno za podporo predlagale »sumljive projekte« (Carrel-Billiard 2013, 22).

Raziskava je pokazala, da številni delegati, predvsem članstvo Skupine 77, države ocenjujejo glede na razvojno pomoč, ki jo prispevajo. Med drugimi je ista raziskava pokazala, da novejši razvojni partnerji pomoč prispevajo k določenim projektom, kjer je pripisovanje prispevkov mnogo lažje, medtem ko se tradicionalni donatorji še vedno poslužujejo posrednih oblik razvojnega sodelovanja (Carrel-Billiard 2013, 29). Prav to naj bi bila ena izmed šibkih točk Finske, ki v času kandidature za VS OZN za obdobje 2013–2014 poudarjala svojo razvojno pomoč, a jo je namenjala predvsem prek multilateralnih kanalov, ki onemogočajo prepoznavnost donatorjev. Avstralska in luksemburška razvojna pomoč sta bili na drugi strani ocenjeni kot bolj zmožni nasloviti specifične potrebe (Carrel-Billiard 2013, 22).

Razvojna pomoč je bila eden izmed odmevnih elementov kandidature trenutnega generalnega sekretarja Ban Ki-moona, saj se je med kandidaturo Južna Koreja zavezala k dodatnemu prispevku razvojne pomoči in članicam VS OZN ponudila tudi druge spodbude v zameno za podporo pri izbiri kandidate, kot je bila donacija za organizacijo Vrha Afriške unije l. 2006. (Beeston in drugi, 2006). Tik po napovedi kandidature je Južna Koreja napovedala dodatna sredstva v višini približno 100 milijonov dolarjev za razvojno pomoč v Afriki. Med največjimi prejemniki paketa pomoči je bila tudi Tanzanija, ki je ravno v času volitev zasedala mesto v VS OZN (prav tam).

5.3 DIPLOMATSKA MREŽA

Dnevno dogajanje v sistemu OZN obsega številne in izjemno raznolike aktivnosti, ki jih v celoti ne morejo spremljati celo večje misije. Kandidatka, ki se volilnemu organu želi predstaviti kot aktivna članica, se mora udeleževati številnih sej in stranskih dogodkov, obenem pa biti prisotna v bolj neformalnih okoljih, kot so vsakodnevni diplomatski sprejemi in druga srečanja, ki jih organizirajo institucije, ki delujejo na področju OZN. Kot v enem izmed svojih člankov kandidature za generalnega sekretarja opisuje Lynch, se ta v začetnih fazah dogaja v kavarnah, barih, diplomatskih misijah in konferenčnih dvoranh newyorškega

Midtown-a (Lynch 2014), kjer se nahajajo sedež OZN, večina misij držav članic in opazovalk ter druge raziskovalne institucije in nevladne organizacije, ki predstavljajo zainteresirano javnost. Posamezniki, ki bodo naziv uradnega kandidata dobili le nekaj mesecev pred volitvami, se zato velikokrat znajdejo na istih konferencah in dogodkih (prav tam), za uspeh kampanje pa je njihova redna prisotnost v New Yorku ključnega pomena. Enako velja tudi za druge kandidature za glavne organe, kjer se morajo predstavniki misije redno pojavljati na dogodkih in neformalno lobirati tudi izven konferenčnih dvoran OZN, četudi ne promovirajo sebe, temveč svojo državo.

Aktivne kampanje ne zahtevajo le sodelovanje diplomatov na raznolikih aktivnostih znotraj organizacije, temveč tudi močan podporni sistem, ki omogoča pripravo opomnikov za multilateralne aktivnosti in predvsem bilateralne obiske, ki so sicer morda namenjeni promociji kandidature, a morajo biti osredotočeni na specifičen bilateralen odnos z drugo državo, njene prioritete ter pričakovanja. Močan podporni sistem je nujen za spremljanje nadaljnjega razvoja dogodkov (*follow-up*), saj je z državami, kjer je podpora že zagotovljena, potrebno ohraniti reden stik in stalno potrjevati kredibilnost kandidatke kot partnerice in akterke v mednarodni skupnosti.

5.4 DRUGE ZMOGLJIVOSTI

Med zmogljivosti države štejemo tudi specifična znanja, ki jih premorejo in lahko dodatno okrepijo njihove kandidature. V veliki meri se seveda promovirajo aktivnosti in izobraževanja na področju zagotavljanja miru in varnosti, razvoja ter zaščite človekovih pravic, a so lahko države prepoznane po specifičnih znanjih, kot je to v primeru Lihtenštajna področje mednarodnega kazenskega prava ali v primeru Singapurja urbanizem in razvoj mest. S tovrstnimi zmogljivostmi, ki se kažejo v organizaciji konferenc, pripravi posebnih dogodkov ali izdaji strokovnih gradiv, države še dodatno krepijo svojo prisotnost in prepoznavnost v mednarodni skupnosti.

Nimajo pa vse države takšne palete možnosti za promocijo kandidature. Eden izmed sogovornikov je pomanjkanje tekmovalnosti volitev v Afriški skupini delno pripisal tudi zmogljivostim države, saj kampanja in članstvo zahtevajo dodatne finančne vire, ki si jih nekatere države ne morejo privoščiti (Intervjuvanec A 2015). V kolikor zmaga ni zagotovljena, se številnim državam navkljub splošnemu prispevku k ugledu države, ki ga prinaša kandidatura, ne izplača investirati v kampanjo in zato se za kandidature sploh ne odločijo.

6 INSTITUCIONALNI DEJAVNIKI IN KANDIDATURE

Država mora pri napovedovanju kandidatur poleg svoje zunanje politike analizirati tudi institucionalne dejavnike. Institucionalni dejavniki so tisti, ki opredeljujejo delovanje določene institucije in predpisujejo potek procesov znotraj nje. Med institucionalne dejavnike OZN lahko prištejemo mednarodnopravne določbe o delovanju OZN in pravila o poteku določenih postopkov, med njimi tudi kandidatur in kampanj, ter njihovo interpretacijo. Nekatera izmed teh pravil niso pisana in pravzaprav predstavljajo ustaljeno prakso vodenja kampanj (Urquhart in Childers 1996, Malone 2000, 4–5, 15; Sekretariat ZN 2006; Keith 2010; Generalna skupščina ZN 2011).

Dalje je ključno upoštevati dinamiko znotraj posameznih regionalnih skupin, saj se skupine glede na sodelovanje držav znotraj njih močno razlikujejo, sama dinamika pa je za izvolitev izjemno pomembna (Weigert in Riggs 1969, 2; Security Council Report 2011). Tudi nekatere druge skupine držav si pri volitvah znotraj OZN načeloma delijo informacije, njihove uskladitve pa so formalno gledano neobvezujoče, primer je npr. Britanska skupnost narodov (*Commonwealth*) (Sekretariat Britanske skupnosti narodov 2014). Podpora določene neformalne skupine lahko postane pomemben vzvod za pridobivanje podpore in glasov držav članic. Pri analizi institucionalnih dejavnikov je treba izpostaviti tudi dinamiko med nekaterimi glavnimi organi, kot je odnos med VS OZN in GS OZN v primeru volitev za generalnega sekretarja OZN. Države lahko s primerno analizo pripravijo taktiko, s katero si čim prej zagotovijo glasove odločilnih držav, s čimer posredno poskrbijo tudi za podporo držav, ki so podvržene volilnemu vplivu nekaterih držav. Med tovrstne taktike bi lahko prišteli dolgotrajno časovnico kandidature, tekom katere država pridobi podporo številnih držav in raznolikih skupin. To je uspelo Portugalski, ki je zmogla med kandidaturo za VS OZN za obdobje 2011–2012 izgraditi številna zavezništva (Amaral in drugi 2010), kar ji je omogočilo pridobiti podporo držav, ki bi glasove sicer lahko namenile Kanadi, ki je poleg Nemčije tudi kandidirala za mesti.

6.1 USTANOVNA LISTINA IN DRUGA DOLOČILA

UL OZN je ključen dokument za analizo določil glede kandidatur v sistemu OZN. Volitve za sodnika MS in članico SČP sicer opredeljujeta Statut MS in resolucija GS OZN 60/251. Za prav vse individualne kandidature je pomemben 8. člen UL OZN, ki določa, da bo pri kandidaturah posameznikov na vse položaje v poglavitnih in posameznih organih OZN spoštovano načelo enakopravnosti spolov. Določila UL OZN so glede volitev in imenovanj

precej skopa, zato so se tekom let vzpostavile določene prakse, ki izhajajo iz postopkovnih pravil organov ali neformalnih dogovorov. Glasovanja o kandidaturah za poveljitelje organov OZN potekajo izključno tajno, ne izključuje pa se možnost za izvolitev z aklamacijo.

6.1.1 Imenovanje generalnega sekretarja OZN

Pri imenovanju izvršnega vodje mednarodnih organizacij države upoštevajo številne osebnostne, nacionalne in organizacijske dejavnike. Za imenovanje generalnega sekretarja OZN je ključen 97. člen UL OZN, ki določa, da generalnega sekretarja OZN imenuje GS OZN po priporočilu VS OZN. Sprejemanje odločitve naj bi potekalo na podlagi popolnega strinjanja obeh organov, a konkretnih določil glede samega postopka člen ne vsebuje. Formalno gledano sta pri imenovanju generalnega sekretarja VS OZN in GS OZN enakopravna, a se je vzpostavila praksa, da odločitev o imenovanju pravzaprav sprejme VS OZN, GS OZN pa jo le potrdi. V zadnjih nekaj letih se pojavljajo pozivi k spremembi te prakse, ki zahtevajo, da VS OZN predloži več predlogov GS OZN, o katerih bi potem odločale vse članice OZN (ADGI-INTERPOST 2015).

Ravno zaradi dokaj skopih določil UL OZN so bila imenovanja generalnega sekretarja predvsem v prvih desetletjih organizacije problematična. Znan je primer generalnega sekretarja Tryge Lia, ki mu je GS OZN leta 1950 sama podaljšala mandat za tri leta, čemur so se uprle nekatere države, ki so trdile, da je podaljšanje neskladno z 97. členom UL OZN, saj ni bilo opravljeno v dogovoru z VS OZN (Conforti 2005, 100). Odločeno je bilo, da je podaljšanje legitimno, saj Generalna skupščina določa trajanje mandata na podlagi priporočila Varnostnega sveta, ki ga tisto leto ni bilo (Claussen in drugi 2001, 341). Podroben pregled imen resolucij za imenovanje pokaže, da so vsi generalni sekretarji imenovani ali je njihovo imenovanje obnovljeno, drugi mandat Trygve Lia pa je v resnici le podaljšanje prvega mandata (Security Council Report 2015). Drugo jabolko spora je nekaj časa predstavljalo trajanje mandata, saj se je v času prvih mandatov izmenjevalo obdobje treh in petih let, od imenovanja generalnega sekretarja Kurta Waldheima pa se je obdržalo obdobje petih let (Conforti 2005, 101).

Brian Urquhart je v svojih spominih napisal, da so se kampanje za generalnega sekretarja OZN politizirale od sedemdesetih let dalje, ko se je odprte kampanje prvič poslužil finski diplomat Max Jakobson (v Kanninen 1995, 156). Do tistega trenutka se kandidati niso predstavljali ali vodili kampanj, temveč je iskanje opravil VS OZN (prav tam). Razvoj praks za kampanje generalnega sekretarja OZN in višino potrebnih sredstev je težko oceniti, saj se

kandidate za generalnega sekretarja OZN v primerjavi z drugimi organi redko izbira, posamezne izbire pa se med seboj precej razlikujejo. V primeru Kofija Annana je namreč znano, da je bil to kandidat, ki so ga Združene države Amerike predlagale šele v glasovalnem procesu (Intervjuvanec A 2015). Urquhart in Childers med možne problematike prištevata še možnost, da je generalni sekretar OZN ponovno izvoljen, kar lahko odvrne od sistematičnega iskanja kandidatov (1990, 25). Kot pomemben del procesa ocenjujeta neformalen del, ko države in kandidati še preučujejo možnosti, preverjajo neformalno podporo in ocenjujejo možne ovire (prav tam).

Imenovanje generalnega sekretarja OZN je dolgotrajen proces. Glede tega procesa ne obstajajo nobena določila glede časovnice ali *ad hoc* organov, ki bi lahko preverili kandidata in njegov življenjepis. Edino, kar je jasno, je, da naj bi imenovanje generalnega sekretarja OZN opravili pred iztekom mandata trenutnega generalnega sekretarja in kot določa resolucija GS OZN 60/286,²⁵ naj bi se to zgodilo vsaj en mesec pred iztekom mandata prejšnjega generalnega sekretarja. Kandidati se predlagajo sami ali jih predlagajo njihove (Urquhart in Childers 1996, 27). Države, ki so zainteresirane za proces imenovanja, se v razprave vključujejo vsaj prek podpiranja določenih kandidatov. Ravno zato se je od sedemdesetih let prejšnjega stoletja dalje vzpostavila praksa kampanj, ki postajajo vedno daljše in vedno dražje (prav tam).

Eno izmed ključnih določil je, da naj bi bilo mesto generalnega sekretarja OZN podvrženo rotaciji med regionalnimi skupinami, kar je določeno tudi v resoluciji GS OZN 51/241,²⁶ ki med drugimi poziva k transparentnemu procesu in opolnomočeni vlogi GS OZN. Do današnjega dne le Vzhodnoevropska regionalna skupina ni imela generalnega sekretarja OZN, kar je že spodbudilo razprave na sedežu OZN New Yorku, stalni predstavnik Gruzije pa je v funkciji predsedujočega Vzhodnoevropski skupini v mesecu novembru 2014 vse države članice in opazovalke na to formalno opomnil z dopisom (Fleming 2015). Obstaja tudi t. i. gentlemenski dogovor (*gentlemen agreement*), da mesta generalnega sekretarja OZN ne bo zasedel državljani stalne članice VS OZN. Razprave se dotikajo tudi problematike enakopravnosti spolov oz. dejstva, da do današnjega dneva še ni bilo generalne sekretarke ženskega spola, k čemur je npr. že pozvalo Gibanje neuvrščenih (Jagtiani in Maresca 2014).

Praksa kaže, da se države članice VS OZN odločijo za podporo določenim kandidatom, na podlagi razprav pa VS OZN čez čas poda predlog GS OZN prek komunikeja (*communique*).

²⁵ Generalna skupščina. 2006b. *Resolucija 60/286*, A/RES/60/286.

²⁶ Generalna skupščina. 1997. *Resolucija 51/241*, A/RES/51/241.

Pri sprejemanju odločitve so ključna predvsem stališča stalnih članic VS OZN. Izrednega pomena je, da je imenovana oseba posameznik, s katerim lahko države, predvsem stalne članice VS OZN, učinkovito sodelujejo (Non-paper 2006, 3). Righter trdi, da nobeden od preteklih generalnih sekretarjev OZN ni bil imenovan zaradi njegovih »neverjetnih vodstvenih sposobnosti« (v Thakur 2003, 4). Kandidati naj bi predvsem izkazali ustreznost parametrom politične realnosti, kar je pred leti v diplomatskem jeziku pojasnil že nekdanji stalni predstavnik Združenih držav Amerike pri OZN Max Finger (Urquhart in Childers 1996, 18). Parametre politične realnosti lahko razumemo tudi kot najpomembnejše akterje v tem procesu, ki jim mora kandidat ustrezati, saj med t.i. parametre prištevamo mednarodne uradnike, države, ki volijo, države, ki nadzorujejo sredstva OZN, države, ki nadzorujejo VS OZN, ter civilno družbo, ki podpira njegovo delo (Righter v Thakur 2003, 5–7). Razprave o imenovanju generalnega sekretarja OZN se seveda vseeno vrtijo tudi okoli njegovih osebnostnih lastnosti in veščin, ki so ključni za uspešno opravljanje dolžnosti te funkcije (več v nadaljevanju). Resolucija GS OZN 60/286 določa, da naj bi kandidati izkazovali zavezanost ciljem in načelom UL OZN, kazali vodstvene sposobnosti in imeli administrative ter diplomatske izkušnje. Do današnjega dne je Kofi Annan edini karierni uradnik OZN, ki mu je uspelo zasesti mesto generalnega sekretarja OZN (UNA USA 2006, 22).

Glede kampanj za generalnega sekretarja OZN je težko delati zaključke, saj so te v veliki meri pravzaprav le pridobivanje podpore prek prikritih aktivnosti. Tudi zaradi dolgega mandata in dejstva, da izmed osmih generalnih sekretarjev OZN le dva nista mogla opravljati drugega mandata²⁷ (Združeni narodi 2015b), so se prakse med kandidaturami spreminjale, kar dodatno onemogoča tehtno primerjavo vseh kandidatur. Kandidatura indijskega kandidata Sashija Tharoorja za mandat 2007–2011, ki je bila uradno napovedana šele junija 2006 (Veleposlaništvo Indije v Washingtonu 2006), nakazuje, da so uradne kampanje mnogo krajše kot dejansko pridobivanje podpor držav članic, predvsem držav članic VS OZN.

Imenovanje generalnega sekretarja OZN je nepostopkovna odločitev, zato je sprejemanje te odločitve lahko podvrženo pravici do veta s strani stalnih članic VS OZN. Ravno zaradi pravice do veta so stalne članice VS OZN vzpostavile prakso predhodnih zasebnih posvetovanj, s čimer skušajo zmanjšati možnosti za veto na določen predlog. Posveti vključujejo tudi neobvezujoča glasovanja, s katerimi preverijo podporo kandidatom.²⁸ Čeprav

²⁷ Dva mandata je sicer služil tudi Dag Hammarskjöld, ki pa je zaradi letalske nesreče preminil med služenjem drugega mandata (Združeni narodi 2015b).

²⁸ Neobvezujoča glasovanja potekajo z dvobarvnimi glasovalnimi lističi, s katerimi članice VS OZN določijo, kateri kandidati imajo dovolj podpore in ali jih podpirajo tudi vse stalne članice. Ker je postopek, ki ga

države tekom teh glasovanj nakažejo uporabo veta, to ne predpostavlja, da določen kandidat tega mesta vseeno ne bo zasedel po nadaljevanju razprav. V primeru generalnega sekretarja Kurta Waldheima je bila uporaba veta pred prvim imenovanjem nakazana kar štirinajstkrat (Security Council Report 2006). Ko je po šestnajstih krogih neobvezujočih glasovanj postalo jasno, da Kitajska ne bo dala podpore, so se zatekli k iskanju drugih kandidatov. Na mesto je bil pozneje imenovan Javier Pérez de Cuéllar (prav tam).

Po informacijah Sekretariata OZN (Sekretariat ZN 2006) postopek imenovanja v VS OZN poteka v treh krogih. Predsednik VS OZN na podlagi nominacij držav članic ali regionalnih skupin naredi seznam kandidatov in ga posreduje članicam VS OZN. Seznam je redno osvežen. Dalje potekajo neformalne konzultacije, države pa se lahko v primeru več kandidatov odločijo za neobvezujoče glasovanje, s katerim pokažejo svojo naklonjenost določenemu kandidatu. Priporočilo se sprejme na zaprtem sestanku (ali več njih), ki mu prisostvujejo članice VS OZN in omejeno število osebja Sekretariata. VS OZN odločitev sprejme prek tajnih volitev, kjer se lističi stalnih in nestalnih članic jasno razlikujejo, in imenovanje predlaga z resolucijo.

Resolucija GS 11 (I)²⁹ določa, da naj bodo seje GS OZN in VS OZN, na katerih se razpravlja o nominacijah in imenovanju generalnega sekretarja OZN, zaprtega tipa. Prav tako predlaga, da se GS OZN izogiba razpravam o nominacijah. Obe glasovanji, tako v VS OZN kot GS OZN, sta zato skladno s postopkovnimi pravili tajni (Postopkovna pravila GS OZN, pravilo 141; Začasna postopkovna pravila VS OZN, pravilo 48). Začasna postopkovna pravila VS OZN (pravilo 55) določajo, da VS OZN ob koncu vsakega zaprtega sestanka na to temo izda komunike, ki vsebuje informacije o vseh predlogih, ki so jih podale članice VS OZN, in rezultate glasovanj o teh predlogih. Ko članice dosežejo dogovor, je predlog podan v obliki resolucije, ki pod naslovom Priporočilo za imenovanje generalnega sekretarja OZN poda le predlog kandidata in obdobje imenovanja (S/RES/1715).³⁰ Odločitev je predsedniku GS OZN sporočena prek pisma predsednika VS OZN, izdan pa je tudi komunike. Končno odločitev nato potrdi ali zavrne GS OZN, ki je v zadnjih letih vzpostavila prakso potrditve z aklamacijo, zato se volitve prek volilnih lističev več ne izvajajo (Canada 2006, 6).

imenujejo tudi postopek vlečenja slamic (*straw-balloting process*), neformalen in tajen, so rezultati znani le, če informacije neuradno oznanijo diplomati. Postopek se je uveljavil z letom 1981, a ni uradno predpisan, zato ga lahko članice kadarkoli spremenijo (Security Council Report 2011).

²⁹ Generalna skupščina. 1946. *Resolucija 11 (1)*, A/RES/11(I).

³⁰ Varnostni svet. 2006. *Resolucija 1715*, S/RES/1715.

Imenovanje je opravljeno s sprejemom resolucije, ki se navezuje na predlog VS OZN (A/RES/61/3).³¹ V preteklosti se še ni zgodilo, da bi GS OZN zavrnila predlog VS OZN.

6.1.2 Volitve sodnikov Meddržavnega sodišča

Volitve članov Meddržavnega sodišča določa Statut Meddržavnega sodišča, določila pa so v primerjavi s tistimi glede imenovanja generalnega sekretarja OZN mnogo bolj natančna. 2. člen statuta določa, da so člani sodišča izvoljeni ne glede na njihovo državljanstvo in da so osebe z visokim moralnim ugledom, ki izpolnjujejo pogoje, ki se v njihovih državah zahtevajo za opravljanje najvišjih sodnih služb, ali pa so pravniki, ki so priznani strokovnjaki na področju mednarodnega prava. Člani sodišča ne smejo opravljati političnih in upravnih funkcij oz. katerihkoli drugih zaposlitev poklicne narave (16. člen). 3. člen dalje določa, da ima sodišče 15 članov, od katerih je le eden lahko državljan iste države. Če ima posameznik več kot eno državljanstvo, se šteje kot državljan tiste države, v kateri redno izvršuje in izpolnjuje državljanske ter politične pravice. Določila za volitve sodnikov MS ne določajo regionalne distribucije, a obstaja neformalna praksa, da sestava MS delno odraža sestavo VS OZN, saj imajo stalne članice VS OZN v sestavi sodišča vedno sodnika. Ta praksa je bila prekinjena le za obdobje enega mandata v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko Kitajska ni podala predloga kandidata (Keith 2010).

Postopek volitev je opredeljen v 4. členu statuta, ki določa, da volitve potekajo vzporedno v VS OZN in GS OZN. Člane sodišča organa izvolita s seznama oseb, ki jih predlagajo državne skupine Stalnega arbitražnega sodišča.³² Kot je določeno v 5. členu, se generalni sekretar OZN tri mesece pred volitvami pisno obrne na člane Stalnega arbitražnega sodišča in člane državnih skupin ter jih povabi, da predlagajo kandidate. Nobena skupina ne sme predlagati več kot štiri kandidate in izmed teh kandidatov imata le dve lahko državljanstvo države, ki ji pripada skupina. Število kandidatov, ki jih skupina predlaga, je največ dvakrat večje od števila prostih mest. Skupine so skladno s 6. členom Statuta MS pozvane, da se pred predložitvijo seznama posvetujejo z najvišjim sodiščem, pravnimi fakultetami in pravnimi šolami, akademijami ter oddelki mednarodnih akademij v domači državi, ki se ukvarjajo s proučevanjem prava. Končni seznam po abecednem vrstnem redu pripravi generalni sekretar OZN, ki ga nato posreduje GS OZN in VS OZN.

³¹ Generalna skupščina. 2006c. *Resolucija 61/3, A/RES/61/3*.

³² Državne skupine Stalnega arbitražnega sodišča sestavljajo štirje posamezniki, ki jih države podpisnice Konvencije o mirnem reševanju mednarodnih sporov predlagajo da postanejo člani Stalnega arbitražnega sodišča skladno s 44. členom Konvencije (Konvencija o mirnem reševanju mednarodnih sporov 1907).

GS OZN in VS OZN po določilih Statuta MS 8. člena člane MS volita neodvisno drug od drugega. Glede na 9. člen naj bi države pred volitvami preverile, da posamezne osebe izpolnjujejo pogoje in da bodo v zboru sodnikov kot celoti zastopane osnovne civilizacijske oblike ter temeljni pravni sistemi.

V skladu z 10. členom Statuta MS so izvoljeni tisti kandidati, ki dobijo absolutno večino v GS OZN in VS OZN. Glasovi stalnih in nestalnih članic VS OZN se ne razlikujejo, zato stalne članice ne morejo uporabiti veta. V kolikor sta izvoljena dva državljana iste države, se za izvoljenega šteje najstarejši izmed njiju. Če po volilnem sestanku ostane eno ali več nezasedenih mest, bodo opravljene dodatni volilni sestanki (11. člen). Če mesta ostanejo nezasedena, se sestavi posebna volilna komisija, ki jo sestavljajo trije člani GS OZN in trije člani VS OZN. Ta komisija z absolutno večino izbere po enega kandidata za vsako nezasedeno mesto, to odločitev pa ločeno potrdita še VS OZN in GS OZN. V kolikor komisija sporazumno določi druge kandidate, jih lahko vpiše v svoj seznam, četudi jih na prvotnem predlaganem seznamu ni bilo. Če komisija ugotovi, da izvolitve ne bo mogla dokončati, že izvoljeni člani MS mesta zapolnijo v roku, ki ga določi VS OZN, ostale člane sodišča bodo izvolili izmed kandidatov, ki so dobili absolutno število glasov ali v VS OZN ali v GS OZN. Če je število glasov med sodniki enako, odloči glas najstarejšega sodnika (12. člen).

Mandat sodnikov MS je dolg 9 let (13. člen) in ga opravljajo, dokler jih ne zamenjajo novi člani. Tudi po menjavi dokončajo pravne postopke, ki so jih pričeli. Mesto se lahko izprazni tudi s pisno odstopno izjavo člana MS, ki jo ta naslovi na generalnega sekretarja OZN. Generalni sekretar OZN v tem primeru v enem mesecu po izpraznitvi mesta pošlje povabilo za predlog imenovanja kandidatov, VS OZN pa določi dan volitev (14. člen).

MS spada med ekspertne organe, zato so volitve sicer podvržene tudi bilateralnim odnosom med državami, a so ključnega pomena osebnostne lastnosti, izkušnje in večine kandidatov. Da se kandidati predstavijo volivkam, države vodijo kampanje in redno posredujejo življenjepis kandidatov misijam držav članic.

6.1.3 Imenovanje predsednika Generalne skupščine OZN

UL OZN v 21. členu določa, da si GS OZN določa lastna postopkovna pravila in voli predsednika posameznim zasedanjem. Postopkovna pravila GS OZN (pravilo 30) dalje določajo, da volitve potekajo vsaj tri mesece pred začetkom novega zasedanja, ko predsednik GS OZN skupaj z 21 podpredsedniki začne mandat. Skladno z 84. pravilom postopkovnih

pravil je v primeru tekmovalnih volitev predsednik GS OZN izvoljen z dvotretjinsko večino držav, ki so prisotne in volijo.

Tudi volitve za predsednika GS OZN so podvržene regionalni porazdelitvi, kar pomeni, da mesto rotira med regionalnimi skupinami. V praksi so volitve za predsednika GS OZN manj tekmovalne, saj so znani le redki primeri, ko volitve niso potekale po principu zaprte liste kandidatov. Ker pa je mesto predsednika GS OZN na vsakih pet let na voljo le eni državi v posamezni regionalni skupini, države kandidature napovejo že leta vnaprej. Četudi mesto zasede posameznik, država lahko kandidature napove brez imena tega posameznika. V primeru predsednika 66. zasedanja GS OZN Nassirja Abdulaziza al-Nasserja je Katar kandidature napovedal devet let vnaprej (Global Memo 2011).

Primer volitev za predsednika 66. zasedanja GS OZN je eden izmed redkih primerov, ko so bile volitve za to mesto tekmovalne. Proti takratnemu stalnemu predstavniku Katarja je kandidiral Kul Chandra Gautam, nepalski kandidat, sicer nekdanji pomočnik generalnega sekretarja OZN in namestnik izvršnega direktorja Sklada ZN za otroke. Nepal je pred izvedbo volitev od kandidature odstopil (prav tam). Znan je tudi primer mesta, ki je v času 46. zasedanja GS OZN pripadal Azijsko-pacifiški skupini, ki je zaradi nezmožnosti uskladitve predlagala kar tri kandidate. Ti so prihajali iz Jemna, Papua Nove Gvineje in Savdske Arabije, kateri je na koncu pripadlo mesto (Lewis 1991). Najdlje vnaprej je takrat kandidature napovedala Papua Nova Gvineja, ki jo je napovedala eno leto pred volitvami (prav tam), zato lahko zaključimo, da so države v tistem obdobju podporo pridobivale predvsem prek prikritih aktivnosti.

Zanimiv je primer srbskega kandidata Vuka Jeremića, katerega kandidatura za 67. zasedanje je bila napovedana šele leta 2012, medtem ko so Litovci kandidature napovedali že leta 2004 (Charbonneau 2012). Srbija je med kampanjo vztrajala, da ji mesto pripada, ker je bila edina država v regiji, ki še ni služila v VS OZN ali na čelu GS OZN (prav tam). V času kampanje so se pojavljale različne domneve, med katerimi je bila posebej izpostavljena vloga Rusije, ki je močno nasprotovala litovski kandidaturi in zato lobirala za Jeremića, ter grožnje diplomatskih retaliacij Srbije, ki naj bi vodila protikampanjo proti litovski kandidaturi za VS OZN, če ta ne bi umaknila kandidature za predsednika GS OZN (prav tam).

Navkljub izjemnim primerom volitve za predsednika GS OZN največkrat potekajo po načelu zaprte liste kandidatov, kar pomeni, da so kampanje mnogo manj intenzivne, države pa podporo pridobivajo predvsem z iskanjem podpore držav članic regionalne skupine na

bilateralni ravni. Regionalne skupine nato v obdobju pred volitvami največkrat podprejo kandidata določene države, GS OZN pa odločitev le potrdi z aklamacijo.

6.1.4 Volitve v Varnostni svet OZN

V zvezi z volitvami v VS OZN je pomemben 23. člen UL OZN, ki v prvem odstavku določa, da ima VS OZN pet stalnih in deset nestalnih članic. V drugem odstavku je mandat nestalnega članstva v VS OZN omejen na dve leti in da država nemudoma po koncu mandata ne more znova kandidirati. Države lahko kandidirajo z eno- ali dvoletnim predahom, kar je odvisno od regionalne skupine. Tudi sicer je v zgodovini le redkim državam uspelo v manj kot petih letih ponovno uspešno kandidirati, med njimi pa so Južna Afrika, Nigerija, Indija, Japonska, Argentina in Japonska (Mustafa 2014). Volitve skladno z 2. odstavkom 18. člena UL OZN zahtevajo dvotretjinsko večino prisotnih članic, ki volijo, zato lahko poteka več krogov volitev, dokler temu pogoju ni zadoščeno.

Postopkovna pravila določajo (pravilo 88), da po naznanitvi začetka volitve razen v primeru morebitnih nepravilnosti pri sami izvedbi ne smejo biti prekinjene. Pojasnila glasovanja s strani držav, ki glasujejo, niso dovoljena, saj je glasovanje tajno. Sam postopek volitev je opredeljen v pravilih 92, 93 in 94, ki opredeljujejo način izvedbe volitev.³³ Pravila določajo, da so volitve tajne, nominacij pa ni. Države morajo članstvo le obvestiti o kandidaturi. Ni izključeno, da ena izmed kandidatk v določenem krogu odstopi, kar se je npr. zgodilo v primeru Slovenije, ki je po 16. krogu volitev za nestalno članstvo VS OZN za obdobje 2012–2013 po izjavi ministra za zunanje zadeve Samuela Žbogarja odstopila (Čibej 2011).

Kandidatke pri napovedovanju kandidature odločitev sporočijo regionalni skupini, postopki znotraj regionalnih skupin pa so podrobneje opredeljeni v naslednjem podpoglavju. Kandidatka informacijo sporoči predsedstvu regionalne skupine, ki to vpiše v tabelo kandidatur skupine, večina kandidatk pa informacijo z noto posreduje tudi Sekretariatu in/ali predsedniku GS OZN (Security Council Report 2014, 5). Ko se volitve približajo, se lahko regionalna skupina odloči za podporo določeni kandidatki oz. predsedniku GS OZN sporoči, da bodo za mesto regionalne skupine v določenem organu potekale volitve z zaprto listo kandidatov (prav tam).

³³ Drugi krog volitev za eno mesto poteka le med kandidatka, ki sta zagotovili najmočnejši podpori v prvem krogu. Po nadaljnjih dveh neodločenih krogih med kandidatka (od vključno četrtega kroga dalje) se lahko v proces vključijo druge primerne kandidatke, torej tudi kandidatke, ki so že izpadle, ali druge države regionalne skupine. Če po treh nadaljnjih krogih ni končnega rezultata, se volitve ponovno omejijo na vodilni dve kandidatki. Postopek se ponavlja, dokler ena kandidatka ni izvoljena. Pravilo 94 določa podobno pravilo za primer, ko je na voljo več sedežev, in zahteva, da v volitvah sodeluje največ dvakratno število kandidatk, kot je število mest.

Za nestalni sedež v VS OZN potekajo dolgotrajne in intenzivne kampanje, države pa za zmago na volitvah ubirajo različne strategije. Prav praksa kampanj za nestalno članstvo v VS OZN predstavlja podlago za kampanje za druge organe.

Zgodovina volitev za VS OZN pozna različne izjemne primere, kot je primer Savdske Arabije, ki je kandidirala za obdobje 2014–2015, dan po izvolitvi pa naznanila, da se sedežu odpoveduje zaradi dvojnih standardov VS OZN in nezmožnosti naslavljanja konflikta v Siriji, bližnjevzhodnega mirovnega procesa ter širjenja orožja za množično uničevanje na Bližnjem vzhodu (A/68/599).³⁴ OZN se je lahko odločil za izredne volitve ali imenovanje nove članice prek konzultacij predsednika GS OZN z državami članicami. Na volitvah v drugi polovici novembra je prosto mesto zasedla Jordanija (Security Council Report 2014, 9).

Primer izbire nestalne članice prek konzultacij predsednika GS OZN z državami članicami je le eden. Po dolgotrajnih volitvah Jordanije, Malija, Nizozemske in Urugvaja za tri mesta je predsednik GS OZN odločil, da bosta Nizozemska in Urugvaj dobili celoten mandat, Jordanija in Mali pa sta si mesto delili (prav tam). Obstajajo tudi primeri, ko sta si dve članici mesto delili po tem, ko je potekalo več neodločilnih krogov volitev. V tem primeru je v prvem letu mandata določena država uradno podala odstop iz VS OZN. Tovrsten gentlemenški dogovor je bil navkljub pridržkom kar sedemnajstih držav za mandat 1956–1957 sklenjen med Filipini in Jugoslavijo (prav tam).

Volitve za nestalno članstvo VS OZN tradicionalno potekajo konec oktobra, z resolucijo A/RES/68/307³⁵ pa je bilo določeno, da bodo od leta 2016 volitve potekale junija, kar bo bodočim članicam omogočilo več časa za pripravo na mandat.

6.1.5 Volitve v Svet za človekove pravice

Volitve za SČP so v veliki meri primerljive z volitvami za VS OZN, saj napovedi kandidatur in kampanje za SČP že od same vzpostavitve organa nakazujejo izjemno tekmovalnost teh volitev. Nabiranje glasov poteka enako kot v primeru volitev za VS OZN, saj države kandidaturo promovirajo s kampanjami in sklepajo vzajemne podpore. Za zasedbo mesta morajo države skladno z 8. členom resolucije GS OZN 60/251 pridobiti dvotretjinsko podporo prisotnih držav, ki volijo. Poleg večjega števila sedežev, ki so na voljo vsako leto, mandat pa traja tri leta, je ena večjih razlik predvsem vpliv nevladnih organizacij. Resolucija GS OZN 60/251 v 8. členu določa, da morajo države pri glasovanju upoštevati delo kandidat

³⁴ Generalna skupščina. 2013b. *Pismo z dne 12. novembra 2013*, A/68/599.

³⁵ Generalna skupščina. 2014i. *Resolucija 68/307*, A/RES/68/307.

na področju človekovih pravic, kar nevladne organizacije s pridom izkoriščajo za pridobivanje pozornosti zainteresirane javnosti za vprašanja zaščite človekovih pravic in okrepitev vpliva na volitve v SČP. Za zagovornike človekovih pravic so volitve v SČP namreč izjemna priložnost, da izvajajo pritisk na vlade ter skušajo pozornost preusmeriti na problematike, o katerih mediji med letom morda ne poročajo. Organizacije se osredotočajo predvsem na države, ki kršijo človekove pravice, a tudi na države, ki so sicer večinoma prepoznane kot tiste, ki spoštujejo človekove pravice. V primeru slednjih nevladne organizacije izpostavljajo specifična področja, kjer mora država stanje izboljšati. Primer tovrstne kandidatke je Avstralija, ki v času kampanje za SČP za obdobje 2015–2017 svojo kampanjo temeljila na prepoznani vlogi aktivne nestalne članice VS OZN, a je bila tekom kandidature kritizirana zaradi dela na področju azilne politike (Knott in Whyte 2014). V primerjavi z VS OZN se o delu SČP poroča mnogo manj, zato nevladne organizacije čas volitev izkoristijo za kritične evalvacije stanja človekovih pravic v določenih regijah ali državah.

Izkušnja dela nekdanje Komisije za človekove pravice je nevladne organizacije prepričala, da so v času vzpostavljanja novega organa zagovarjale, da morajo članice spoštovati najvišje standarde človekovih pravic, ratificirati ključne dokumente s področja spoštovanja človekovih pravic, spoštovati obveznosti, vezane na poročanje, sodelovati s strokovnjaki in posebnimi poročevalci, implementirati priporočila organov ter biti zavezane h krepitvi spoštovanja človekovih pravic v svojih državah (Becker 2013, 61). Iz tega je kmalu sledil nastanek Koalicije nevladnih organizacij za učinkovit SČP, ki je bila vzpostavljena leta 2007, tekom let pa je vključevala nevladne organizacije iz vseh regij, nekdanje vodje držav, dobitnike Nobelove nagrade in druge (prav tam). Njihovo delo je bilo še posebej odmevno v času beloruske kandidature za obdobje 2007–2009, kandidature Šrilanke za obdobje 2009–2011 in več držav za obdobje 2010–2012, med njimi Azerbajdžana, Kitajske, Kube, Rusije in Savdske Arabije (Becker 2013). Koalicija se ne osredotoča le na spoštovanje človekovih pravic v določeni državi, temveč tudi poudarja pomen tekmovalnih kandidatur. Med drugimi je koalicija pozvala k tekmovalnim volitvam, ki bi se poleg vključevanja večjega števila kandidatk za eno mesto tudi izogibale izmenjavi zavez med državami, a sta se trgovanju z glasovi odpovedali le Mehika in Združene države Amerike (Becker 2013, 71).

Kandidatke med kampanjo poudarjajo različna področja človekovih pravic, kar je bilo izpostavljeno že v poglavju o zunanjepolitičnih ciljih. So pa nekatere države izpostavljene številnim kritikam, saj naj bi se predvsem države Skupine zahodnoevropskih in drugih držav

izogibale razpravam o najhujših problematikah človekovih pravic s ciljem zagotovitve zadostnega števila glasov za izvolitev. Nemčija se je tako v volitvah za sedež v SČP za obdobje 2013–2015 zavezala, da se bo izogibala razpravam hujših kršitev, kot so mučenje in cenzura (Mchangama in Rhodes 2013). V času kampanj, ki se v veliki meri izogibajo razpravam o kršitvah temeljnih pravic, nevladne organizacije skušajo zapolniti to praznino (prav tam).

Sam potek kampanj se tudi v primeru SČP med državami razlikuje. Nekatere države svoje kandidature napovejo že leta vnaprej in nemudoma pričnejo tudi s kampanjami oz. pridobivanjem podpore. Nekatere druge države kampanje začnejo precej pozno, kot je bilo v primeru Kostarike, ki je kampanjo za obdobje 2015–2017 pričela šele konec leta 2013, kar je zunanji minister opredelil kot eno izmed ključnih napak neuspešne kandidature (Dyer 2014).

Poseben primer kandidature je kandidatura Bosne in Hercegovine za obdobje 2008–2010, ki dokazuje, da pozna napoved ni vedno slab korak, saj je svojo kandidaturo napovedala približno dva tedna pred volitvami. Bosna in Hercegovina je tekmovala proti Belorusiji in volitve zaradi hudih kršitev človekovih pravic v Belorusiji zmagala navkljub pozni napoved (Deen 2009). Močno protikampanjo proti Belorusiji je sicer že pred tem vodila koalicija nevladnih organizacij, ki je vzpostavila posebno spletno stran, na kateri so bile na voljo informacije o vseh kršitvah in primerjava zavez Belorusije z dejanskim stanjem v državi (Becker 2013, 63). Tri tedne pred volitvami je koalicija uspela mobilizirati približno 40 organizacij s področja demokracije in človekovih pravic, da so vsem stalnim predstavnikom poslali skupno pismo proti kandidaturi Belorusije, ter celo vključila češkega predsednika Václava Havla, ki je podal javno izjavo proti kandidaturi (prav tam). Dve mesti, ki sta bili v tem obdobju na voljo Vzhodnoevropski skupini, sta zasedli Slovenija, ki je mesto osvojila v prvem krogu volitev, ter Bosna in Hercegovina, ki je mesto zasedla v drugem krogu (prav tam).

Obstajajo seveda kritike glede splošnosti kriterijev za članstvo, saj članstvo ni prepovedano niti državam, ki so podvržene sankcijam VS OZN, ali tistim, ki so bile v času pisanja magistrskega dela znane kot največje kršiteljice človekovih pravic, kot so Kitajska, Pakistan in druge (Schaefer 2010). Kritike se pojavljajo tudi glede kandidatur z zaprto listo kandidatov, saj naj bi te ponavljale slabe izkušnje iz časa Komisije za človekove pravice in omogočale zmago držav kršiteljic ter obenem onemogočale tekmovanje držav, ki spoštujejo človekove pravice, proti režimom, ki jih ne (Deen 2009, Havel 2009, Schaefer 2010, Human

Rights Watch 2012). V preteklosti se je že zgodilo, da sta kandidatki, ki sta sicer kandidirali za isto mesto, podpora za kandidature za različne organe izmenjali kar tik pred volitvami, ko sta se približevali koncu kampanj. Tako je leta 2013 Jordanija tik pred volitvami za mesto v SČP od kandidature odstopila, kar je bilo posledica dogovora, da bo nadomestila Savdsko Arabijo na mestu arabskega nihajočega sedeža v VS OZN, ta pa bo kandidirala na volitvah z zaprto listo kandidatov za SČP (UN Watch 2013).

6.2 REGIONALNE SKUPINE

Regionalne skupine so skupine držav članic OZN, katerih glavni namen je geografsko uravnoteženo delo organizacije, kar se najbolj jasno kaže pri geografski porazdelitvi mest v volitvah znotraj sistema. Regionalne skupine imajo rotirajoče enomesečno predsedovanje, zato jih formalno ne vodi nobena država. Neformalno se kažejo obrisi vodilnih položajev znotraj nekaterih skupin, kot je vloga Brazilije v Latinskoameriški in karibski skupini, a se v primerih večjih držav pojavlja vprašanje prevelike zastopnosti velikih držav v organizaciji, katere članstvo je v veliki meri sestavljeno iz malih držav.

Regionalne skupine so bile v petdesetih letih prejšnjega stoletja oblikovane iz različnih razlogov, med njimi so najpomembnejša posvetovanja, pogajanja in volitve v sistemu OZN (Schermers in Blokker 2011, 227). Regionalne skupine ne smejo biti razumljene le z vidika geografije, temveč tudi s stališča vključevanja interesov (Schermers in Blokker 2011, 226), saj današnje regionalne skupine v OZN predstavljajo geografske in politične bloke, kot so obstajali v preteklosti. Ustreznost regionalnih skupin, kot jih poznamo danes, je večkrat kritično obravnavana v diplomatskih krogih in akademski sferi. Talmon je izpostavil, da je Skupina zahodnoevropskih in drugih držav preveč dobro zastopana, države v razvoju in male države pa premalo zastopane v neplenarnih organih OZN (v Schermers in Blokker 2011, 228). Porazdelitev sedežev glede na regionalne skupine je za izbrane organe naslednja:

Tabela 6.1: Porazdelitev sedežev izbranih organov ali funkcij glede na regionalne skupine

	Afriška skupina		Azijsko-pacifiška skupina	Latinsko-ameriška in karibska skupina	Skupina zahodno-evropskih in drugih držav	Vzhodno-evropska skupina
generalni sekretar OZN	sistem rotacije					
VS OZN	2	1	2 (+1)	2	2 (+3)	1 (+1)
SČP	13	13		8	7	6
predsednik GS OZN	sistem rotacije					
sodnik MS	ni uradne porazdelitve, neformalno sledi sestavi VS OZN					

Vir: Povzeto po resoluciji GS OZN 1991 (XVIII), resoluciji GS OZN 60/251, Keith (2010).

V nadaljevanju so regionalne skupine in njihove morebitne posebnosti podrobneje predstavljene.

6.2.1 Afriška skupina

Za Afriško skupino je značilno, da volitve večinoma potekajo po načelu zaprte liste kandidatov. Navkljub nekaterim izjemam ima Afriška skupina vzpostavljen sistem rotacij med petimi subregijami (Security Council Report 2014, 1), zato naj bi vsaka država imela enake možnosti in bi morala v določenem trenutku zasesti mesto. Afriška skupina je edina skupina, na delo katere vplivajo obvezujoča pravila, saj je Ministrski odbor Afriške unije sprejel postopkovna pravila za candidature v mednarodnem sistemu (Security Council Report 2014, 7). Po tem postopku subregionalne skupine (med njih prištevamo severno-, zahodno-, južno-, vzhodno- in centralnoafriško subregionalno skupino) izberejo potencialne kandidate in imena posredujejo Afriški skupini za pridobitev podpore. Njen odbor uradnikov za volitve nato informacije o vseh kandidatih posreduje Ministrskemu odboru Afriške unije, ki se drži sprejetih postopkovnih pravil za sprejemanje odločitev. Preden se seznam kandidatov prepošlje Ministrskemu odboru, lahko afriške subregionalne organizacije sodelujejo v postopku in posredujejo informacije o podpori določenim kandidatom (*endorsement*). Tovrstna praksa je mogoča, ker je Maroko edini član Afriške regionalne skupine, ki ni član Afriške unije, ostale države članice pa so članice obeh skupin, kar je zagotovo prednost pri sprejemanju določil v primerjavi z ostalimi skupinami, ki so s tega vidika bolj raznolike.

Vzpostavljena praksa načeloma onemogoča, da bi preostale članice OZN vplivale, katera afriška država bo zasedla določeno mesto. Pri tem se pojavljajo vprašanja dodane vrednosti nekaterih afriških članstev v organih in t. i. »miniaturizacije« nekaterih organov. Problematičen je predvsem VS OZN, v katerem naj bi pogosto sedelo preveč malih držav

(Security Council Report 2014, 7). Vzpostavljeno prakso sicer včasih zmotijo vplivnejše države, ki želijo določena mesta zasesti večkrat in s spremenjeno dinamiko v subregionalni skupini vplivajo na rotacijo. Primera takih držav sta Nigerija in Južna Afrika. Obe sta v relativno kratkem času služili dva mandata v VS OZN, Nigerija v obdobjih 2010–2011 in 2014–2015 ter Južna Afrika v obdobjih 2007–2008 in 2011–2012 (prav tam).

Tabela 6.2: Afriška skupina ima 54 držav članic

Alžirija	Gabon	Malavi	Sierra Leone
Angola	Gambija	Mali	Slonokoščena obala
Benin	Gana	Mavretanija	Somalija
Bocvana	Gvineja	Mauritius	Sudan
Burkina Faso	Gvineja-Bissau	Maroko	Svazi
Burundi	Južni Sudan	Mozambik	Ruanda
Centralnoafriška republika	Kamerun	Namibija	Tanzanija
Čad	Kenija	Niger	Togo
Demokratska republika Kongo	Komori	Nigerija	Tunizija
Džibuti	Kongo	Republika Južna Afrika	Uganda
Egipt	Lesoto	Ruanda	Zambija
Ekvatorialna Gvineja	Liberija	Sao Tome in Principe	Zelenortske otoki
Eritreja	Libija	Senegal	Zimbabve
Etiopija	Madagaskar	Sejšeli	

Vir: Združeni narodi (2014)

6.2.2 Azijsko-pacifiška skupina

Azijsko-pacifiška skupina je poleg Afriške skupine največja regionalna skupina v OZN. Leta 2011 se je uradno preimenovala v Skupino azijskih in pacifiških malih otoških držav v razvoju (*Group of Asia and the Pacific Small Island Developing States*, skrajšano *Asia-Pacific Group*), čemur je botrovalo dejstvo, da je kar 26 odstotkov držav te skupine pacifiških otoških držav (prav tam). Skupina nima vzpostavljenih praks za rotacijo. Za sedež te skupine so zato značilne tekmovalne volitve in največkrat ni pomembno, ali je država določeno kandidaturu napovedala dolgo vnaprej. Velike države te regionalne skupine kandidature po navadi napovejo dokaj pozno, manjše države pa jih napovejo leta vnaprej (Security Council Report 2014, 7).

Za to regionalno skupino sta sicer pomembni še dve subregionalni grupaciji. Ena izmed posebnosti te skupine pri kandidaturi za VS OZN je t. i. arabski nihajoči sedež. Čeprav ni obstoječega formalnega dogovora, je to redna praksa že od leta 1968, in pomeni dogovor med

Afriško in Azijsko-pacifiško skupino, ki se v prid arabskim državam izmenično 'odpovedujeta' sedežu. Druga pomembna posebnost je subregionalna organizacija Združenje držav jugovzhodne Azije, ki redno napove podporo določeni kandidatkini (prav tam).

Izjema te skupine so Kiribati, ki od leta 2010 niso več člani skupine, čeprav geografsko gledano spadajo vanjo. Kiribati ne pripadajo nobeni regionalni skupini (Združeni narodi 2014) in tudi sicer dolga leta niso bili aktivna država članica, saj na sedež OZN do leta 2013 niso delegirali stalnega predstavnika (Novinarski center ZN 2013b).

Tabela 6.3: Azijsko-pacifiška skupina ima 54 držav članic

Afganistan	Jemen	Mongolija	Šrilanka
Bahrajn	Jordanija	Mjanmar	Tadžikistan
Bangladeš	Kambodža	Nauru	Tajska
Butan	Katar	Nepal	Tonga
Brunej	Kazahstan	Oman	Turčija
Ciper	Kirgizistan	Pakistan	Turkmenistan
Demokratska ljudska republika Koreja	Kitajska	Palau	Tuvalu
Fidži	Kuvajt	Papua Nova Gvineja	Uzbekistan
Filipini	Laos	Republika Koreja	Vanuatu
Indija	Libanon	Samoa	Vietnam
Indonezija	Malezija	Salomonovi otoki	Vzhodni Timor
Islamska republika Iran	Maldivi	Savdska Arabija	Združeni arabski emirati
Irak	Maršalovi otoki	Singapur	
Japonska	Mikronezija	Sirija	

Vir: Združeni narodi (2014)

6.2.3 Latinskoameriška in karibska skupina

Latinskoameriška in karibska skupina je po letu 2006 vzpostavila prakso netekmovalnih volitev (Security Council Report 2014, 8). K temu so v veliki meri prispevale volitve za VS OZN, ko sta se Gvatemala in Venezuela za sedež potegovali kar 47 krogov. V 48. krogu je bila kot kompromisna kandidatkina izvoljena Panama. To sicer niso bile najbolj odmevne volitve, saj sta Kolumbija in Kuba leta 1979 prestali kar 154 krogov, preden je bila kot kompromisna država izvoljena Mehika (prav tam) V letu 2006 so znotraj te regionalne skupine potekale tekmovalne volitve tudi za sedeže v SČP in Ekonomskem in socialnem svetu. Posledično so se države neformalno dogovorile, da se bodo izogibale tekmovalnim volitvam za VS OZN, SČP ter Ekonomski in socialni svet (prav tam). Po napovedih se bo ta trend najverjetneje spremenil, saj se neformalnega dogovora države niso držale za volitve v

SČP leta 2013, več kandidatur kot prostih sedežev pa je napovedanih tudi za volitve v Ekonomski in socialni svet leta 2016 (prav tam). Drugih neformalnih ali formalnih dogovorov ni in praksa kaže, da večino regionalnih sedežev zapolnijo latinskoameriške in ne karibske države (prav tam).

Tabela 6.4: Latinskoameriška in karibska skupina ima 33 članic

Antigua in Barbuda	Dominikanska republika	Kolumbija	Salvador
Argentina	Ekvador	Kostarika	St. Kitts in Nevis
Bahami	Grenada	Kuba	Sveta Lucija
Barbados	Gvatemala	Mehika	Sveti Vincent in Grenadini
Belize	Gvajana	Nikaragva	Surinam
Bolivija	Haiti	Panama	Trinidad in Tobago
Brazilija	Honduras	Paragvaj	Urugvaj
Čile	Jamajka	Peru	Venezuela
Dominika			

Vir: Združeni narodi (2014)

6.2.4 Skupina zahodnoevropskih in drugih držav

Skupina zahodnoevropskih in drugih držav ni izključno geografska skupina, saj poleg zahodnoevropskih držav vključuje tudi druge članice. Te so Avstralija, Kanada, Nova Zelandija, Turčija in Izrael, ki se je skupini kot zadnja članica pridružil šele leta 2000. V tej regionalni skupini sta tudi dve stalni članici VS OZN in sicer Francija ter Velika Britanija, saj Združene države Amerike sestanke regionalne skupine obiskujejo kot država opazovalka in se za volilne namene smatrajo kot članica skupine, a to uradno niso (Združeni narodi 2014). Druga država opazovalka je Sveti sedež (prav tam). Posebna članica je tudi Turčija, ki je članica Skupine zahodnoevropskih in drugih držav in Azijsko-pacifiške skupine, a je za volilne namene obravnavana kot članica Skupine zahodnoevropskih in drugih držav.

Ta regionalna skupina nima nikakršnih vzpostavljenih praks. Na volitve sicer pomembno vplivajo naslednje subregionalne skupine: nordijske države (Danska, Finska, Islandija, Norveška in Švedska), neformalno združenje Kanade, Avstralije in Nove Zelandije ter skupina Beneluks (Belgija, Luksemburg in Nizozemska). Neformalni dogovori znotraj teh skupin, predvsem v primeru neformalnega združenja Kanade, Avstralije in Nove Zelandije ter nordijskih držav, so v preteklosti že pomembno pomagali članicam medsebojno podpirati kampanje (Security Council Report 2014, 8). Nekatere države v svojih kampanjah tovrstna sodelovanja še posebej izpostavljajo, kot je Švedska, ki v svoji kandidaturi za VS OZN za

obdobje 2017–2018 posebej izpostavlja, da nordijske države mesta niso zasedale že od obdobja 2005–2006 (portal švedske vlade 2015).

Tabela 6.5: Skupina zahodnoevropskih in drugih držav za namen volitev vključuje 29 držav

Andora	Islandija	Malta	San Marino
Avstralija	Irska	Monako	Španija
Avstrija	Italija	Nemčija	Švedska
Belgija	Izrael	Nizozemska	Švica
Danska	Kanada	Nova Zelandija	Turčija
Finska	Lihtenštajn	Norveška	Velika Britanija
Francija	Luksemburg	Portugalska	Združene države Amerike
Grčija			

Vir: Združeni narodi (2014)

6.2.5 Vzhodnoevropska skupina

Skupina vzhodnoevropskih držav je najmanjša regionalna skupina, a se je ravno ta skupina v zadnjih treh desetletjih najbolj razširila. Danes je Vzhodnoevropska skupina ena bolj tekmovalnih skupin, saj med državami članicami ni dogovorov o kandidaturah, skupini pa pri kandidaturah za organe pripada najmanj sedežev. V preteklosti je sedež Vzhodnoevropske skupine v VS OZN zasedala tudi Turčija, država, ki takrat še ni bila članica nobene regionalne skupine (Security Council Report 2013, 8). Turčija je leta 1961 zasedala mesto Vzhodnoevropske skupine v VS OZN, ko si je mandat delila s Poljsko, ki je isto mesto zasedala leta 1960 (prav tam).

Tabela 6.6: Vzhodnoevropska regionalna skupina ima 23 članic

Albanija	Češka	Litva	Rusija
Armenija	Črna Gora	Madžarska	Srbija
Azerbajdžan	Estonija	Makedonija	Slovaška
Belorusija	Gruzija	Moldavija	Slovenija
Bolgarija	Hrvaška	Poljska	Ukrajina
Bosna in Hercegovina	Latvija	Romunija	

Vir: Združeni narodi (2014)

6.3 VZPOSTAVLJENE PRAKSE GLEDE IZVEDBE KAMPANJ

6.3.1 Pridobivanje zavez volivk

Praktično takoj po napovedi kandidature in vse do zadnjega dne pred volitvami države pridobivajo t. i. vzajemne podpore. Kandidatka v zameno za glas določene države le-tej obljubi svojo podporo v eni ali več izmed njenih kandidatur. Zaradi tajne narave volitev in močnega lobiranja več kandidatke lahko države svojo podporo sicer dajo več kandidatkam.ocene kažejo, da naj bi kandidatke od števila prejetih podpor odštele 10 odstotkov podpor v primeru pisnih zavez ter 20 odstotkov v primeru ustnih zavez (Malone 2000, 16). Nekateri ocenjujejo, da bi morale države odšteti še več, npr. 30 odstotkov zavez (Možgan 2012).

V zvezi z nabiranjem podpore je znan t. i. japonski model. Po japonskem modelu je določena podpora opredeljena kot zagotovljena, ko je podpora dana na šestih ravneh: vodje države, predsednika vlade, zunanjega ministra, stalnega predstavnika v New Yorku, veleposlanika v prestolnici kandidatke ter uradnika za volitve (Carrel-Billiard 2013, 16).

Veliko držav se poslužuje tudi strategije za drugi krog volitev. To v praksi pomeni, da si zagotovijo podporo držav tudi za naslednje kroge volitev, v kolikor niso izvoljene že v prvem krogu. Znan je primer Nove Zelandije, ki je na volitvah za nestalno članstvo v VS OZN za obdobje 1993–1994 ravno zaradi aktivnega nabiranja podpore za drugi krog volitev v njem uspela premagati Švedsko (Malone 2000, 16). Čeprav je strategija za drugi krog volitev lahko za zmago ključna, se je nekatere države ne želijo posluževati, saj je lahko interpretirana kot znak pomanjkanja prepričanja v zmago in jasen znak, da lahko volivke podporo spreminjajo le zaradi volilnih dogovorov, kar nakazuje, da podpora kandidatki ni dana zaradi njene primernosti (Carrel-Billiard 2013, 18).

Države morajo pri zbiranju podpore svoje aktivnosti osredotočiti na številne dejavnike. Med njimi je tudi že predstavljen dejavnik regij, s čimer si lahko država izgradi močno volilno bazo. Primer Finske, ki je sicer v mednarodni skupnosti prepoznana kot aktivna država, kaže, da ni zmoгла zgraditi močne volilne baze določenih skupin, ki bi vključevala več kot le nordijske in baltske države ter članice Karibske skupnosti (Carrel-Billiard 2013, 13). Finska npr. ni zmoгла dovolj izkoristiti svoje pomembne vloge v razvojnem sodelovanju, da bi si pridobila močno podporo držav v razvoju (prav tam). Kandidatka mora med kandidaturo pokazati svojo večstranskost in opolnomočiti prepoznavno vlogo na več področjih dela ter v različnih regijah, kar jim omogoča pridobiti podporo držav iz različnih volilnih skupin.

6.3.2 Vloga drugih organov

V volilnih procesih imajo posebno vlogo tudi stalne članice VS OZN ali močnejše države, ki igrajo neformalne vodje regionalnih grupacij. Stalne članice naj ne bi nikoli javno izrazile podpore, kar se sicer razlikuje med članicami. Združene države Amerike se te prakse držijo, Kitajska pa je podporo v preteklosti že javno naznanila (Malone 2000, 17). Proces izmenjave podpor med stalnimi članicami in ostalimi državami je, v kolikor sploh poteka, tajne narave (prav tam). Čeprav njihovi glasovi niso javni, sta lahko podpora ali odkrito lobiranje proti kandidaturi s strani stalne članice odločilnega pomena. Ruska federacija in Kitajska sta v preteklosti močno podpirali kandidaturu Azerbajdžana za nestalno članstvo v VS OZN, Združene države Amerike pa so odkrito nasprotovale kandidaturi Sirije za SČP (Čibej 2011, UN Watch 2011)

Sam potek volitev je lahko do določene mere odvisen od predsednika GS OZN in njegove diskrecijske pravice glede postopkovnih pravil. V primeru večjega števila volilnih krogov se lahko odloči za daljši premor in določi nov datum za nadaljevanje volitev, kar kandidatkam omogoča dodatno pridobivanje podpore. Predsednik GS OZN se med drugimi tudi odloči, koliko časa trajajo odmori za štetje glasov med volilnimi krogi, ki jih kandidatke načeloma uporabijo za intenzivno lobiranje.

6.3.3 Časovnica kandidatur

Države v zvezi s časovnico kampanje ubirajo različne strategije glede napovedi in priprave aktivnosti. Za nestalno članstvo v VS OZN za obdobje 2013–2014 je Luksemburg kandidaturu napovedal že leta 2001, Avstralija pa leta 2008 (Carrel-Billiard 2013, 5). Začetek kampanj je težko določiti, saj najvišji predstavniki držav informacijo o kandidaturi prek bilateralnih pogovorov posredujejo več let, velikokrat tudi od same napovedi kandidature dalje. Prav tako nabiranje glasov prek izmenjave podpor za iste ali druge organe poteka več let. Bolj intenzivno lobiranje, ki poteka na sprejemih ali prek aktivnosti na uradnih in stranskih dogodkih, se med državami razlikuje; Avstralija je za omenjeno mesto kampanjo pričela v obdobju, ko je napovedala kandidaturu, Finska, ki jo je napovedala leta 2002, pa je intenzivno kampanjo začela šele leta 2009. Raziskava kaže, da časovnica finske kampanje ni bila dobro pripravljena, saj naj bi bila v zaključni fazi kandidature, ko sta drugi protikandidatki intenzivno delali na pridobivanju podpore, Finska manj aktivna (Carrel-Billiard 2013, 17).

Država mora kandidaturo napovedati dovolj zgodaj, da jo bo lahko vsebinsko in tehnično dobro pripravila. Zasnova kandidature pomeni izmenjavo zavez ter pripravo kampanje, to pa seveda vključuje tudi tehnični del, torej nabiranje podpore, česar ni vedno mogoče opraviti z izmenjavo diplomatskih not ali prek sprejemov v večjih prestolnicah, temveč so potrebni tudi bilateralni obiski. Četudi kandidature vzamejo čas, so se v preteklosti že pojavili primeri, ko so države kandidature napovedale tudi za več kot 10 let vnaprej, v vmesnem obdobju pa se je njihovo zunanjepolitično okolje korenito spremenilo. Primer tovrstne države je Ukrajina, ki je že leta 1986 napovedala kandidaturo za VS OZN za obdobje 2000–2001, vmes pa nato postala neodvisna država (Woronowycz 1999). Ukrajina je sicer kot Sovjetska socialistična republika pred tem že dvakrat zasedala mesto nestalne članice VS OZN, in sicer v obdobjih 1984–1985 in 1948–1949 (Združeni narodi 2015c). Tudi z vidika hitro spreminjajočega se mednarodnega okolja, v katerem lahko država spremeni svoje zunanjepolitične prioritete ali pa se popolnoma spremeni njeno notranjepolitično ali zunanjepolitično okolje, dolgoročne napovedi morda niso smiselne.

Časovnica kandidature je tako ena izmed bolj pomembnih elementov kandidature, a je uspešno strategijo glede časovne izvedbe težko načrtovati. Na eni strani se države z zgodnjo napovedjo kandidature skušajo izogniti tekmovalnim volitvam. Države, ki kandidature napovejo prve, imajo obenem prednost pri pridobivanju podpore držav, saj jih te za izbrano obdobje še niso dale. Na drugi strani dolgotrajne kandidature predstavljajo izziv z vidika zadostnega števila aktivnosti in veljavnosti podpor držav, ki se lahko spremenijo zaradi notranjepolitičnih sprememb, npr. spremembe vlade (Amaral in drugi 2010, 33).

V primeru pričakovanega neuspeha na volitvah se države lahko odločijo za odstop od kandidatur. Država se lahko za odstop odloči že pred dnem volitev, kot se je odločila Armenija v primeru kandidature za VS OZN za obdobje 2012–2013, ali med samimi volitvami, kot je naredila Slovenija v primeru istih volitev. Avstralija se je, po neuspešni kandidaturi za VS OZN za obdobje 1997–1998, kjer je izgubila proti Portugalski in Švedski, tudi leta 2004 odločila za odstop od kandidature za VS OZN za obdobje 2005–2006 (Okhovat 2011, 50). Razlogi za odstop so različni, v primeru Avstralije se odstop pripisuje neprimernim zunanjepolitičnim prioriteta, ki so bile takrat usmerjene predvsem na bilateralne odnose, visokim stroškom in pričakovanemu neuspehu proti močnima protikandidatkama Belgiji in Italiji (prav tam). Avstralija je nekaj let pozneje uspešno kandidirala za isto mesto v obdobju 2013–2014, ko se je osredotočila na multilateralno diplomacijo s posebnim poudarkom na razvojni problematiki in podnebnih spremembah, ter

izpolnila svojo zavezo o umiku sil iz Iraka, za katere je obstajalo prepričanje, da so bile še posebej problematične v času predhodne kandidature (Okhovat 2011, 50–51).

6.3.4. Komuniciranje

Države morajo razviti celovit sistem komuniciranja in pristopanja do držav na bilateralni, plurilateralni in multilateralni ravni. Do volivk je treba aktivno pristopiti tako v prestolnicah prek diplomatske mreže in t. i. posebnih odposlancev kot tudi na stalnih predstavništvih v New Yorku. V primeru nekaterih (predvsem malih) držav predlog za podporo, ki ga pripravijo na predstavništvu v New Yorku, le potrdijo v prestolnici, v primeru drugih držav pa odločitev sprejmejo v prestolnici. Nekatere kandidatke, ki morda nimajo močno razvejane diplomatske mreže, se učinkovito poslužujejo posebnih odposlancev najvišjih predstavnikov države, ki opravljajo dodatne obiske. V državah, kjer kandidatka ni prisotna z rezidenčnim veleposlaništvom, to jasno nakaže pomen, ki ga kandidaturi daje. Četudi je bilateralen obisk v prvi vrsti namenjen promociji kandidature, je največkrat zamaskiran v izgrajevanje prepoznavnosti države kot zanesljive akterke v mednarodni skupnosti, ki navkljub omejeni diplomatski mreži skrbi za dobre diplomatske odnose z velikim številom držav. Vlogo posebnih odposlancev največkrat igrajo izkušeni diplomati in politiki, ki za obdobje kandidature pridobijo naziv posebnega odposlanca predsednika države. S tem si država kandidatka s pomočjo protokolarnih pravil omogoči dostop do najvišjih predstavnikov držav volivk, četudi obiska ne izvajajo najvišji predstavniki držav. Primeri vključevanja tovrstnih odposlancev so kandidature Nizozemske, Grčije in Kanade (Malone 2000, 13). Zadnja je v času svoje kandidature za VS OZN za obdobje 1999–2000 imenovala več kot ducat posebnih odposlancev, med katerimi so bili predsednik parlamenta, člani parlamenta in strokovnjaki z razvojnega področja, ki so imeli že vzpostavljene stike v državah, kamor so bili odposlani. Posebni odposlanci so svoje delo aktivno predstavljali tudi na sedežu OZN v New Yorku (prav tam).

Na bilateralni ravni mora samo predstavljanje prioritete in zunanjepolitičnih ciljev zadeti pravo ravnotežje med naslavljanjem problematik OZN in osredotočenimi sporočili vezanimi na bilateralne odnose (Carrel-Billiard 2013, 11). V praksi to pomeni, da mora država znati na multilateralni ravni predstaviti svoja stališča in jih na bilateralni ravni preslikati na odnos z določeno državo oz. njeno notranjepolitično situacijo. Država, ki npr. velja kot donatorica razvojne pomoči v multilateralne mehanizme, mora zato v bilateralnih pogovorih z državo prejemnico pomoči Razvojnega programa ZN izpostaviti svojo (dolgoročno) finančno

podporo programu. Dejstvo je, da države prejemnice razvojne pomoči z usmerjenimi programi multilateralnih mehanizmov, v katere prispeva več držav članic, sicer horizontalno naslovijo številne problematike v državi, a je to pomoč težko povezati z državami donatorkami. S perspektive učinkovitega komuniciranja mora zato država donatorka prostovoljne prispevke najbolj zainteresiranim državam še posebej izpostaviti.

Plurilateralna raven vključuje sodelovanje z vzpostavljenimi skupinami in manjšimi organizacijami, v praksi pa komunikacija z njimi poteka predvsem vezano na določene regionalne tematike ali skupne interese. Ena izmed bolj znanih skupin je zagotovo neformalno združenje Kanade, Avstralije in Nove Zelandije, v okviru OZN pa najdemo še kar nekaj tovrstnih koalicij, prek katerih države promovirajo svoje interese in nabirajo podporo.

V preteklih nekaj letih se je tudi na področju kandidatur povečala vloga družbenih medijev in sodobnih komunikacijskih orodij. Da bi lahko o svoji kandidaturi informirale širšo javnost, so države aktivne tudi na družbenih medijih. Številne kandidatke za promocijo razvijajo tudi posebno celostno grafično podobo, ki jo uporabljajo na promocijskih gradivih, dokumentih, ki jih izdajajo v okviru dela na področju OZN, in v komunikaciji celotne diplomatske mreže. Primer tovrstne prakse so npr. podpisi v elektronskih sporočilih vseh zaposlenih v diplomatski mreži, ki vsebujejo logotipe kandidatur in so bili del kandidature Španije za VS OZN za obdobje 2015–2016 ter kandidature Slovenije za SČP za obdobje 2016–2018.

Na drugi strani lahko veliko vlogo igra tudi t.i. 'brandiranje' držav, ki vključuje prepoznavnost držav na določenem področju, recimo po specifičnih znanjih, npr. prepoznavnost Estonije v primeru e-vladanja, in prepoznavnost države po njenih simbolih ali znamki države, kot je *I feel SLOVEnia* v primeru Slovenije. Brandiranje ne predvideva le ekonomskih učinkov, temveč tudi politične in strateške posledice (van Ham 2001). Brandiranje države je pravzaprav postalo pomemben element zunanje politike, kar kaže primer Belgije, katere predsednik vlade Verhofstad je najel posebno ekipo ljudi, ki je bila zadolžena za okrepitev slovesa države po več letih vladnih škandalov (prav tam). Prepoznavnost države lahko pomembno dopolnjuje njeno vlogo v OZN. Brandiranje določene države ali izpostavljanje nekaterih njenih značilnosti, ki morda niso neposredno povezane z delom v OZN, lahko v okviru kandidatur zasledimo predvsem v praksi podeljevanja daril. Države se namreč predstavljajo prek daril, ki jih predstavnikom drugih držav predajo na bilateralnih obiskih, sprejemih in celo tik pred volilnim procesom. Ta darila

naj bi ponazarjala značilnosti neke države, kot npr. datlji v primeru Savdske Arabije ali Piranska sol v primeru Slovenije.

6.3.5 Etika

V volilnih procesih obstajajo številni etični zadržki, kot so kupčevanje z glasovi, ki jih morajo države pri napovedi kandidature in pripravi strategije kampanje upoštevati. Etika se navezuje na celoten proces pridobivanja podpore držav in način, kako kandidatka vodi kampanjo. Med drugimi to pomeni proces pridobivanja zavez prek izmenjave glasov z drugimi državami, način uporabe razvojne pomoči in celo pozicioniranje v zvezi z nekaterimi problematikami, s katerimi se določen organ ukvarja. V primeru že prej omenjene kampanje za SČP za obdobje 2013–2015 se je Nemčija izogibala konkretnemu izpostavljanju hudih kršitev človekovih pravic (Mchangama in Rhodes 2013). Tudi v primeru kampanj za VS OZN za obdobje 2013–2014 so se kandidatke Skupine zahodnoevropskih in drugih držav izogibale zagovarjanju določenih stališč v posebej perečih regionalnih problematikah (Carrel-Billiard 2013, 22). Intervjuji, ki so bili z diplomati opravljeni pozneje, so izpostavili določeno mero kritike do tovrstnega pristopa, saj po besedah enega izmed delegatov »kredibilnost in integriteta štejeta« (prav tam). Skupna raziskovalna enota ZN je v svojem poročilu o imenovanju izvršnih vodij organizacij v sistemu OZN opozorila na številne druge neetične prakse pri lobiranju za kandidature, kot so podeljevanje daril, plačevanje potovanj, obljube zaposlovanja in zaveze k prispevkom (2010, 19).

Kandidatke se med drugimi poslužujejo proti-kampanj, ki lahko vključujejo izdajo t. i. neuradnega dokumenta (*non-paper*) proti drugim državam, kar se je zgodilo tudi v primeru kandidature Slovenije v letu 2011 (Čibej 2011). Obrekovalni papir, ki ga je Azerbajdžan izdal, se je osredotočil tako na zunanjepolitično situacijo Slovenije in Azerbajdžana kot tudi notranjo politiko. Azerbajdžan je pri tem poudarjal svoje članstvo v Gibanju neuvrščenih in članstvo Slovenije v EU, ki se ni mogla dogovoriti glede kandidature le ene države članice EU. Obenem je izpostavil, da bi bila v primeru izvolitve Slovenije bila tretjina članic VS OZN tudi članic EU. Azerbajdžan je svojo zunanjo politiko predstavil kot neodvisno (v nasprotju s slovensko), a obenem poudaril, da v VS OZN še ni služil. Neuradni dokument je dalje pojasnil, da bi bila Slovenija že tretja članica iz regije Zahodnega Balkana, v zaključnem delu pa je ponudil kritičen pregled notranjepolitične situacije v Sloveniji, ki naj bi predvidela tudi nejasno zunanjo politiko v prihodnosti (Čibej 2011). Proti-kampanje

načeloma ne vsebujejo pisnih sledi, temveč se vodijo prek neformalnih pogovorov uradnikov za volitve.

Etika je zagotovo povezana tudi s finančnimi izdatki kandidatke, saj izdatki niso povezani le s tem, za kaj jih uporabljajo kandidatke, temveč tudi s tem, kako nanje skušajo vplivati druge članice OZN. Nekatere volivke h kandidatkam namreč pristopijo s konkretnimi predlogi za financiranje določenih projektov, kar bi v zameno zagotovilo njihov glas na volitvah (Carrel-Billiard 2013, 22).

Na mestu je vprašanje, ali kandidatke v primeru proti-kampanj proti njim ali sumljivih finančnih tokov želijo tovrstne neprimerne prakse javno izpostaviti. Te prakse ne pomenijo kršitev pravil, saj specifičnih pravil za kandidature, kot omenjeno, ni. Vsekakor pa izkoriščanje finančnih sredstev kandidatke, vodenje proti-kampanj in podobne neetične prakse pomenijo kršitve nepisanih norm odgovornega delovanja držav v mednarodni skupnosti.

7 SUBJEKTIVNI DEJAVNIKI IN KANDIDATURE

Subjektivni dejavnik je ključen v dveh primerih – v primeru individualnih kandidatur so seveda pomembne osebne lastnosti kandidata, v primeru vseh kandidatur pa lahko do določene mere pomembno vlogo igrajo osebne vezi med predstavniki držav. Tako npr. iskanje podpore na sedežu OZN v New Yorku temelji na intenzivnem sodelovanju uradnikov za volitve, ki so odgovorni za vodenje kandidatur določene države v New Yorku. Podporo jim ustrezno nudijo tudi stalni predstavniki in njihovi namestniki, visoki predstavniki države, odposlanci ter preostali diplomati, ki morajo prav zaradi izjemnega pomena osebnih kontaktov stremeti k čim večji prepoznavnosti in dobremu ugledu države ter njih samih (Malone 2011, 7–14). Nekatere izmed teh elementov lahko države predvsem na podlagi izkušenj iz prejšnjih kandidatur ocenijo že vnaprej in previdno izbirajo diplomatsko osebje, ki bo skrbelo tudi za lobiranje pri predstavnikih drugih držav.

7.1 PREDSTAVNIKI DRŽAV

Kot piše Malone, je »popularen in energičen stalni predstavnik države kandidatke v New Yorku lahko odločilen« (2000, 14–5). Dinamika dela v New Yorku namreč narekuje stalno sodelovanje in interakcijo predstavnikov držav z drugimi diplomati. Osebna poznanstva in prisotnost na številnih dogodkih v očeh newyorške diplomatske skupnosti odražajo aktivnost države kot take. Ista diplomatska skupnost je tudi tista, ki se s prestolnico posvetuje glede glasovanja. Obenem je potrebno tudi na tem mestu upoštevati dejstvo, da so volitve tajne,

zato je nemogoče zatrditi, da oseba, ki izpolni volilni listič, dejansko upošteva navodila prestolnice. Predstavniki, ki v New Yorku volijo, imajo velikokrat v mislih prav osebna prijateljstva (prav tam), kar je še bolj zagotovo v primeru, da imajo za volitve izrecna navodila le za prvih nekaj krogov.

Znani so številni primeri, ko je država prepoznana po spoštovanem, prijetnem in dobro povezanem veleposlaniku (Türk 2014), kar je še posebej odmevno pri manjših državah, kot sta Luksemburg ali Slovenija. Neuspeh avstralske kandidature za nestalno članstvo v VS OZN za obdobje 1997–1998 je poleg nekaterih drugih dejavnikov mogoče pripisati tudi vlogi stalnega predstavnika (Malone 2000, 14–5). Takratni predstavnik Butler je bil v diplomatski skupnosti znan kot trd pogajalec, ki je to večino uporabil v nekaterih pogajalskih procesih tik pred volitvami, med njimi v pogajanjih vezanih na Pogodbo o celoviti prepovedi širjenja jedrskega orožja, kjer se je zoperstavil Indiji (Crossette 2000). Vpliv njegovega negativnega slovesa so imenovali kar 'Butlerjev dejavnik' (Malone 2000, 14–5).

Delovno skupino za vodenje kandidature sestavljajo diplomati v prestolnici in na stalnem predstavništvu pri OZN, kampanjo pa izvajajo tudi najvišji predstavniki države ter njihovi posebni odposlanci. Kot je že bilo izpostavljeno v poglavju o učinkovitem komuniciranju, je izbira posebnih odposlancev, ki so po navadi odposlanci najvišjih predstavnikov držav, lahko ključnega pomena. Tako je bilo v primeru hrvaške kandidature za VS OZN za obdobje 2008–2009, k uspehu katere je v veliki meri prispeval priznan diplomat Budimir Lončar (Bajruši 2007). Z bogatimi izkušnjami iz jugoslovanske diplomacije, kjer je služil tudi kot minister za zunanje zadeve, opravljanjem funkcije pomočnika generalnega sekretarja OZN za odnose z Gibanjem neuvrščenih ter sodelovanjem s tujimi in domačimi politikami si je Lončar izgradil izjemno mrežo kontaktov. Skozi večmesečno lobiranje je Lončarju uspelo pridobiti podporo držav iz regije, velesil, in podporo večjega dela volilnih skupin Afriške unije, Organizacije islamskega sodelovanja in Gibanja neuvrščenih (prav tam). Izkušeni diplomati s številnimi osebnimi poznanstvi so lahko odločilni za uspeh kampanje.

7.2 KANDIDATI

V odnosu do držav so subjektivni dejavniki ključni predvsem, ko potekajo individualne kandidature. Med te subjektivne dejavnike ne prištevamo le osebnih poznanstev, proaktivnosti in karizme, temveč tudi znanja, večine ter osebnostne lastnosti, ki so posebej odmevni predvsem v primeru volitev za generalnega sekretarja OZN. Simpozij v Delfiju na

temo vloge in izbire generalnega sekretarja OZN je med ključne kvalitete ter sposobnosti generalnega sekretarja prištel:

- integriteto, neodvisnost, moralen pogum in nepristranskost,
- zmogljivost za moralno, intelektualno in politično vodenje,
- sofisticirane diplomatske veščine ključne za mediatorja in kriznega menedžerja,
- zmogljivost učinkovitega upravljanja organizacije in vodenja širšega sistema ZN, še posebej glede globalnega razvoja in humanitarnih problemov,
- karizmo in moderne medijske veščine globalnega komunikatorja (ADGI INTERPOST 201, 4–5).

V praksi se je v preteklih letih o tovrstnih kvalitetah in sposobnostih sicer razpravljalo, a je strokovna javnost še vedno enotna, da je za kandidata ključna odobritev stalnih članic VS OZN, ki morajo biti prepričane, da lahko z določenim kandidatom učinkovito sodelujejo (Intervjuvanec A 2015). V primeru trenutnega generalnega sekretarja OZN so se v javnosti pojavljale razprave, da ne izkazuje pravo mero karizme (Fifield 2006, Farley in Wallace 2006). Prav tako so bile v javnost dane informacije o razpravah visokih predstavnikov ameriške administracije, ki so potrdile, da je bil generalni sekretar Ban izbran tudi zaradi nekonfliktnosti in nespornosti, saj naj bi po besedah takratnega stalnega predstavnika Združenih držav Amerike podpirale šibkega kandidata (Lynch 2014). V istem kontekstu so bili po besedah Urquharta izbrani tudi drugi generalni sekretarji OZN, ki so pokazali neproblematično mero voditeljstva, zaveze, izvirnosti in neodvisnosti (prav tam).

V primeru kandidature za sodnika MS so osebne lastnosti sicer do določene mere upoštevane, a so ključne predvsem izkušnje in specifična znanja kandidata. Med kandidaturo je zato popolnoma običajno, da uradniki za volitve pri promociji kandidata njihove države preostalim diplomatom predstavljajo izkušnje kandidata ter prepošiljajo njegov življenjepis. Praksa kaže, da so za sodnika MS dobrodošle tudi mednarodne izkušnje, saj imajo številni sodniki določene izkušnje v OZN, npr. s članstvom v Komisiji za mednarodno pravo, delom v šestem odboru GS OZN ali pripravo diplomatskih konferenc namenjenih kodifikaciji mednarodnega prava (Keith 2010, 64–5). V preteklih nekaj letih je upadel delež sodnikov z nacionalnimi sodniškimi izkušnjami, zato dandanes med sodniki MS najdemo predvsem nekdanje profesorje, diplomate in praktike (prav tam).

Kot je bilo izpostavljeno v intervjujih, je dejavnik osebnostnih lastnosti kandidatov, njihove sprejetosti in dobrega komuniciranja z vsemi ostalimi v OZN pomemben, a glede tega ni

mogoče sprejeti avtomatičnega zaključka (Türk 2014), kar predvsem drži za predstavnike držav. Subjektivni dejavnik je lahko odločilen predvsem v primerih tekmovalnih kandidatur držav, ki so med seboj primerljive in imajo podoben splošen profil. V tem primeru lahko izstopa kandidatka, ki ima dobro ekipo ali posameznika na čelu (prav tam). Navkljub dejstvu, da je pri individualnih kandidaturah izjemno pomembna osebnost kandidata, tudi tu ni možno narediti avtomatičnih zaključkov, saj je tudi pri teh kandidatih potrebno upoštevati kombinacijo dejavnikov in glede na izbor preostalih kandidatov preceniti, po katerem faktorju se kandidati najbolj razlikujejo.

8 ZAKLJUČEK

Multilateralna diplomacija danes predstavlja eno ključnih sredstev zunanje politike držav, zato ocenjujem, da so kandidature pomembno področje zunanje politike. Magistrsko delo ponuja pregled dejavnikov, ki vplivajo na kandidature v Organizaciji združenih narodov. Ocenjujem, da se raziskovalno delo na tem področju sicer sooča z nekaterimi omejitvami, kot so tajnost volitev in prikrite aktivnosti, a menim, da izbrano področje ponuja možnosti za nadaljnjo raziskovanje v okviru zunanjepolitičnih procesov, posameznih primerov kot tudi bolj podrobno analizo posameznih sklopov dejavnikov.

Kandidature v okviru OZN so ključne za delovanje organizacije v celoti in izkoriščanje članstva posameznih držav v OZN. Države, ki so članice posameznih organov, pomembno usmerjajo delo teh organov ter s tem vplivajo na njihove rezultate. S svojimi članstvi lahko v celoti izkoriščajo članstvo v organizaciji, saj le s članstvi v subsidiarnih organih dejansko prispevajo k delu celotne organizacije in se poslužujejo vseh možnosti, ki jih struktura organizacije omogoča za delo na posameznih prioritetenih področjih.

Glede na razpoložljivo literaturo lahko ugotovimo, da je to področje premalo raziskano, ki sicer pomembno vpliva na multilateralno diplomacijo posameznih držav in delo OZN kot organizacije. Analiza obstoječe literature in primerov kandidatur ter izvedba intervjujev prinaša številne zaključke glede sprejemanja odločitev za kandidature in pripravo kampanj. Navkljub raznolikih vplivom, ki jih imajo posamezni sklopi dejavnikov, lahko sklenem, da vsi predstavljeni dejavniki vplivajo na kandidature za vse izbrane organe OZN in vsekakor tudi za večino drugih subsidiarnih organov ter funkcij. Dejavniki, ki ga delo ne izpostavlja, a je prav tako izjemno pomemben, je nacionalna zakonodaja držav, ki lahko vsebuje določila glede imenovanja in opravljanju funkcij v mednarodnih organizacijah. Države morajo poleg domače zakonodaje analizirati tudi obstoječa določila znotraj organizacije. Opravljena

analiza nakazuje, da morajo kandidature držav v večji meri upoštevati vlogo zaprtih organizacij, skupin in geopolitike ter temeljiti na zunanje-političnih ciljih, medtem ko so subjektivni dejavniki bolj pomembni za kandidature posameznikov. Institucionalni dejavniki in zmogljivosti države so enako pomembni za oba tipa kandidatur.

Kandidature držav za izbrana organa so namreč vezane na določeno področje dela, članstvo v organih pa je pogojeno tudi z geografsko distribucijo sedežev. Na drugi strani so izbrane funkcije tako strokovne kot politične narave, a vendar so lastnosti kandidata pomembne. Ker prav vse izbrane kandidature zahtevajo določene zmogljivosti države in so urejene s formalnimi ter neformalnimi praksami in določili, teh dveh sklopov dejavnikov države nikakor ne smejo zanemariti. Države morajo pri vseh kandidaturah upoštevati vse analizirane sklope, saj primeri nakazujejo, da se analizirani sklopi dejavnikov pojavljajo v vseh kandidaturah. Opravljena analiza dejavnikov prinaša nekaj pomembnih zaključkov glede sprejemanja odločitve in priprave kampanje za določeno kandidaturo.

Pred sprejemanjem odločitve morajo države v prvi vrsti analizirati cilje, ki jih želijo s kandidaturo zasledovati. Ključnega pomena je, da so notranje-politične strukture poenotene in ciljem zavezane ter da zunanje-politični predstavniki države kandidaturo podpirajo. Čeprav v praksi kampanjo največkrat vodi posebna delovna skupina, so najvišji zunanje-politični predstavniki tisti, ki pridobivajo podporo držav, s katerimi kandidatka nima intenzivnih bilateralnih odnosov. Analiza možnosti mora vključevati tudi premislek o tem, ali država kandidaturo v določenem obdobju sploh zmore izvesti. Tovrstna analiza torej pomeni pregled zmogljivosti države, ki zajemajo dolgoročno razvojno pomoč, zmogljivosti diplomatske mreže, posebna znanja in zmogljivosti, ki jih lahko organu ponudi, ter seveda finančna sredstva, ki v zadnjih letih dosegajo izjemne vrednosti.

Država mora imeti razdelan akcijski načrt, ki mora vsebovati tudi oprijemljive cilje, ki jih s kandidaturo zasleduje, in aktivnosti, ki jih bo za uspešno kandidaturo pripravljena izvesti. To bo kandidaturo osmislilo v notranje-političnem prostoru in v odnosu do drugih akterjev v mednarodni skupnosti. Akcijski načrt mora biti zasnovan na podlagi časovnice, ki mora vsebovati termin uradne napovedi kandidature in stanovitne dejavnosti. Zaključkov glede časovnice ni mogoče narediti, mora pa termin napovedi na eni strani omogočiti primerno kampanjo, ki jo prikazuje kot dovolj aktivno državo z relevantnimi dosežki na določenem področju, kot tudi pokazati zavezanost kandidatke, zato so kandidature načeloma ovrednotene kot srednje- ali dolgoročen zunanje-političen cilj. Kandidatka mora zagotoviti, da so tudi

redne diplomatske aktivnosti tesno povezane z njeno kandidaturo. Obenem mora zagotoviti, da kampanja vsebuje dovolj aktivnosti, ki bodo zapolnile celotno obdobje kampanje in tako preprečile morebitno 'izgubo energije' v zadnjih tednih pred volitvami. Predvsem v primeru malih držav je izjemno pomembno, da je kandidatura ustrezno časovno umeščena tudi v povezavi z drugimi izjemnimi aktivnostmi države. Mala država članica EU mora tako npr. dobro premisliti, ali bi bilo smiselno kandidirati za mesto v VS OZN v istem obdobju, ko država prevzame predsedovanje Svetu EU. Čeprav vsebinsko funkciji nista popolnoma primerljivi, se tovrstne aktivnosti vsekakor dopolnjujejo, saj država z njimi pridobi izjemno znanje in lahko za naslednjo funkcijo izkoristi zmogljivosti, ki jih je dodatno okrepila s prejšnjo funkcijo. S primerno porazdeljenimi aktivnostmi v različnih organizacijah država dokazuje, da ostaja aktivna članica mednarodne skupnosti.

Da bi kandidatka pokazala svojo zavezanost kandidaturi, je ključnega pomena, da dejavnosti v zunanji politiki načrtuje ali analizira skladno z njo. Aktivnosti ne smejo biti vezane izključno na sedež OZN ali prestolnico, temveč morajo potekati tudi v drugih državah s ključnim poudarkom na prestolnicah stalnih članic VS OZN in državah z močnim volilnim vplivom. Kandidatka mora prisotnost v mednarodni skupnosti krepiti v multilateralnem okolju in na bilateralni ravni. Zahteven japonski model sicer morda ni izvedljiv za vse države, vsekakor pa morajo vse kandidatke stalno preverjati podporo posameznih volivk na različnih ravneh. Četudi so aktivnosti v sklopu kampanje načeloma vezane na delo OZN, mora kandidatka ostati kredibilna članica tudi drugih organizacij na regionalni in globalni ravni, s čimer bo zagotovila podporo držav članic teh organizacij in drugih bolj neformalnih struktur.

Priprava kampanje mora vsebovati pregled vzpostavljenih zavezništev in sodelovanj ter priložnosti za pridobitev podpor držav volivk. Država mora pri tem načrtovati raznolike projekte in aktivnosti, pri katerih bo lahko sodelovala s številnimi članicami OZN, promovirala svoje dosežke in zmogljivosti ter prikazala svojo raznolikost. Kandidatka mora svoje prioritete in pretekle aktivnosti primerno ovrednotiti tudi v primerjavi s protikandidatkami. To vsekakor ne pomeni, da bi se morala kandidatka posluževati intenzivne proti-kampanje, temveč bi morala v pogovorih z drugimi državami in v svojih aktivnostih promovirati predvsem svoje primerjalne prednosti.

Podobne zaključke lahko naredimo tudi za kandidature posameznikov. V primeru strokovnih organov je prisotnost kandidata lahko manj pomembna, saj so poleg podpore države, iz katere izhajajo, pomembne njegove izkušnje in znanja. Kandidat za mesto v strokovnem organu mora

zato biti v newyorških diplomatskih krogih prisoten predvsem tik pred volitvami, država pa mora njegovo kandidaturo in predvsem njegovo primernost za mesto prek uradnika za volitve aktivno predstavljati že pred tem.

V primeru kandidature za generalnega sekretarja OZN je potrebno v prvi vrsti poudariti politično nespornost kandidata in države, iz katere prihaja. S tem namenom se mora kandidat pri izkazovanju znanja in izkušenj izogibati razpravam o perečih tematikah, kjer mora državam članicam svoja stališča nakazati z diplomatskimi potezami, ki ne bodo ogrozile podpore določenih držav, ki istim stališčem morda niso naklonjene. Kandidat mora obenem v mesecih pred kandidaturo aktivno sodelovati v aktivnostih na sedežu OZN in v prestolnicah držav, s čimer gradi na prepoznavnosti, predstavlja svoje kvalitete ter bogate izkušnje in izkazuje interes za sodelovanje z državami tudi na bilateralni ravni. Intenzivno pridobivanje podpore mora zagotavljati predvsem diplomatska mreža njegove države, v aktivnosti se morajo še posebej vključiti veleposlaništva v državah članicah VS OZN in stalno predstavništvo pri OZN v New Yorku.

Delo ponuja tudi izhodišče za morebitne prihodnje analize in celo razvoj določil. Kot je delo na številnih mestih prikazalo, so kandidature ne le pomanjkljivo raziskane, temveč tudi pomanjkljivo urejene znotraj sistema OZN. Mednarodnopravni okvir ponuja le zelo splošna določila za kandidature za različne organe in postopkovna pravila za izvedbo volitev, sam postopek napovedi kandidatur in vodenje kampanj pa ni določen. Postopek napovedi kandidatur je urejen le znotraj Afriške unije in posledično afriške skupine, sicer pa regionalne skupine tovrstnih določil ne poznajo. Zaradi raznolikosti regionalnih skupin je skorajda nemogoče pričakovati podobno ureditev v vseh skupinah, lahko pa bi kandidature nekatere regionalne organizacije uredile na individualni ravni, kar bi omogočalo, da bolj enotno zastopajo interese regionalne organizacije in preprečijo tekmovalne volitve med članicami. Izrazit primer regionalne organizacije, ki bi lahko k taki ureditvi stremela, je EU.

V okviru OZN bi bilo kandidature smiselno urediti predvsem v povezavi s pripadajočimi kampanjami. Zaradi omejenih zmogljivosti nekaterih manjših držav popolne rotacije in vedno tekmovalnih volitev ni mogoče zagotoviti, določila glede vodenja kampanj pa so vseeno mogoča. Določila bi se lahko dotikala več področij, kot npr. časovnice, predlaganja večjega števila kandidatov za mesto generalnega sekretarja OZN s strani VS OZN ali obveznega podajanja zavez za vse kandidature, najpomembnejši element pa bi po mojem mnenju predstavljali transparentnost in etični elementi kampanje. Potrebno je nasloviti problematiko

izjemnih finančnih vložkov nekaterih kandidatki in celo pridobivanje podpore. Četudi je podpora držav nujna za izvolitev, bi se npr. kandidatke, ki so prepoznane kot aktivne zagovornice spoštovanja človekovih pravic, za katerikoli organ morale izogibati izmenjavi vzajemnih podpor z državami, ki so znane kršiteljice človekovih pravic, a kandidirajo za SČP. Tovrstno ureditev je zagotovo težko zagotoviti, a bi bila večja transparentnost kampanj izjemen doprinos k postopkom kandidatur in kampanj. Rešitev bi morali na načelni ravni nasloviti v okviru številnih razprav o reformi OZN.

Kandidature in pripadajoče kampanje se med organi ter regionalnimi skupinami razlikujejo, njihov pomen pa je v veliki meri primerljiv, saj država s svojo kandidaturo nakazuje svoj interes za sodelovanje v organih organizacije in posledično zasleduje proaktivno zunanjo politiko na multilateralni ravni. Da bi država lahko uspešno izpeljala kampanjo, mora med pripravami analizirati številne dejavnike in pripraviti učinkovito strategijo sodelovanja s čim več državami. Priprave analiz in morebitne spremembe strategije se mora kandidatka posluževati tudi med kandidaturo, saj je razvoj dogodkov v mednarodni skupnosti kot tudi na sedežu OZN lahko nepredvidljiv. Izkušnje kažejo, da so tudi bolj prepoznavne članice mednarodne skupnosti od kandidatur odstopile ali jih morebiti napovedale zelo pozno, kar ne le zmanjša finančnega bremena, temveč prikazuje državo kot akterko, ki se zna prilagoditi določeni politični situaciji. Prav prilagodljivost pa je kvaliteta, ki prinaša inovativne rešitve v vedno bolj kompleksni mednarodni skupnosti.

9 LITERATURA

Abbot, Kenneth W. in Duncan Snidal. 1998. Why States Act Through Formal International Organizations. *Journal of Conflict Resolution* 42 (1): 3–32.

ADGI-INTERPOST. 2015. *The UN in the 21st century: The role and selection of the Secretary General of the United Nations*. Zaključki simpozija Delfi simpozija v spomin Javier Perez de Cuellar v Atenah in Delfiju, 25.–30. maj 2010.

Akbarzadeh, Shahram in Kylie Connor. 2005. The Organization of Islamic Conference: Sharin an Illusion. *Middle East Policy* 12 (2): 79–92.

Amaral, José, Sara Martins in Rui Maciera. 2010. All for one, as long as there is not one for Europe. *Portuguese Journal of International Affairs* 4: 31–9.

Aydin, Mustafa. 2014. Beyond UN Security Council Membership. *Hurriyet Daily News*, 23. oktober. Dostopno prek: <http://www.hurriyetdailynews.com/beyond-un-security-council-membership.aspx?pageID=449&nID=73336&NewsCatID=468> (3. maj 2015).

Bajruši, Robert. 2007. Lončar gets Croatia into the Security Council. *Nacional*, 23. oktober. Dostopno prek: <http://arhiva.nacional.hr/en/clanak/39196/loncar-gets-croatia-into-the-security-council> (27. junij 2015).

Becker, Jo. 2013. *Campaigning for Justice: Human Rights Advocacy in Practice*. Stanford: Stanford University Press.

Beeston, Richard, Richard Lloyd Parry in James Bone. 2006. Millions of dollars and a piano may put Korean in UN's top job. *The Times*, 29 September. Dostopno prek: <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/world/asia/article2610672.ece> (3. maj 2015).

Benko, Vlado. 1997. *Znanost o mednarodnih odnosih*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Bennet, Alvin LeRoy in James K. Oliver. 2002. *International Organizations: Principles and Issues*. Upper Saddle River: Prentice Hall.

Berridge, G. R. 2005. *Diplomacy: Theory and Practice*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Buchanan, Paul. 2012. *Analysis: New Zealand's United Nations Security Council Bid. 36th Parallel: Geopolitics and Strategic Assessments*. 36th-parallel, 31 May. Dostopno prek: <http://36th-parallel.com/2012/05/31/analysis-new-zealands-united-nations-security-council-bid/> (9. maj 2015).

Burke, Kevin. 2013. Jordan to be Elected to Security Council Friday. *Global Memo*, 5. december. Dostopno prek: <http://globalmemo.org/2013/12/05/jordan-to-be-elected-to-security-council-friday/> (27. junij 2015).

Byrne, Caitlin. 2011. *Campaigning for a Seat on the UN Security Council: A Middle Power Reflection on the Role of Public Diplomacy*. Los Angeles: Figueroa Press. Dostopno prek: http://uscpublicdiplomacy.org/publications/perspectives/CPD_Perspectives_Paper_10_2011.pdf (15. januar 2014).

Carrel-Billiard, François. 2013. *Taking Stock, Moving Forward: Report to the Foreign Ministry of Finland on the 2012 Elections to the United Nations Security Council*. New York: International Peace Institute. Dostopno prek: <http://formin.finland.fi/public/download.aspx?ID=112186&GUID=%7BD6FD5A08-5BD4-4F17-994E-F3262539F28F%7D> (15. marec 2014).

Chapman, Bert. 2011. *Geopolitics: A Guide to the Issues*. Santa Barbara, Denver, Oxford: Praeger.

Charbonneau, Louis. 2012. Intrigue, treachery charges fly in fight for U.N. post. *Reuters*, 29. marec. Dostopno prek: <http://www.reuters.com/article/2012/03/29/us-un-battle-idUSBRE82S18U20120329> (1. julij 2015).

Claussen, Paul, Evan M. Duncan in Jeffrey A. Soukup. 2001. *Foreign Relations of the United States, 1961–1963, Volume XXV: Organization of Foreign Policy; Information Policy; United Nations, Scientific Matters*. United States Government Printing Office.

Cohen, Saul Bernard. 2009. *Geopolitics: The Geography of International Relations*. Lanham: The Rowman & Littlefield Publishers.

Conforti, Benedetto. 2005. *The Law and Practice of the United Nations*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers.

Crossette, Barbara. 2000. Who's Watching Saddam? The failure of the Unscm mission and its larger implications. *New York Times*, 9. julij. Dostopno prek: <https://www.nytimes.com/books/00/07/09/reviews/000709.09crosset.html> (4. september 2015).

Čibej, Boris. 2011. Obrekovalni papir v ZN: Slovenija bo po volitvah spremenila svojo zunanjo politiko. *Delo*, 25. oktober. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/svet/obrekovalni-papir-v-zn-slovenija-bo-po-volitvah-spremenila-zunanjo-politiko.html> (27. december 2014).

Deen, Thalif. 2009. POLITICS: Scant Suspense in U.N. Rights Council Elections. *Inter Press Service*, 8. maj. Dostopno prek: <http://www.ipsnews.net/2009/05/politics-scant-suspense-in-un-rights-council-elections/> (4. julij 2015).

Dreher, Axel, Matthew Gould, Matthew D. Rablen in James Raymond Vreeland. 2014. The determinants of elections to the United Nations Security Council. *Public Choice* 158 (1–2): 51–83.

Dyer, Zach. 2014. Costa Rica loses seat on UN Human Rights Council. *The Tico Times*, 21. oktober. Dostopno prek: <http://www.ticotimes.net/2014/10/21/costa-rica-loses-seat-on-un-human-rights-council> (27. junij 2015).

Farley, Maggie in Bruce Wallace. 2006. Aspiring U.N. Chief Is a Harmonizer, Not a Rock Star. *LA Times*, 9. oktober. Dostopno prek: <http://articles.latimes.com/2006/oct/09/world/fg-moon9> (11. april 2015).

Fifield, Anna. 2006. Relentless pursuit brings a challenge close to home. *Financial Times*, 10. oktober. Dostopno prek: <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/75cb5084-57fb-11db-be9f-0000779e2340.html?siteedition=intl#axzz3WzkHyxwV> (8. maj 2015).

Fleming, Tony. 2015. Eastern European states ask for UNSG post. *Global Memo*, 6. februar. Dostopno prek: <http://globalmemo.org/2015/02/06/eastern-european-states-ask-for-unsg-post/> (3. maj 2015).

Generalna skupščina. 1946. *Resolucija 11 (I)*, A/RES/11(I). Dostopna prek: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/11\(I\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/11(I)) (15. junij 2015).

--- 1963. *Resolucija 1991 A (XVIII)*, A/RES/1991 A (XVIII). Dostopna prek: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1991\(XVIII\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1991(XVIII)) (15. junij 2015).

- 1997. *Resolucija 51/241*, A/RES/51/241. Dostopna prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/51/241 (15. junij 2015).
- 2005. *Resolucija 60/180*, A/RES/60/180. Dostopna prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/60/180 (15. junij 2015).
- 2006a. *Resolucija 60/251*, A/RES/60/251. Dostopna prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/60/251 (15. junij 2015).
- 2006b. *Resolucija 60/286*, A/RES/60/286. Dostopna prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/60/286 (15. junij 2015).
- 2006c. *Resolucija 61/3*, A/RES/61/3. Dostopna prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/61/3&Lang=E (15. junij 2015).
- 2010. *Resolucija 64/289*, A/RES/64/289. Dostopna prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/64/289 (15. junij 2015).
- 2011. *Postopkovna pravila GS OZN*, A/520/Rev.17. Dostopno prek: <http://www.un.org/en/ga/about/ropga/elect.shtml> (10. december 2011).
- 2013a. *Splošna razprava*. Dostopno prek: <http://www.un.org/en/ga/69/meetings/gadebate/> (27. december 2015).
- 2013b. *Pismo z dne 12. november 2013*, A/68/599. Dostopno prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/68/599 (10. julij 2015).
- 2014a. *Verbalna nota 69/538*, A/69/538. Dostopna prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/69/538 (15. junij 2015).
- 2014b. *Pismo z dne 22. julija 2014*, A/69/175. Dostopno prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/69/175 (15. junij 2015).
- 2014c. *Pismo z dne 25. julija 2014*, A/69/352. Dostopno prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/69/352 (15. junij 2015).
- 2014č. *Verbalna nota 69/375*, A/69/375. Dostopna prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/69/375 (15. junij 2015).
- 2014d. *Pismo z dne 16. septembra 2014*, A/69/403. Dostopno prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/69/403 (15. junij 2015).
- 2014e. *Verbalna nota 69/393*, A/69/393. Dostopna prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/69/393 (15. junij 2015).
- 2014f. *Pismo z dne 1. julija 2014*, A/69/220. Dostopno prek: http://http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/69/220 (15. junij 2015).
- 2014g. *Verbalna nota 69/74*, A/69/74. Dostopna prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/69/74 (15. junij 2015).

--- 2014h. *Verbalna nota 69/280, A/69/280*. Dostopna prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/69/280 (15. junij 2015).

--- 2014i. *Resolucija 68/307, A/RES/68/307*. Dostopna prek: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/68/307 (15. junij 2015).

Global Memo. 2011. *In show.vote, Qatar assumes GA presidency for 2011*. Dostopno prek: <http://globalmemo.tonyfleming.org/> (1. julij 2015).

Global R2P. 2014. *2015–2016 UNSC Elections and Responsibility to Protect*. Dostopno prek: <http://www.globalr2p.org/media/files/2015-2016-uns-c-elections-and-the-responsibility-to-protect-1.pdf> (3. maj 2015).

Grašek, Mateja. 2013. Mednarodne organizacije in njihovi ustanovni akti. V *Pravo mednarodnih pogodb, ur. Ana Polak Petrič, Irena Jager Agius in Andraž Zidar*, 191–210. Ljubljana: Ministrstvo za zunanje zadeve in Fakulteta za družbene vede.

Havel, Václav. 2009. A Table for Tyrants. *New York Times*, 10. maj. Dostopno prek: http://www.nytimes.com/2009/05/11/opinion/11havel.html?_r=1& (15. junij 2015).

Hawkins, Darren G., David A. Lake, Daniel L. Nielson in Michael J. Tierney, ur. 2006. *Delegation and Agency in International Organizations*. Cambridge: Cambridge University Press.

Hill, Christopher. 2003. *The Changing Politics of Foreign Policy*. New York: Palgrave Macmillan.

Holsti, K. J. 1995. *International politics: a framework for analysis*. London: Prentice Hall International.

Hosli, Madeleine O., Evelyn van Kampen, Frits Meijerink in Katherine Tennis. 2010. *United Nations General Assembly – the Case of the European Union*. Dostopno prek: <http://www.jhubc.it/ecpr-porto/virtualpaperroom/082.pdf> (20. marec 2014).

Human Rights Watch. 2012. *UN: Noncompetitive Election Weaken Rights Council*. Dostopno prek: <http://www.hrw.org/news/2012/11/12/un-noncompetitive-elections-weaken-rights-council> (4. julij 2015).

Intervjuvanec A. 2015. Intervju z avtorico. Bruselj/New York, 6. april 2015.

Jagtiani, Sonia in Alex Maresca. 2014. *Report of the Third Thematic Meeting of the Ad Hoc Working Group on the Revitalization of the Work of the General Assembly*. Center for UN Reform Education. Dostopno prek: <http://www.centerforunreform.org/?q=node/618> (2. september 2015).

Kanninen, Tapio. 1995. *Leadership and Reform: The Secretary-General and the UN Financial Crisis of the Late 1980s*. The Hague: Kluwer Law International.

Keith, Kenneth. 2010. International Court of Justice: Reflections on the Electoral process. *Chinese Journal of International Law* 9 (1): 49–80.

Klabbers, Jan. 2002. *An Introduction to International Organizations*. Cambridge: Cambridge University Press.

Knott, Matthew in Sarah Whyte. 2014. Australia presses for Human Rights Council seat despite UN criticism. *The Sydney Morning Herald*, 12. oktober. Dostopno prek: <http://>

/www.smh.com.au/federal-politics/political-news/australia-presses-for-human-rights-council-seat-despite-un-criticism-20141011-114rmo.html (4. julij 2015).

Konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije – *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*, podpisana 18. decembra 1979 v New Yorku, v veljavi od 3. septembra 1981. Dostopno prek: <http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/cedaw.pdf> (27. junij 2015).

Kubálková, Vendulka. 2001. *Foreign Policy in a Constructed World*. New York: M. E. Sharp.

Kunič, Jožef, Andrej Rahten, Branko Zupanc in Ivan Martelanc. 2012. *10 let Slovenije v Združenih narodih*. Ljubljana: Ministrstvo za zunanje zadeve.

Kuziemko, Ilyana in Eric Werker. 2006. How Much Is a Seat on the Security Council Worth? Foreign Aid and Bribery at the United Nations. *Journal of Political Economy* 114: 905–30.

Lewis, Paul. 1991. Saudi Elected by the U.N. Assembly. *New York Times*, 18. September. Dostopno prek: <http://www.nytimes.com/1991/09/18/world/saudi-elected-by-the-un-assembly.html> (1. julij 2015).

Lynch, Colum. 2006. S. Korean Contender for U.N. Post Has an Edge. *Washington Post*, 29. September. Dostopno na: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/09/28/AR2006092801765.html> (11. april 2015).

--- 2014. The Race for U.N. Secretary General is Rigged. *Foreign Policy*, 14. November. Dostopno prek: <http://foreignpolicy.com/2014/11/14/the-race-for-u-n-secretary-general-is-rigged/> (11. april 2015).

Malone, David M. 2000. Eyes on the Prize: The Quest for Nonpermanent Seats on the UN Security Council. *Global Governance* 6 (1): 3–23.

Mchangama, Jacob in Aaron Rhodes. 2012. Human Rights Council Elections: Pander Time. *Huffington Post*, 15. november. Dostopno prek: http://www.huffingtonpost.com/aaron-rhodes/human-rights-council-elec_b_2129467.html (4. julij 2015). (SPREMENI AND V IN)

Ministrstvo za zunanje zadeve Malezije. 2014. *Malaysia – Candidate for UNSC 2015–2016*. Dostopno prek: http://www.kln.gov.my/c/document_library/get_file?p_1_id=73198&folderId=4488305&name=DLFE-142432.pdf (3. maj 2015). (MZZ)

Ministrstvo za zunanje zadeve in sodelovanje Španije. 2014. *Dialogue, Solidarity, Commitment – Spain: 2015–2016 Candidate to the UNSC*. Dostopno prek: http://www.exteriores.gob.es/Portal/es/PoliticaExteriorCooperacion/NacionesUnidas/Documents/CANDIDATURA%20CONSEJO%20SEGURIDAD_EN.pdf (3. maj 2015).

Možgan, Miriam Teresa. 2011. Intervju z avtorico. Ljubljana, 13. december.

Neack, Laura. 2008. *The New Foreign Policy: Power Seeking in a Globalized World*. Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.

Neurer, Hillel. 2015. Leaked Cables: Saudi Arabia and Russia traded votes for UNHRC seats. *UN Watch*, 21. junij. Dostopno prek: <http://blog.unwatch.org/index.php/2015/06/21/leaked-cables-saudi-arabia-russia-traded-votes-for-unhrc-seats/> (26. junij 2015).

Non-paper. 2006. *Canadian Non-paper on the Process for the Selection of the Next Secretary-General*. Dostopen prek: http://www.unsgselection.org/files/Canada_non-aper_SG_selection.pdf (4. marec 2015).

Novinarski center ZN. 2013a. *Jordan Elected to serve on UN Security Council*. Dostopno prek: http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=46678#.VZjhq_mqqko (4. junij 2015).

--- 2013b. *New Permanent Representative of Kiribati Presents Credentials*. Dostopno prek: <http://www.un.org/press/en/2013/bio4513.doc.htm> (10. junij 2015).

NZ VS OZN. 2014. *New Zealand – Candidate for the UNSC 2015–2016: Integrity, Independence, Innovation*. Dostopno prek: <http://www.nzunsc.govt.nz/docs/NZUNSC-Brochure.pdf> (3. maj 2015).

Okhovat, Sahar. 2011. *The United Nations Security Council: Its Veto Power and Its Reform*. Sydney: Centre for Peace and Conflict Studies. Dostopno prek: http://sydney.edu.au/arts/peace_conflict/docs/working_papers/UNSC_paper.pdf (27. junij 2015).

Petrič, Ernest. 2013. *Foreign Policy: from conception to diplomatic practice*. Leiden: Koninklijke Brill NV.

PGA Handbook. 2011. *The PGA Handbook: A practical guide to United Nations General Assembly*. New York: Permanent Mission of Switzerland to the United Nations. Dostopno prek: http://www.unitar.org/ny/sites/unitar.org.ny/files/UN_PGA_Handbook.pdf (10. maj 2015).

Portal švedske vlade. 2014. *Why Sweden wants to be on the Security Council*. Dostopno prek: <http://www.government.se/articles/2014/11/why-sweden-wants-to-be-on-the-security-council/> (10. junij 2015).

Ramet, Sabrina P. 2005. *Thinking about Yugoslavia: scholarly debates about the Yugoslav breakup and the wars in Bosnia and Kosovo*. Cambridge: Cambridge University Press.

Rudzinski, Aleksander W. 1959. Election Procedure in the United Nations. *American journal of International Law* 53 (1): 81–111.

Russell Lee, Mathew. 2014. As Turkey Loses Race for UNSC Seat, Dark Talk at UN of Kobane and Censorship. *Beacon Reader*, 17. oktober. Dostopno prek: <https://www.beaconreader.com/matthew-russell-lee/as-turkey-loses-race-for-unsc-seat-dark-talk-at-un-of-kobane-and-censorship> (3. maj 2015).

Russet, Bruce M. in Harvey Starr. 1996. *Svetovna politika: izbira možnosti*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Schaefer, Brett D. 2010. Elections for U.N. Human Rights Council Underscore the Need for Reform. *The Heritage Foundation*, 2. junij. Dostopno prek: <http://www.heritage.org/research/reports/2010/06/elections-for-un-human-rights-council-underscore-the-need-for-reform> (26. junij 2015).

Schermers, Henry G. in Niels M. Blokker. 2011. *International Institutional Law*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers.

Security Council Report. 2006. *Appointment of a New Secretary-General*. Dostopno prek: http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Research%20Report_SG%20Appointment%2016%20Feb%2006.pdf (27. december 2014).

--- 2011. *Security Council Elections 2011*. Dostopno prek: <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Research%20Report%20SC%20Elections%202011.pdf> (22. marec 2014).

--- 2013a. *Security Council Elections 2013*. Dostopno prek: <http://www.whatsinblue.org/2013/10/security-council-elections.php> (22. marec 2014).

---- 2013b. Security Council Elections: Options After Saudi Arabia Rejects its Seat. *What's in Blue*, 18. oktober. Dostopno prek: <http://www.whatsinblue.org/2013/10/security-council-elections-options-after-saudi-arabia-rejects-its-seat.php> (26. oktober 2015).

--- 2013c. Extraordinary Election to the Security Council. *What's in Blue*, 5. december. Dostopno prek: <http://www.whatsinblue.org/2013/12/extraordinary-election-to-the-security-council.php> (4. julij 2015).

--- 2015. *UN Documents for Appointment of the Secretary-General*. Dostopno prek: <http://www.securitycouncilreport.org/un-documents/appointment-of-the-secretary-general/> (4. september 2015).

Sekretariat Britanske skupnosti narodov. 2014. Candidature Chart of the Commonwealth Countries. Dostopno prek: <http://www.google.be/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0CCkQFjAB&url=http%3A%2F%2Fthecommonwealth.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Finline%2FCommonwealthCandidatureChartNovember112013.doc&ei=DFmaVcLpOcSvUdzTgbAJ&usg=AFQjCNEEocBgsY-rUOKx4325f0ZV6pO0rA&sig2=z9ZX9Hg35ULeOuDYu3QsHg> (6. julij 2015).

Sekretariat ZN. 2006. *Informal Factsheet: Procedure for Appointing the U.N. Secretary General*. Dostopno prek: http://apps.who.int/gb/edg/pdf_files/Ref-docs/UN-refdocs/Feb2006%20SGE%20Factsheet-Procedure%20for%20Appointing%20SG.pdf (15. januar 2014).

Seyersted, Finn. 2008. *Common Law of International Organizations*. Leiden, Boston: Martinus Nijhoff Publishers.

Skupna raziskovalna enota ZN. 2010. *Selection and conditions of service of Executive Heads in the United Nations system organizations*, JIU/REP/2009/8. Dostopno prek: <https://www.unjui.org/en/reports-notes/archive/Selection%20and%20conditions%20of%20service%20of%20Executive%20Heads%20in%20the%20United%20Nations%20system%20organizations.pdf> (15. julij 2015).

Statut Meddržavnega sodišča – *Statute of the International Court of Justice*, sprejet kot priloga Ustanovni listini Združenih narodov, podpisani 26. junija 1945 v San Francisu, v veljavi od 24. oktobra 1945. Dostopno prek: <http://www.icj-cij.org/documents/?p1=4&p2=2> (15. december 2014).

Svet zunanjih ministrov Organizacije islamskega sodelovanja. 2012. *Resolucija 1/39-ORG*. Dostopno prek: http://www.oic-oci.org/oicv2/page/?p_id=178&p_ref=59&lan=en (4. september 2015).

Šabič, Zlatko. 1999. *Voting in international organisations: Mere formality or a matter of substance?* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Taylor, Paul. 1997. The United Nations and International Organizations. V John Baylis in Steve Smith (ur.): *the Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations*, 264–85. Oxford: Oxford University Press.

Thakur, Ramesh. 2003. *The Political Role of the United Nations Secretary-General*. Dostopno prek: http://www.ligi.ubc.ca/sites/liu/files/Publications/1Dec2003_PoliticalRoleUNSG.pdf (5. junij 2015).

Türk, Danilo. 2007. *Temelji mednarodnega prava*. Ljubljana: GV založba.

--- 2014. Intervju z avtorico. Ljubljana, 3. december 2015.

Udovič, Boštjan, ur. 2011. *Diplomacija med teorijo in prakso*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

UNA USA. 2006. *Selecting the Next UN Secretary-General*. Dostopno prek: http://www.unsgselection.org/files/UNAUSA_SGselection_May06.pdf (27. junij 2015).

UN Elections. 2015a. *Human Rights Council – Civil Society Documents*. Dostopno prek: <http://unelections.org/?q=taxonomy/term/25&page=3> (3. maj 2015).

UN Watch. 2011. *International Coalition to Prevent Syria's Election to the UNHRC*. Dostopno prek: <http://www.globalr2p.org/media/files/2015-2016-unsc-elections-and-the-responsibility-to-protect-1.pdf> (3. maj 2015).

--- 2013. *Breaking: Jordan Pulls Out of UNHRC Race, Top EU Lawmakers Urge EU to Oppose China, Russia, Cuba, Saudi Arabia*. Dostopno prek: <http://blog.unwatch.org/index.php/2013/11/07/breaking-jordan-pulls-out-of-unhrc-race-top-eu-lawmakers-urge-eu-to-oppose-china-russia-cuba-saudi-arabia/> (1. julij 2015).

Ustanovna listina Organizacije združenih narodov – *Charter of the United Nations*, podpisana 26. junija 1945 v San Franciscu, v veljavi od 24. oktobra 1945. Dostopno prek: <http://www.un.org/en/documents/charter/> (15. december 2014).

Urquhart, Brian in Erskine Childers. 1996. *A World in Need of Leadership: Tomorrow's United Nations*. Uppsala: Dag Hammarskjöld Foundation.

Van Ham, Peter. 2001. The Rise of the Brand State. *Foreign Affairs* 80 (5): 2. Dostopno prek: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2001-09-01/rise-brand-state> (5. julij 2015).

Varnostni svet. 1983. *Začasna postopkovna pravila VS OZN, S/96/Rev.7*. Dostopno prek: <http://www.un.org/ar/sc/pdf/rules.pdf> (27. december 2014).

--- 2005. *Resolucija 1645, S/RES/1645*. Dostopna prek: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1645\(2005\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1645(2005)) (15. junij 2015).

--- 2006. *Resolucija 1715, S/RES/1715*. Dostopna prek: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1715\(2006\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1715(2006)) (15. junij 2015).

Veleposlaništvo Indije v Washingtonu. 2006. *Ministry of External Affairs Official Spokesperson announcement of the candidature of Mr. Shashi Tharoor for UN Secretary General and response to questions on India-US talks on civil nuclear cooperation*. Dostopno prek: https://www.indianembassy.org/archives_details.php?nid=702 (27. junij 2015).

Weigert, Kathleen Mass in Robert E. Riggs. 1969. Africa and the United Nations Elections: An Aggregate Data Analysis. *International Organizations* 23 (1): 1–19.

Woronowycz, Roman. 1999. Ukraine's seat on Security Council product of extensive lobbyinf effort. *The Ukraine Weekly*, 24. oktober. Dostopno prek: <http://www.ukrweekly.com/old/archive/1999/439901.shtml> (27. junij 2015).

Združeni narodi. 2014. United Nations Regional Groups of Member States. Dostopno prek: <http://www.un.org/depts/DGACM/RegionalGroups.shtml> (27. december 2014).

--- 2015a. *Ranking of Military and Policy Contributions to UN Operations*. Dostopno prek: http://www.un.org/en/peacekeeping/contributors/2015/may15_2.pdf (4. julij 2015).

--- 2015b. *Former Secretaries-General*. Dostopno prek: <http://www.un.org/sg/formersgs.shtml> (4. julij 2015).

--- 2015c. *UNSC membership since 1946*. Dostopno prek: <http://www.un.org/en/sc/members/search.asp> (9. maj 2015).

Združeni narodi – Stalne misije. 2014. *Angola – Security Council*. Dostopno prek: http://www.un.int/angola/sites/www.un.int/files/Angola/ANGOLA_-_SCUN%20NEW%202014.pdf (3. maj 2015).

PRILOGA: Seznam ključnih dokumentov za izbrane organe OZN

1. Mesto generalnega sekretarja OZN

Ustanovna listina Združenih narodov – *Charter of the United Nations*, podpisana 26. junija 1945 v San Franciscu, v veljavi od 24. oktobra 1945.

Generalna skupščina. 2011. *Postopkovna pravila GS OZN*, A/520/Rev.17.

Varnostni svet. 1983. *Začasna postopkovna pravila VS OZN*, S/96/Rev.7.

Generalna skupščina. 1946. *Resolucija 11 (1)*, A/RES/11(I).

Generalna skupščina. 1997. *Resolucija 51/241*, A/RES/51/241.

Generalna skupščina. 2006. *Resolucija 60/286*, A/RES/60/286.

2. Mesto predsednika GS OZN

Ustanovna listina Združenih narodov – *Charter of the United Nations*, podpisana 26. junija 1945 v San Franciscu, v veljavi od 24. oktobra 1945.

Generalna skupščina. 2011. *Postopkovna pravila GS OZN*, A/520/Rev.17.

Generalna skupščina. 1963. *Resolucija 1991 A (XVIII)*, A/RES/1991 A (XVIII).

3. Mesto sodnika MS

Statut Meddržavnega sodišča – *Statute of the International Court of Justice*, sprejet kot priloga Ustanovni listini Združenih narodov, podpisani 26. junija 1945 v San Franciscu, v veljavi od 24. oktobra 1945.

Generalna skupščina. 2011. *Postopkovna pravila GS OZN*, A/520/Rev.17.

Varnostni svet. 1983. *Začasna postopkovna pravila VS OZN*, S/96/Rev.7.

4. Nestalno članstvo VS OZN

Ustanovna listina Združenih narodov – *Charter of the United Nations*, podpisana 26. junija 1945 v San Franciscu, v veljavi od 24. oktobra 1945.

Generalna skupščina. 2011. *Postopkovna pravila GS OZN*, A/520/Rev.17.

Generalna skupščina. 1963. *Resolucija 1991 A (XVIII)*, A/RES/1991 A (XVIII).

5. Članstvo SČP

Ustanovna listina Združenih narodov – *Charter of the United Nations*, podpisana 26. junija 1945 v San Franciscu, v veljavi od 24. oktobra 1945.

Generalna skupščina. 2006. *Resolucija 60/251*, A/RES/60/251.

Generalna skupščina. 2011. *Postopkovna pravila GS OZN*, A/520/Rev.17.